

Δ. Η. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Δ. Φ.

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΕΝ ΤΩ ΑΡΣΑΚΕΙΩ

ΕΠΙΤΟΜΟΝ
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΟΝΟΝ ΒΡΑΒΕΥΘΕΝ ΕΠΙ ΤΕΤΡΑΕΤΙΑΝ ΕΝ ΤΩ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΩ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1884
ΕΓΚΡΙΘΕΝ ΔΕ ΕΝ ΤΟΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙΣ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1889, 1895, 1896
ΚΑΙ ΝΥΝ ΠΑΛΙΝ ΜΟΝΟΝ ΠΑΝΤΩΝ ΠΡΟΚΡΙΘΕΝ

ΕΠΙ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑΝ (1901-1906).

ΠΡΟΣ ΔΙΔΑΧΗΝ ΕΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΕΝΑΓΩΓΗΙΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΝΑΤΗ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΣΙΔΕΡΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ « ΑΙ ΜΟΥΣΑΙ » ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ

15 - ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ - 15

1904

ΠΕΜΠΤΗ ΕΚΔΟΣΙΣ

Ἐντὶ προλόγου τῆς παρούσης ἐκδόσεως παρατίθεται τὸν ἐπίλογον τῆς κρίσεως τοῦ συντακτικοῦ τοῦδε, ἢ τοῦ χάριτος ἔχομεν τοῖς κυρίοις κριταῖς.

« Τὸ βιβλίον εἶναι ἀξιὸν συστάσεως διὰ τὴν ὀρθότητα καὶ συμφωνίαν τῶν νοημάτων καὶ τὴν μετὰ χάριτος βραχύτητα καὶ ἀκρίβειαν τῆς ἐκφράσεως. Ταῖς ἀρεταῖς ταύταις προστίθεται καὶ ἡ τοῦ ὅλου οἰκονομία, οὗ τὰ μέρη ὡς μέλη φαίνονται ἐπικουροῦντα ἀλλήλοις· μόνον δὲ τὰ μὲν περὶ ἄρθρου καὶ ἀντωνυμιῶν κεφάλαια δύνανται νὰ τεθῶσι προσφύεστερον πρὸ τῶν ἐπιρρηματικῶν προσδιορισμῶν, τὸ δὲ περὶ προθέσεων ὡς συμπλήρωμα τῶν ἐπιρρηματικῶν προσδιορισμῶν καὶ τὸ περὶ ἀρνητικῶν μορίων ἐν τέλει. Πλεονέκτημα δὲ ἐξαιρετον, ὅπερ οὐδὲν τῶν ἄλλων ἔχει, εἶναι καὶ ἡ παραβολὴ τῆς ἀρχαίας συντάξεως πρὸς τὴν νῦν, ὅπερ καλὸν βοήθημα τοῖς μαθηταῖς γίνεται. Ἐπὶ πᾶσι σημειωτέον ὅτι ὁ κ. συγγραφεὺς καὶ ἐκ τῆς πείρας μορφωθεὶς γνωρίζει καὶ διὰ ποίους γράφει καὶ πῶς πρέπει νὰ διδάξῃ· διὸ καὶ **προκοριτέον πάντων** ».

(Ἐκθεσίς ἐπὶ τῶν εἰς διαγωνισμὸν ὑποβληθέντων συντακτικῶν κλπ. Ἐφημ. τῆς Κυβ. Σεπτεμβρ. 1896 ἀριθ. 133 σελ. 633).

Δ. Η Κ.

ΕΚΤΗ ΕΚΔΟΣΙΣ

Καὶ ἐν τῇ ἐκδόσει ταύτῃ ἀντὶ προλόγου παραβέτομεν κρίσεις τινὰς περὶ τοῦ συντακτικοῦ τοῦδε ἐκ τῆς ἐπίσημου ἐκθέσεως τῆς κριτικῆς ἐπὶ τῶν διδακτικῶν βιβλίων ἐπιτροπείας τοῦ ἔτους 1900—1 τῆς ὑποβληθείσης εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

« Ἡ διατύπωσις τῶν κανόνων τοῦ συντακτικοῦ τούτου πανταχοῦ σχεδὸν εἶνε σαφῆς σύντομος καὶ λογικὴ ».

« Καὶ τὰ παραδείγματα τοῦ συντακτικοῦ τούτου εἶνε εὐσύνοπτα εὐληπτα καὶ τυπικά ».

« Διὰ τοῦτο καὶ διότι ἐν τῷ συντακτικῷ τούτῳ γίνεται χρῆσις διδακτικῆς ἀρχῆς λίαν σημαντικῆς, ἥτις ἐν οὐδενὶ τῶν ἄλλων εὐρίσκεται, εἶναι δὲ αὕτη ἡ συχνὴ σύγκρισις τῶν συντακτικῶν φαινομένων τῆς ἀρχαίας Ἀττικῆς διαλέκτου πρὸς τὰ τῆς ὁμιλουμένης ἀντίστοιχα, δι' ἧς εὐχερῆς βαθεῖα καὶ λίαν ἐνδιαφέρουσα καθίσταται τοῖς μαθηταῖς ἡ κατανόησις τῶν συντακτικῶν κανόνων τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου καὶ δι' ἧς συνείδησιν τῶν συντακτικῶν κανόνων τῆς ὁμιλουμένης, ὧν χρῆσιν ἄνευ συνειδήσεως ποιοῦνται καθ' ἑκάστην οἱ μαθηταί, προσκτῶνται, προκρίνομεν τὸ συντακτικὸν τοῦ κ. Δ. Η. Κυριακοπούλου **πάντων τῶν ἄλλων** ὡς χρήσιμον καὶ κατάλληλον μαθηταῖς τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου ».

Ἐπὶ τούτοις χάριτας μυρίας ἔχομεν τοῖς κ.κ. κριταῖς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18 Ἰουνίου 1901.

Δ. Η. Κ.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ « ΑΙ ΜΟΥΣΑΙ » ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ

15 ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ 15

ΕΞΕΛΟΘΗΣΑΝ ΕΚ ΤΟΥ ΗΜΕΤΕΡΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ
ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

Πρὸς χρῆσιν τῶν Γυμνασίων

- Συντακτικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης Σχῆμα 8^{ον} σελίδες 144.
- Στοιχειώδης Ζωολογία μετὰ πολλῶν εἰκόνων ἔκδοσις νέα διασκευασθεῖσα κατὰ τὴν τοῦ Paul Bert.
- Ξενοφῶντος Ἑλληνικά βιβλ. Α' καὶ Β' μετὰ εἰσαγωγῆς καὶ ποικίλων ἑρμηνευτικῶν σημειώσεων.
- Ἑλληνικὴ Ἱστορία ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ νῦν.

Πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων καὶ Παρθεναγωγείων.

- Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια Τόμος Α' μετὰ ποικίλων σημειώσεων διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Α' τάξεως.
- Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια Τόμος Β' περιέχων Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασιν μέρη κατ' ἐκλογὴν ἐκ τῶν τεσσάρων πρώτων βιβλίων μετὰ ποικίλων μαθητικῶν σχολείων διὰ τὴν Β' τάξιν.
- Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια Τόμος Γ' περιέχων Ξενοφῶντος Ἑλληνικά βιβλία α' καὶ β' καὶ Κύρου Παιδείας μέρη κατ' ἐκλογὴν μετὰ ἑρμηνευτικῶν σημειώσεων διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Γ' τάξεως.
- Φυσικὴ Ἱστορία μετὰ πλείστων εἰκόνων ἐγκριμένη ἐπὶ πενταετίαν διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Α' καὶ Β' τάξεως.
- Ἑλληνικὴ Γραμματικὴ τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου ἐγκριθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου κατὰ τὸν Β' Γ' Νόμον ἐπὶ πέντε σχολικὰ ἔτη διὰ τὴν Α', Β' καὶ Γ' τάξιν.

Πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων

- Μαθήματα Φυσικῆς Ἱστορίας μετὰ πλείστων καλλιτεχνικῶν εἰκόνων διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Γ' καὶ Α' τάξεως.
- Στοιχειώδης Ζωολογία μετὰ πολλῶν εἰκόνων διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Γ' καὶ Α' τάξεως.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τὸ Συνακτικὸν διδάσκει τὴν σύνταξιν τῶν λέξεων, τουτέστι πῶς συντάσσονται καὶ συνάπτονται ὀρθῶς πρὸς ἀλλήλας αἱ λέξεις καὶ οὕτω σχηματίζεται λόγος.

Λόγος δὲ εἶναι ἡ διὰ λέξεων ὀρθὴ καὶ τελεία ἔκφρασις τῶν διανοημάτων ἡμῶν εἴτε ἀπὸ στόματος εἴτε διὰ γραφῆς.

Ἡ διὰ λέξεων τελεία ἔκφρασις ἐνός τινος διανοήματος λέγεται πρότασις.

Πολλὰ δὲ προτάσεις συναπτόμεναι μετ' ἀλλήλων ἀποτελοῦσι λόγον. Ἀλλὰ καὶ μία μόνη πρότασις δύναται ν' ἀποτελῆ λόγον τέλειον.

Ὅθεν πᾶς λόγος συνίσταται ἢ ἐκ μιᾶς μόνης προτάσεως ἢ ἐκ πολλῶν ὁμοῦ, αἵτινες ἔχουσι σχέσιν καὶ συνδέονται πρὸς ἀλλήλας.

Πᾶσα πρότασις συνίσταται ἀπὸ δύο τοῦλάχιστον μέρη, τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορήμα, τὰ ὅποια λέγονται ὄροι κύριοι τῆς προτάσεως· π. χ. Ἡ ἀρετὴ (ὑποκείμενον) ἔστι καλὴ (κατηγορημα).

Τὸ ὑποκείμενον εἶναι ὄνομα ὀνομαστικὸν καὶ τίθεται κατ' ὀνομαστικὴν πτώσιν· π. χ. Ἡ φαιστός χωλὸς ἦν.

Τὸ κατηγορημα ἐκφράζεται ἢ μονολεκτικῶς, δηλαδὴ δι' ἐνός ῥήματος—ὄιον, Ὁ νέος σωφρονεῖ—ἢ περιφραστικῶς, δηλ. διὰ τοῦ ῥήματος εἰμὶ καὶ ἐπιθέτου—ὄιον, Ὁ νέος ἐστὶ σωφρων—καὶ τότε τὸ μὲν ἐπίθετον λέγεται κατηγορούμενον, τὸ δὲ ῥῆμα εἰμὶ λέγεται συνδετικόν, διότι χρησιμεύει, ἵνα συνδέῃ ἀπλῶς τὸ κατηγορούμενον μετὰ τοῦ ὑποκειμένου.

Τὸ κατηγορούμενον εἶναι ὄνομα ἐπίθετον, τὸ ὅποσον συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ γένος, ἀριθμὸν, καὶ πτώσιν· π. χ. Τὸ μέλι ἐστὶ γλυκύ.—Οἱ Ἕλληνες πολέμικώτατοι ἐγένοντο.

Τὸ δὲ συνδετικὸν ἢ τὸ ῥῆμα συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατ' ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον· π. χ. Σὺ μὲν παιδείας ἐπιθυμεῖς, ἐγὼ δὲ παιδεύειν ἄλλους ἐπιχειρῶ.

Δυνατὸν ὅμως εἶς ἢ πλείονες ὄροι τῆς προτάσεως νὰ ἐλλείπωσιν, ὅταν ἐν-

νοῦνται εὐκόλως· π. χ. "Ἕλληνές ἐσμεν (δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τεθῆ τὸ ὑποκείμενον ἡμεῖς).—Σοφὸν τὸ σαφές (λείπει τὸ συνδετικόν).

Τούναντιον δὲ πολλάκις οἱ κύριοι ὄροι τῆς προτάσεως δὲν ἐπαρκοῦσιν εἰς τελείαν ἔκφρασιν ιδέας τινῶν· διὰ τοῦτο δυνατόν νὰ ὑπάρχωσιν εἰς τὴν πρότασιν καὶ ἄλλοι δευτερεύοντες, οἵτινες χρησιμεύουσιν, ἵνα συμπληρώσωσιν αὐτὴν ἢ ἵνα σαφηνίσωσι καὶ ὀρίσωσιν ἀκριβέστερον τοὺς κυρίους ὄρους. Οἱ δευτερεύοντες οὗτοι ὄροι λέγονται σὺ μ π λ η ρ ῶ μ α τ α ἢ π ρ ο σ δ ι ο ρ ι σ μ ο ἰ. π. χ. 'Ο μ ἔ γ α ς 'Αλέξανδρος ἦν υἱὸς Φι λ ἰ π π ο υ.

'Ὡς προσδιορισμοὶ τίθενται οὐσιαστικά, ἐπίθετα, ἀντωνυμιαί, μετοχαί, ἐπέφραστα, ἐπιφρήματα, κτλ. π. χ. Φίλιππος ὁ βασιλεὺς ἦν πατὴρ 'Αλέξανδρου. — 'Ὁ ἐπιμελής μαθητὴς ἐστὶν ἀξίος ἐπαίνου. — 'Ὁ μὴ δαρεῖς ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται. — Κατέβην γυθὸς εἰς Πειραιᾶ.

'Ὅταν τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως ἦναι ἐνεργητικὸν μεταβατικόν, τίθεται καὶ ἀντικείμενον ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον τίθεται κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν ἢ αιτιατικὴν· π. χ. 'Επιθωμῶ ἐλευθερίας. — Βοηθῶ τῆ πατρίδι. — Τοὺς φίλους εὐεργέτει.

Οἱ προσδιορισμοὶ εἶναι δύο εἰδῶν, ὀνομαστικοὶ καὶ ἐπιφρηματικοί.

Καὶ ὀνομαστικοὶ μὲν προσδιορισμοὶ τίθενται τὰ ὀνόματα (οὐσιαστικά καὶ ἐπίθετα), αἱ ἀντωνυμιαί, αἱ μετοχαί, τὰ ἀπαρέμφατα, κλπ. π. χ. 'Ὁ δίκαιος Ἀριστείδης. — 'Ὁ ἐμὸς πατήρ. — 'Ὁ λάμπων ἥλιος.

'Επιφρηματικοὶ δὲ προσδιορισμοὶ τίθενται τὰ ἐπιφρήματα ἢ ἀντ' αὐτῶν καὶ ὀνόματα κατὰ πλαγίαν πτώσιν μετὰ προθέσεων ἢ ἀνευ αὐτῶν, τὰ ὁποῖα ἐκφράζουσιν ἔννοιαν ἐπιφρηματικὴν· π. χ. — "Ἄρτι μὲν ἐπεπαύμην εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶν. — Σωκράτης ἦν σοφὸς λῖαν.

'Ὡς συμπληρώματα ἢ προσδιορισμοὶ τῆς προτάσεως τίθενται πολλάκις καὶ ἄλλαι προτάσεις ὁλόκληραι καὶ οὕτω σχηματίζεται λόγος συνιστάμενος ἐκ προτάσεων· π. χ. 'Ἐὰν ἦς φιλομαθής, ἔση πολυμαθής. — Χαίρω, ὅτι εὐδοκίμετε.

'Ἡ πρότασις, ἡ ὁποία τίθεται ὡς συμπλήρωμα ἢ προσδιορισμὸς ἄλλης προτάσεως λέγεται δευτερεύουσα ἢ ἐξηρητημένη πρότασις, ἡ δὲ προσδιοριζομένη λέγεται πρωτεύουσα ἢ κυρία πρότασις. Οὕτως εἰς τὸ παράδειγμα. 'Ἐὰν ἦς φιλομαθής, ἔση πολυμαθής, ἡ πρότασις ἔση πολυμαθής, εἶναι ἡ κυρία, ἡ δὲ πρότασις ἐὰν ἦς φιλομαθής εἶναι δευτερεύουσα καὶ χρησιμεύει ὡς προσδιορισμὸς τῆς κυρίας προτάσεως.

Πρὸς σχηματισμὸν τελείου λόγου δυνατόν εἶναι νὰ συνάπτονται καὶ πολλαὶ προτάσεις ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων, αἵτινες λέγονται ὁμοταγεῖς ἢ παρατακτικαὶ προτάσεις· π. χ. Οἱ μὲν τοὺς φίλους παρόντας μόνον τιμῶσιν, οἱ δὲ καὶ μακρὰν ἀπόντας ἀγαπῶσιν.

Ἀφοῦ διελάβομεν γενικῶς καὶ συντόμως περὶ προτάσεως καὶ τῶν μερῶν αὐτῆς καὶ τοῦ λόγου ἐν γένει, ἐξετάζομεν ἤδη τὰ μέρη ἕκαστα τῆς προτάσεως καὶ τοῦ λόγου καὶ τὰ διάφορα εἶδη αὐτῶν ἀκριβέστερον πρὸς ἐντελεστέραν κατανόησιν τῆς κατασκευῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ λόγου.

Πάνθημα ἐν τῷ ἐνεστώτι καὶ ἡ ἀπαρθελαία
δύναται νὰ ζῆνῃ καὶ ἡ εἶναι καὶ
τῆς μελοχῆς τῶν ῥημάτων (ἐνεστώτος).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Ὅδε παρασκευασθῆναι καὶ ὑπερονομασθῆναι διὰ
τῶν ἐκω-εἰχον καὶ τῆς μελοχῆς τῶν ῥημάτων

ΠΕΡΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΣ

§ 1. Πρότασις λέγεται ἡ διὰ λέξεων τελεία ἔκφρασις ἐνὸς
διανοήματος.

Πᾶσα δὲ πρότασις συνίσταται ἀπὸ δύο τοῦλάχιστον μέρη ἀναγκαιῶν, τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορήμα, τὰ ὅποια λέγονται ὅροι κύριοι τῆς προτάσεως.

Ἐποκείμενον λέγεται τὸ πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πρᾶγμα, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται ὁ λόγος.

Κατηγορήμα δὲ λέγεται ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον λέγομεν περὶ τοῦ ὑποκειμένου· π. χ. Ὁ Ὀλυμπός (ὑποκμ.) ἐστὶν ὄρος (κατηγορήμα).

Α' Περὶ ὑποκειμένου

§ 2. Τὸ ὑποκείμενον εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν, τὸ ὅποιον τίθεται κατ' ὀνομαστικὴν πτώσιν· π. χ. Ἡ οἰκία ἐστὶν εὐήλιος.

Ἄντι δὲ οὐσιαστικοῦ δύναται νὰ τεθῆ ὡς ὑποκείμενον καὶ ἀντωνυμία ἢ ἐπίθετον ἢ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου ἢ καὶ ὀλόκληρος πρότασις, τὰ ὅποια λαμβάνονται ὡς ὀνόματα οὐσιαστικά· π. χ. Ἐγὼ εἰμι Ἕλλην. — Γελᾷ ὁ μωρός, κἄν τι μὴ γελοῖον ᾖ. — Διαφέρει πάμπλου μαθὼν μὴ μαθόντος. — Ἡ περὶ ἐστὶ δισύλλαβος. — Φύσιν πονηρὰν μεταβαλεῖν οὐ ῥᾶδιον (ἐστίν). — Τὸ γινῶθι σαυτὸν πανταχοῦ ἐστὶ χρήσιμον.

Β' Περὶ κατηγορήματος.

§ 3. Τὸ κατηγορήμα ἐκφράζεται κατὰ δύο τρόπους, α') μορφολεκτικῶς δι' ἐνὸς ῥήματος, ὅπερ λέγεται ῥῆμα κατηγορηματικόν, π. χ. Σὺ παιδείας ἐπιθυμεῖς, καὶ β') περιφραστικῶς διὰ τοῦ

στήμη χωριζομένη ἀρετῆς πανουργία φαίνεται. — Ὅθεν δήπου καὶ κόθορνος ἐπικαλεῖται (Θηραμένης). — Οὔτοι νῦν κόλακες καὶ θεοὺς ἐχθροὶ ἀκούουσιν (=λέγονται). — Περικλῆς ἠρέθη στρατηγός. — Ἐ) Ἄλλὰ καὶ εἰς πᾶν σχεδὸν ῥῆμα δύναται νὰ τεθῆ κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου, τὸ ὁποῖον πολλάκις ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἐπίρρημα· π. χ. Μέγας ἐκ μικροῦ Φίλιππος ἠΰξεται. — Οἱ Ἀθηναῖοι ἀνήγοντο ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι. — Ὁ Ἀσωπὸς ποταμὸς ἐρρύθη μέγας. — Ἡσυχος μέσσην ἰδὸν ἔρχου. 23/3

§ 6. Τὸ ῥῆμα (εἴτε συνδετικὸν εἴτε κατηγορηματικὸν) συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκμ. κατ' ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον· π. χ. Σὺ μὲν παιδεῖας ἐπιθυμεῖς, ἐγὼ δὲ παιδεύειν ἄλλους ἐπιχειρῶ. — Πολλὰ ἀγαθὰ οἱ θεοὶ παρέχουσι τοῖς ἀνθρώποις.

1. Ὅταν τὸ ὑποκμ. ᾖ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ ἢ δύο ὑποκείμενα ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, τὸ ῥῆμα τίθεται εἴτε εἰς δυϊκὸν ἀριθμὸν εἴτε εἰς πληθυντ. π. χ. Δύο ἄνδρε τέθνατον. — Τῷ Ξενοφῶντι προσέτρεχον δύο νεανίσκω. — Μίνως καὶ Δικουργὸς νόμους ἐθέτην. — Τῶν αὐτῶν δέονται καὶ ἡ γυνὴ καὶ ὁ ἀνὴρ.

2. Ὅταν ὅμως τὸ ὑποκμ. ᾖ οὐδετέρου γένους πληθυντικῶ, τὸ ῥῆμα τίθεται παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς εἰς ἐνικὸν ἀριθμὸν ἀντὶ πληθ. π. χ. Ἔστι χρήματα ἡμῖν. — Τὰ παιδιά παίζει. — Ἡ σύνταξις αὕτη λέγεται Ἀττική.

3. Ὅταν δὲ τὸ ὑποκμ. ᾖ ὄνομα περιληπτικόν, τὸ ὁποῖον εἰς ἐνικὸν ἀριθμὸν σημαίνει πολλά, τὸ ῥῆμα πολλάκις δὲν τίθεται εἰς ἐνικὸν ἀριθμὸν ἀλλ' εἰς πληθ. π. χ. Ἀθηναίων τὸ πλῆθος οἶονται. — Τὸ στρατόπεδον ἀνεχώρουν. — Τοιαῦτα ἀκούσασα ἡ πόλις Ἀγασίλαον εἶλοντο βασιλέα.

4. Ὅταν τὸ κατηγορούμενον ᾖ οὐσ., πολλάκις τὸ ῥῆμα συμφωνεῖ πρὸς αὐτὸ καὶ οὐχὶ πρὸς τὸ ὑποκμ. π. χ. Τὸ διάζωμα, ὃ καλοῦνται φρένες. — Ἐστὸν δύο λόφω ἡ Ἰδομένη ὑψηλῶ.

ΣΗΜ. Ἐν τῇ ὀμιλουμένη παράδειγμα ἀττικῆς συντάξεως ἡμεῖς τοῦλάχιστον δὲν ἐνθυμούμεθα· τῆς δὲ τῶν περιληπτικῶν εἶναι τὰ ἐξῆς· Ἡσαυτὸς κόσμος πολὺς. — Νὰ μὴ σὲ ἴδουσι ὁ κόσμος.

§ 7. Ὅταν ᾖ πολλά τὰ ὑποκμ. τοῦ αὐτοῦ προσώπου πάντα, τὸ ῥῆμα συμφωνεῖ πρὸς αὐτὰ κατὰ πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν,

δηλ. τίθεται κατὰ πληθ. ἀριθμὸν καὶ κατὰ τὸ πρόσωπον τῶν ὑποκειμένων· π. χ. Ἀθήη καὶ δυσκολία καὶ μανία ἐμπίπτουσιν.

1. Πολλάκις ὅμως συμφωνεῖ τὸ ῥῆμα πρὸς τὸ πλησιαιτέρον ὑποκμ. ἢ πρὸς τὸ σπουδαιότερον· π. χ. Ἄθλοί τε καὶ μισθοὶ καὶ δῶρα γίγνεται.—Βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἰσπίπτει εἰς τὸ στρατοπέδον.

Ἄλλοτε ἔτι εἶναι διαφόρων προσώπων τὰ ὑποκείμενα, τότε τὸ ῥῆμα συμφωνεῖ κατὰ πρόσωπον πρὸς τὸ ἐπικρατέστερον· εἶναι δὲ τὴν πρώτην πρόσωπον ἐπικρατέστερον τοῦ δευτέρου καὶ τρίτου καὶ τὸ δεύτερον ἐπικρατέστερον τοῦ τρίτου· π. χ. Καὶ ἐγὼ καὶ σὺ πολλὰ καὶ εἶπομεν καὶ ἐπράξαμεν.—Οὐ σὺ μόνος οὐδὲ οἱ σοὶ φίλοι πρῶτοι (ταύτην δόξαν περὶ θεῶν) ἔσχετε.

§ 8. Ἐν τῷ κατηγόρημα ἐνίοτε ἀποφάσκειται ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου, δηλαδὴ λέγεται ὅτι δὲν ἀνήκει εἰς τὸ ὑποκμ. καὶ τότε τὸ κατηγόρημα συνοδεύεται ὑπὸ τοῦ ἀρνητικοῦ οὐ ἢ τοῦ μὴ καὶ ἡ πρότασις λέγεται ἀποφατική· π. χ. Σωκράτης οὐκ ἡμέλει τοῦ σώματος. Ὅταν δὲ τὸ κατηγόρημα ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον, τότε τὸ κατηγόρημα δὲν ἔχει ἀρνησιν καὶ ἡ πρότασις λέγεται καταφατική· π. χ. Τῷ μὲν τρόπῳ γίγνου φιλοπροσῆγορος, τῷ δὲ λόγῳ εὐπροσῆγορος. Ὑ

Γ' Ἑλληνικῆς πρότασις.

§ 9. Ἐκ τῶν κυρίων καὶ ἀναγκαίων ὄρων τῆς προτάσεως δυνατὸν νὰ παραλείπηται εἰς ἢ πλείονες, ὅσοι ἐννοοῦνται εὐκόλως εἴτε ἔξωθεν εἴτε ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου, καὶ τότε ἡ πρότασις λέγεται ἑλλιπής.

1. Τὸ ὑποκμ. εἶναι ἀνάγκη νὰ τίθεται, ὅταν ἔναι πρώτου ἢ δευτέρου προσώπου, διότι ἐννοεῖται ἐκ τῆς καταλήξεως τοῦ ῥήματος· π. χ. Τί λέγεις.—Ἑλληνές ἐσμεν.—Τίθεται δὲ μόνον χάριν ἐμφάσεως ἢ ὅταν ἔναι ἀντίθεσις ἢ ἀντιδιαστολή, ὅταν δηλ. τὸ ὑποκμ. ἀντιδιαστελλεται πρὸς ἄλλο πρόσωπον, ἢτοι πρᾶττει διάφορα ἢ ἀντίθετα· π. χ. Ἦρώ ἐποίησα ταῦτα (ἐμφασις, ἐγὼ καὶ

εἴτε ἐκ τῶν προηγουμένων εἴτε ἐκ τῆς ἐννοίας τῆς προτάσεως· π. χ. Δικαιοσύνη λυσιτελεῖ τῷ ἔχοντι (ἐνν. αὐτήν).

3. Τίθεται τὸ ἀντικμ. κατὰ πλαγίαν πτώσιν, μάλιστα μὲν κατ' αἰτιατ., πολλάκις δὲ κατὰ γενικήν ἢ δοτικήν.

§ 12. Κατ' αἰτιατικὴν δέχονται τὸ ἀντικμ. ἢ συμπλήρωμα αὐτῶν, ἥτοι συντάσσονται μετὰ αἰτιατικῆς τὰ ἐξῆς ῥήματα.

1) Τὰ καθ' αὐτὸ μεταβατικά ῥήματα π. χ. Οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τὴν Ἑσέρξου στρατιάν.—Ὁ Φειδίας ἔπλασε τὸν Δία.

2) Τὰ ὠφελείας ἢ βλάβης σημαντικά π. χ. Σωκράτης ὠφέλει τοὺς ξυνοῦτας. ^{αὐτὰ} ἔβενον ἀδικήσεις μηδέποτε.

3) Τὰ προσπαθείας σημαντικά, οἷον τὸ θηρῶ ἢ θηρεύω, διώκω, μιμοῦμαι, ζηλώ, κλπ. Ἐπι δὲ τὰ ῥήματα μένω, φεύγω, ἀποδιδράσκω (=δραπετεύω) κρύπτω, λανθάνω, καρτερῶ, φυλάττομαι, ἀμύνομαι, τιμωροῦμαι (=ἐκδικούμαι) π. χ. Τὰς ἡδονὰς θήρευε τὰς μετὰ δόξης.—Οἱ τῶν πραγμάτων καιροὶ οὐ μένουσι τὴν ἡμετέραν βραδυτήτα. ^{δίδω} «Ὅ καιροὶ οὐ μένουσι»

4) Τὰ παθηματικά ἥτοι ψυχικοῦ παθόντος σημαντικά, οἷον τὸ αἰδοῦμαι, αἰσχύνομαι, φοβοῦμαι, δέδοικα, θαρῶ, ἐκπλήττομαι, εὐλαβοῦμαι, κλπ. π. χ. Οὐ καταισχυρῶ τὰ ὄπλα τὰ ἱερά.—Μᾶλλον εὐλαβοῦ φόγον ἢ κίνδυνον.

5) ῥήματά τινα ἀμετάβατα κινήσεως σημαντικά, τὰ ὁποῖα συντιθέμενα μετὰ προθέσεων γίνονται μεταβατικά π. χ. Διαβαίνουσι τὸν ποταμόν.—Διέρχομαι τὴν πόλιν.

6) Πάντα τὰ ῥήματα, καὶ ἐνεοργητικά καὶ παθητικά καὶ οὐδέτερα, δέχονται πολλάκις σύστοιχον ἀντικμ. κατ' αἰτιατ. λέγεται τὸ σύστοιχον ἢ ἐσωτερικὸν ἀντικ. τὸ οὐσ. τὸ γινόμενον ἐκ τῆς ῥίζης τοῦ ῥήματος π. χ. Κινδυνεύω τὸν ἔσχατον κίνδυνον.—Κάλιστον ἔργον ἐργάσασθαι.—Πολλὴν φλυαρίαν φλυαρεῖν.

Ὡς σύστοιχον ἀντικμ. τίθεται καὶ αἰτ. οὐσιαστικοῦ ἐξ ἄλλης μὲν ῥίζης, ἀλλ' ἐχούσης ἐννοίαν συγγενῆ π. χ. Ἡσθένησε αὐτὴν τὴν νόσον.—Ἐξήλθον δέ τινες καὶ ἄλλας ἐξόδους. Ὁμοσε τὸν κοινὸν ὄρκον.

Ἡ σύστοιχος αἰτ. συνήθως ἔχει προσδιορισμὸν ἐπίθετον ἢ γεν. οὐσιαστικοῦ. Συνηθέστατα δὲ παραλείπεται ἡ σύστοιχος αἰτ. καὶ

δεχάμην — δεχομαι (dechi-mi)
 Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸν ἠθελόφωρο (αποειλούμα)

τότε τὸ ἐπίθ. ἢ ἡ γεν. τοῦ οὐσ. τρέπονται εἰς αἰτ. οὐδ. γένους ἐνικού ἢ πληθ. ἀριθ. π. χ. Μέγα ἐβόησεν (=μεγάλην βοήν ἐβόησεν).—Λακεδαιμόνιοι μέγιστα παραπίπτουσι (μέγιστα παραπτώματα παραπίπτουσι).—Τὸ στάδιον ἐνίκα Κροκίνας Θετταλός(=τὴν νίκην τοῦ σταδίου).—Ἐνίας τὰ Λύκαια ἔθυσεν(=τὴν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Λυκ. θυσίαν).—Ἔθυσ τὰ εὐαγγέλια (=τὴν θυσίαν τῶν εὐαγγελίων, δηλ. τῶν καλῶν ἀγγελιῶν).Χ

ΣΗΜ. Ὅμοίως καὶ εἰς τὴν ὁμιλουμένην π. χ. Θά τραγουδήσω ἀγαπᾶμαι καὶ ἴ ἀκουσθῶ μεγάλα (τραγουδι τοῦ Δραγατσάνιου).

13. Μέλα γενικῆς, συντάσσονται, τὰ ἐξῆς ὀήματα. Ἐπιθυμίας καὶ ἀπειρίας
Τὰ φρονήδος καὶ ὀλιγορίας (ἀμελείας) σημαντικά, οἶον τὸ φρονέω, ἐπιμελοῦμαι, κηδομαι, ἀμελῶ, ὀλιγορῶ, κλπ. π. χ. Μαθημάτων φρόντιζε μᾶλλον ἢ χρημάτων.—Ἡ τοῦ Θεοῦ φρόνησις ἅμα πάντων ἐπιμελεῖται.—Μηδενὸς ὀλιγορῆτε.

ΣΗΜ. Ὅμοίως συντάσσεται μετὰ γεν. τὸ φείδομαι καὶ ἀφειδῶ π. χ. Χρόνου φείδου.—Τῶν σωμάτων ἀφειδήσαντες τρόπαια ἔστησαν. Σὺν φείδομαι νόσιν, χρόνου φείδομαι

2) Τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικά, οἶον τὸ μέμνημαι, ἀναμνήσκομαι, ἐπιλανθάνομαι, ἀμνημονῶ, κλπ. π. χ. τῶν ἀπόντων φίλων μέμνησο.—Μὴ ἐπιλανθάνου τῶν εὐεργεσιῶν.

3) Τὰ ἐπιτυχίας καὶ ἀποτυχίας σημαντικά π. χ. Μακάριος, ὅστις ἔτυχε γενναίου φίλου.—Τὸ ἐψεῦσθαι τῆς ἀληθείας κακόν.

4) Τὰ ἐπιθυμίας καὶ ἀπολαύσεως σημαντικά, οἶον τὸ ἐπιθυμῶ, ἐφίεμαι, ἀπθελῶ, γένομαι, κλπ. π. χ. Τῶν μαθημάτων πάλαι ἐπιθυμῶ.—Τῶν ἀλλοτρίων ὀρέγονται.—Σίτου ἐγεύσαντο.

5) Τὰ αἰσθήσεως σημαντικά, οἶον τὸ ἀκούω, ὀσφραίνομαι, ὄζω, ἀπτομαι, κλπ. πλὴν τοῦ ὀρῶ π. χ. Ὀνος λύρας ἤκουε καὶ σάλπιγγος ὕς.—Κρομμύων ὀσφραίνομαι.—Ὄζει τῶν ἰχνῶν.

6) Τὰ πληρομῆς καὶ ἐλλειψέως σημαντικά π. χ. Μὴ πίμπλασθε τῶν περὶ τὸ σῶμα ἡδονῶν.—Τῶν ἐπιτηδείων οὐκ ἀπορήσομεν.—Ὁ ἥδιστα ἐσθίων ἤκιστα ὄψου δεῖται. ἀσχετῆς

7) Τὰ ἀρχῆς καὶ λήξεως σημαντικά π. χ. Πειρᾶσθε σὺν τοῖς θεοῖς ἀρχεσθαι παντὸς ἔργου.—Δῆγε τῶν πόνων ἔτι ποιεῖν δυνάμενος.

Δεῦ, δεῦ, χερσίων, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι.

ἀσχετῆς - ἀσχετῆς

Πανουργίαι

8) Τὰ χωρισμοῦ καὶ ἀποστάσεως σημαντικά π. χ. Πᾶσα ἐπιστήμη χωριζομένη ἀρετῆς πανουργία οὐ σοφία φαίνεται. — Ἀπέχει Πλάταια Θηβῶν σταδίου ἐβδομήκοντα.

9) Τὰ συμμετοχῆς σημαντικά π. χ. Ἀνθρώπου ψυχὴ τοῦ θεοῦ μετέχει. — Τὸ ἀνθρώπινον γένος μετέιληφεν ἀθανασίας.

10) Τὰ συγκρίσεως σημαντικά, ἄγουν τὰ σημαίνοντα ὅτι εἶναι τις ὑπέρτερος ἢ κατώτερος ἢ ἄρχων ἢ ὀδηγός τις, ὅσον τὸ ἄρχον (ἐξουσιάζω), ἡγοῦμαι, ἠττώμαι, ἐλαττοῦμαι, μειονικῶ, γεο νεκτῶ, κλπ. π. χ. Αἰσχρὸν νόμιζε τῶν φίλων πλάσσει τὰς ἐπι γασίας. — Αἰσχρὸν ἐστὶ τῶν μὲν οἰκετῶν ἄρχον τοῖς δὲ ὑποτακ δουλεύειν. — Φρόνησις μόνη ἡγεῖται τοῦ βρθῶς ἀρετῆς.

11) Πολλὰ ρήματα σύνθετα μετὰ τῶν προθέσεων προ, επι, κατά, π. χ. Πρόκειται τῆς Ἀττικῆς ὄρα, κατά μὴ καταφρονεῖν τοῦ πλήθους.

§ 14. Μετὰ δοτικῆς συντάσσονται τὰ ἐξῆς ῥήματα.

1) Τὰ σημαίνοντα σέβειν ἢ διάθεσιν φιλικὴν ἢ ἐχθρικήν πρὸς τινά (περίποιθητικά ἢ ἀντιπερίποιθητικά) π. χ. Χρὴ πάντας ἀμύνει τῇ πόλει. — Ἐπολέμει τοῖς Θραξίν. Ὀργίζοντο τῷ Κλεάρχω. — Κακοῖς ὀμιλῶν καυτὸς ἐκβήση κακός. — Ὁμοίως μετὰ δοτικῆς συντάσσεται καὶ τὸ χρῶμαι π. χ. Χρῶ τοῖς βελτίστοις.

ΣΗΜ. Ὁμοίως καὶ ἄλλα πολλὰ ῥήματα συντάσσονται μετὰ δοτ. ἥτις σημαίνει τὸ πρόσωπον (ἢ δοτικὴ αὐτὴ λέγεται προσωπική), τὸ ὅποιον ἔχει (δοτικὴ κτητικὴ) ἢ χάριν τοῦ ὁποῦ γίνεταί τι (δοτ. χαριστικὴ) π. χ. Οὐκ ἐστὶ χρήματα ἡμῖν (= ἡμεῖς δὲν ἔχομεν χρήματα). — Πᾶς ἀνὴρ αὐτῷ πονεῖ (= διὰ τὸν ἑαυτὸν του, πρὸς ὠφέλειαν ἑαυτοῦ). καὶ τὰ προσχηστικῶς σημαντικά

2) Τὰ σημαίνοντα ὀμοιότητα, ισότητα, καὶ συμφωνίαν π. χ. Ἐσμέν σκιαῖς ἐοικότες. — Τὰ ἔργα οὐ συμφωνεῖ τοῖς λόγοις.

3) Τὰ σημαίνοντα ὑπακοήν καὶ ἀκολουθίαν π. χ. Πείθου τοῖς ἀρχουσιν. — Τῇ ἀχαριστία ἐπεταί ἡ ἀναισχυντία.

4) Πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τῶν προθέσεων ἐν, σύν, ἐπί, ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ τῆς πρός, παρά, περὶ καὶ ὑπό, εἴτε ἕνεκα τῆς προθέσεως εἴτε ἕνεκα τῆς σημασίας τοῦ συνθέτου π. χ. Τοῖς ὀμοιοποιεῖται ομοιοποιεῖται ομοιοποιεῖται.

ποις ἐμμένει ὁ δῆμος.—Φίλος φίλω συμπονεῖ.—Ἐγκαλῶ τι.—
Ἄντιλέγω τι.

§ 13. Πολλάκις τὸ αὐτὸ ῥῆμα δύναται νὰ ἔχη δύο ἀντικείμενα, ἐν ἄμμεσον καὶ ἄλλο ἔμμεσον π. χ. Ἐμᾶς βασιλεὺς τὰ ὄπλα, ἀπαιτεῖ.—Τίθενται δὲ τὰ ἀντικείμενα ταῦτα ἢ καὶ τὰ δύο κατ' αἰτιατικὴν ἢ τὸ μὲν ἄμμεσον κατ' αἰτιατικὴν, τὸ δὲ ἔμμεσον κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν, ἢ τὸ ἐν κατὰ γενικὴν καὶ τὸ ἄλλο κατὰ δοτικὴν. Ὅθεν ὑπάρχουσι ῥήματα συντάσσόμενα α') μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς, β') μετὰ αἰτιατικῆς καὶ γενικῆς, γ') μετὰ αἰτιατικῆς καὶ δοτικῆς, καὶ δ') μετὰ γενικῆς καὶ δοτικῆς.

α') Μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς συντάσσονται 1) Τὰ παιδευτικά. π. χ. Ἡρξάτ' σε διδάσκει τὴν στρατηγίαν. — 2) Τὰ ἐνδύσεως καὶ ἐκδύσεως σημαντικά. π. χ. Ὁ πάππος τὸν Κύρον στολὴν καλὴν ἐνέδυσε. — 3) Τὰ αἰτητικά καὶ στερητικά. π. χ. Ἐμᾶς βασιλεὺς τὰ ὄπλα ἀπαιτεῖ.—Τὰ ἡμέτερα ἡμᾶς Φίλιππος ἀποστερεῖ. — Ἐτι δὲ τὸ κρύπτω καὶ ἀναμιμνήσκω π. χ. Διογείτων τὴν θυγατέρα ἔκρυπτε τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός.—Ἀναμνήσω ὑμᾶς τοὺς τῶν προγόνων κινδύνους. — 4) Πολλὰ ῥήματα δέχονται αἰτιατικὴν τοῦ ἄμμεσου ἀντικειμένου καὶ αἰτιατικὴν σύστοιχον π. χ. Μέλητός με ἐγράψατο τὴν γραφὴν ταύτην.—5) Τινὰ ῥήματα πλήν τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ἀντικειμένου δέχονται καὶ κατηγορούμενον αὐτοῦ κατ' αἰτιατικὴν π. χ. Δαρεῖος Κύρον σατράπην ἐποίησεν.—Οἱ ἐμοὶ φίλοι καλοῦσί με Εὐδαιμονίαν.

β') Μετὰ αἰτιατικῆς ἄμμεσου καὶ γενικῆς ἔμμεσου ἀντικειμένου συντάσσονται 1) Τὰ πληρώσεως καὶ κενώσεως σημαντικά. π. χ. Οὐκ ἐμπλήσετε τὴν θάλασσαν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τριήρων; — Ἐρως ἡμᾶς ἀλλοτριότητος μὲν κενοί, οἰκειότητος δὲ πληροί.— 2) Τὰ ἀξίας, πολήσεως καὶ ἀγορᾶς σημαντικά. π. χ. Οἱ βάρβαροι Θεμιστοκλέα τῶν μεγίστων τιμῶν ἤξιώσαν.—Τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τὰ γὰθ' οἱ θεοί.— 3) Τὰ ἀπαλλαγῆς καὶ κωλύσεως σημαντικά. π. χ. Θεσεὺς τὰς Ἀθήνας δεινοῦ προστάγματος ἠλευθέρωσε.—Τὰ πλοῖα εἶργε τοῦ εἰσπλου.— 4) Ὅσα ἀπαίτησι προσδιορισμὸν τῆς αἰτίας, ἤτοι τὸ ἕνεκα τίνος γίνεται τι π. χ. Ζηλῶ σε τῆς εὐγλωττίας.—Τοῦ πάθους ᾤκτιρεν αὐτόν.—

5) Τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ μανθάνειν τι παρά τινος· π. χ. *Μάθε μου καὶ τάδε.*—Ἦδομαι ἀκούων σου φρονίμους λόγους.—6) Πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ προθέσεων (ἐκ, ἀπό, ὑπέρ, κατὰ) συντάσσονται μετὰ γενικῆς ἕνεκα τῆς προθέσεως καὶ μετὰ αἰτιατικῆς ἕνεκα τῆς ἐννοίας τοῦ ῥήματος· π. χ. Τὸ δαιμόνιον ἀποτρέπει με τούτου.—Οἱ Ἀθηναῖοι θάνατον κατέγνωσαν Ἀλκιβιάδου.

ΣΗΜ. Εἰς ταῦτα ἡ αἰτ. εἶναι τὸ κυρίως ἀντικμ., ἡ δὲ γεν. σημαίνει τὴν ὕλην, τὸ τίμημα, τὴν ἀξίαν, τὴν αἰτίαν, κλπ.

γ') Μετὰ αἰτιατικῆς καὶ δοτικῆς συντάσσονται 1) Τὰ δόσεις σημαντικά (αἰτ. ἄμεσον ἀντικμ., δοτ. ἔμμεσον). π. χ. Ὅσα (ἀγαθὰ) οἱ θεοὶ παρέχουσι τοῖς ἀνθρώποις.—Ἰμάτιον ἔδωκεν ἐκάστῳ.—2) Τὰ ὁμοιώσεως καὶ ἰσώσεως σημαντικά· π. χ. Τοῖς βελτίστοις εἰκάσω αὐτόν.—Ὁ σίδηρος ἰσοῖ τοὺς ἀσθενεῖς τοῖς ἰσχυροῖς ἐν τῷ πολέμῳ.—3) Τὰ προσεγγίσεως καὶ μίξεως σημαντικά· π. χ. Αἱ Σειρήνες τὰς χεῖρας οὐδενὶ προσέφερον.—Μίγνυμι ὕδωρ τῷ οἴνῳ.—4) Ῥήματά τινα σύνθετα μετὰ προθέσεως, ἡ ὅποια ἀπαιτεῖ δοτικὴν· π. χ. Ὁ Θεὸς τὴν ψυχὴν κρατίστην τῷ ἀνθρώπῳ ἐνέφυσεν.

δ') Μετὰ γενικῆς τοῦ ὅλου καὶ δοτικῆς τοῦ προσώπου συντάσσονται 1) Τὰ μεταδόσεως καὶ παραχωρήσεως σημαντικά· π. χ. Χρὴ τοῦ βάρους μεταδιδόναι τοῖς φίλοις.—Καὶ ὁδοῦ παραχωρῆσαι τὸν νεώτερον πρεσβυτέρῳ πανταχοῦ νομίζεται.—2) Τὰ συμμετοχῆς σημαντικά· π. χ. Ἐκοινώνησαν τῶν κινδύνων ἡμῖν.—Μετεσχῆκαμεν ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων.

§ 16). Ἴνα διακρίνωμεν τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον ἀπὸ τοῦ ἔμμεσου, τὸ ἀσφαλέστερον μέσον εἶναι νὰ τρέψωμεν τὴν ἐνεργητικὴν πρότασιν εἰς παθητικὴν· διότι τότε τὸ μὲν ἄμεσον ἀντικείμενον γίνεται ὑποκείμενον τῆς παθητικῆς προτάσεως, τὸ δὲ ἔμμεσον μένει ἀμετάβλητον· π. χ. Ὁ πάππος τὸν Κῦρον στολὴν καλὴν ἐνέδυσεν = Ὁ Κῦρος ἐνεδύθη ὑπὸ τοῦ πάππου στολὴν καλὴν.

Ὡσαύτως διακρίνομεν τὸ ἀντικείμενον ἀπὸ τοῦ κατηγορουμένου αὐτοῦ· π. χ. Οἱ ἐμοὶ φίλοι καλοῦσί με Εὐδαιμονίαν = Ὑπὸ τῶν ἐμῶν φίλων ἐγὼ καλοῦμαι Εὐδαιμονία· διότι ἐνταῦθα τὸ κατη-

γορούμενον τοῦ ἀντικειμένου γίνεται ὀνομαστικῆ συμφώνως πρὸς τὸ ὑποκείμενον,

β') Προσδιορισμοί.

§ 17. Προσδιορισμοί (ὡς εἶπομεν ἐν § 10) εἶναι οἱ δευτερεύοντες ἐκείνοι ὄροι τῆς προτάσεως, οἵτινες προστίθενται, ἵνα σαφηνίσωσι καὶ ὀρίσωσιν ἀκριβέστερον καὶ πλησιέστερον τοὺς κυρίους ὄρους αὐτῆς ἢ καὶ ἄλλους δευτερεύοντας ὄρους.

Οἱ προσδιορισμοί εἶναι δύο εἰδῶν· α') ὀνομαστικοί, τουτέστιν ὀνόματα ἢ ἄλλα μέρη τοῦ λόγου λαμβανόμενα ὡς ὀνόματα, καὶ β') ἐπιρρήματικοί, τουτέστιν ἐπιρρήματα ἢ ἄλλα μέρη τοῦ λόγου λαμβανόμενα ὡς ἐπιρρήματα.

α') Ὀνομαστικοί προσδιορισμοί.

§ 18. Οἱ ὀνομαστικοί προσδιορισμοί εἶναι ἢ ἐπίθετα καὶ λέγονται ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί, ἢ οὐσιαστικὰ καὶ λέγονται οὐσιαστικοὶ προσδιορισμοί.

1. Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ τίθενται

α') Τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα συμφωνοῦσι πρὸς τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὁποῖα προσδιορίζουσι, κατὰ γένος, ἀριθμόν, καὶ πτώσιν, π. χ. Μικρὸς παῖς.— Ἄνδρες γενναῖοι.

β') Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ τίθενται καὶ τὰ ἄρθρα, τὰ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα, αἱ ἀντωνυμῖαι, αἱ μετοχαί, τὰ ὁποῖα ὡσαύτως συμφωνοῦσι πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν κατὰ γένος, ἀριθμόν, καὶ πτώσιν π. χ. Τῇ πόλει.— Ὁ λάμπων ἥλιος.— Οἱ παρόντες πολῖται.— Ὁ ἐμὸς πατὴρ Κέφαλος.— Αἴρουσιν ἐν τρισὶ μῆσι δύο πόλεις.

γ') Ὡσαύτως ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ τίθενται καὶ οὐσιαστικὰ ὁμοιοπτώτως τῷ προσδιοριζόμενῳ ἢ κατὰ γενικὴν, καὶ ἐμπρόθετα καὶ ἐπιρρήματα, τὰ ὁποῖα πάντα γίνονται ἐπίθετα ὑπὸ τοῦ ἄρθρου π. χ. Ἐλλάς φωνή (= Ἑλληνικὴ φωνή).— Γέρον ἀνὴρ.— Ἄνδρες δικασταί.— Ὀλεθρος γραμματεὺς (= ὀλέθριος γραμματεὺς).¹— Ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων (= ὁ Ἀθηναϊκός).— Ὁ

1) ΣΗΜ. Οὕτω καὶ εἰς τὴν ὁμιλουμένην, γέρος ἄνθρωπος, γρηὰ γυναῖκα, παιδὶ πρᾶγμα, κλπ.—Γυρίζει ὁ γέρο Ὀλυμπος καὶ λέγει τοῦ Κισσάθου,

πῦν καιρὸς (= ὁ τωρινὸς καιρὸς). — Οἱ πάλαι ἄνθρωποι (= οἱ παλαιοὶ ἄνθρωποι). — Τῆς καθ' ἡμέραν τροφῆς (= τῆς καθημερινῆς τροφῆς). — Τὰς ἡδονὰς θῆρευε τὰς μετὰ δόξης.

δ') Καὶ ὀλόκληρος πρότασις τίθεται ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς π. χ. Ἔστι δίκης ὀφθαλμὸς, ὃς τὰ πάνθ' ὄρα (= ὁ ὄρων).

ε') Πολλάκις ἐλλείπει τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν καὶ τότε ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ λαμβάνεται ὡς οὐσιαστικόν π. χ. φίλος, ἐχθρὸς, (ἀνὴρ), ἡ ρητορικὴ (τέχνη), ἡ εὐθεία (γραμμὴ) κλπ.

ς') Ὡσαύτως ἀντὶ οὐσιαστικοῦ τίθεται οὐδέτερον ἐπίθετον μετὰ τοῦ ἄρθρου π. χ. τὸ ἀληθές (= ἡ ἀλήθεια), τὸ δυνατόν (= ἡ δύναμις), τὸ ἀντίπαλον (= οἱ ἀντίπαλοι), τὸ Ἑλληνικόν (= οἱ Ἕλληνες), τὸ βαρβαρικόν (= οἱ βάρβαροι).

ΣΗΜ. 1. Ὁμοίως καὶ ἐν τῇ ὁμιλουμένῃ π. χ. Τὸ φιλότιμο (= ἡ φιλοτιμία) ἔφαγε τὸν Κυβερνήτην. — Κάμε τὸ καλὸ καὶ ρίχ' το στο γιάλο. — Τὸ δίκιο εἶναι. — Τὸ χρυσαφικό, τὸ ἀσημικό (= τὰ χρυσά, τὰ ἀργυρὰ σκεύη).

2. Οὐσιαστικοὶ δὲ προσδιορισμοὶ εἶναι οὐσιαστικά, τὰ ὅποια τίθενται ὡς προσδιορισμοὶ ὀνομάτων εἴτε ὁμοιοπτώτως εἴτε ἑτεροπτώτως.

Ὁμοιοπτώτων προσδιορισμῶν ὑπάρχουσι τρία εἶδη, α') ἡ παράθεσις, β') ἡ ἐπεξήγησις, καὶ γ') ὁ ἐπιμερισμὸς.

α') Παράθεσις εἶναι οὐσιαστικὸν τιθέμενον ὡς προσδιορισμὸς ἄλλου οὐσιαστικοῦ, τὸ ὅποιον εἶναι μὲν ὠρισμένον καὶ σαφές, ἀλλ' ὁ προσδιορισμὸς ὀρίζει αὐτὸ ἀκριβέστερον ἢ προσθέτει νέον γνῶρισμα αὐτοῦ. Ὁ κατὰ παράθεσιν οὗτος προσδιορισμὸς συμφωνεῖ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον κατὰ πτώσιν μόνον, τυχαίως δὲ κατὰ γένος καὶ ἀριθμόν π. χ. Φίλιππος ὁ Μακεδών. — Ἡ ἡμετέρα πόλις ἡ κοινὴ καταφυγὴ τῶν Ἑλλήνων (= ἥτις ἐστὶ κοινὴ καταφυγή).

ΣΗΜ. 2. Ὁμοίως καὶ ἐν τῇ ὁμιλουμένῃ ὁ Ὀλυμπος καὶ ὁ Κίτσατος τὰ διὰ βουὰ μαλώνουν.

β') Ἐπεξήγησις δὲ εἶναι οὐσιαστικὸν τιθέμενον ὡς προσδιορισμὸς ἄλλου οὐσιαστικοῦ, τὸ ὅποιον εἶναι γενικὸν καὶ οὐχὶ ὠρισμένον,

δρίζεται δὲ καὶ ἐξηγεῖται ἢ σαφηνίζεται ὑπὸ τοῦ προσδιορισμοῦ π. χ. Ὁ θάνατος τυγχάνει ὧν δυοῖν πραγμάτων διάλυσις, τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος. — Περικλῆς δυοῖν ἐγένετο μαθητῆς, Ἀναξαγόρου τε καὶ Δάμωνος.

ΣΗΜ. 3. Ἡ ὀμιλουμένη ὁμοίως ἐκφράζει τὸν κατ' ἐπεξήγησιν προσδιορισμὸν προσθέτουσα καὶ τὸ δηλαδή π. χ. Ὁ θάνατος εἶναι διάλυσις δύο πραγμάτων, δηλαδή τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος.

γ') Ἐπιμερισμὸς δὲ εἶναι, ὅταν τίθεται τὸ ὅλον καὶ ἔπειτα τίθεται ὡς προσδιορισμὸς αὐτοῦ τὸ μέρος ἢ τὰ μέρη αὐτοῦ κατὰ τὴν αὐτὴν καὶ τὸ ὅλον πτώσιν π. χ. Αὐπαὶ αἱ μὲν χρησταὶ εἰσιν, αἱ δὲ κακαί. — Οὗτοι ἄλλος ἄλλα λέγει.

§ 19. Οἱ ἑτερόπρωτοι προσδιορισμοὶ τίθενται κατὰ μίαν τῶν πλαγίων πτώσεων, κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν ἢ αἰτιατικὴν.

1. Κατὰ γενικὴν οὐσιαστικοῦ δέχονται προσδιορισμὸν, ἥτοι συντάσσονται μετὰ γενικῆς.

α) Ὅσα ὀνόματα σημαίνουσι κτήσιν, ἥτοι ὅτι ἀνήκει τι εἰς τινα κατ' οἰονδήποτε τρόπον, καὶ ἡ γενικὴ αὕτη λέγεται κτητικὴ π. χ. Ἄγρὸς Περικλέους. — Δημοσθένης Δημοσθένους (γεν. τῆς συγγενείας). — Ἴππος ἱερὸς ἡλίου. — Ἀλλότριον τῆς πατρίδος.

β) Ὅσα σημαίνουσι μέρος ὅλου τινός, καὶ ἡ γενικὴ αὕτη λέγεται διαιρητικὴ π. χ. Ἄνδρα οἶδα τοῦ δήμου. — Ξυνέπλεον Παλῆς Κεφαλλήμων. — Αἰσχροὺς ἐστὶ τοὺς παῖδας μὴ μιμῆσθαι τοὺς σπουδαίους τῶν γονέων.

γ) Ὅσα σημαίνουσιν ὅτι ἔγειναν ἐξ ὕλης τινός ἢ περιέχουσιν ὕλην τινα (ἢ γεν. σημ. τὴν ὕλην) π. χ. Ἄνδριάς χαλκοῦ. — Ἄγις ἐκ τῆς Δεκελείας ἰδὼν πλοῖα πολλὰ σίτου εἰς Πειραιᾶ καταθέοντα.

δ) Ὅσα ἀπαιτοῦσι προσδιορισμὸν τῆς αἰτίας π. χ. Γραφὴ ἀσεβείας. — Ψευδομαρτυριῶν ὑπόδικον αὐτὸν ἐποίουν.

ε) Ὅσα ἔχουσιν ἔννοιαν ῥηματικὴν δέχονται γενικὴν ἀντικειμενικὴν ἢ ὑποκειμενικὴν π. χ. Καὶ τοῖς θηρίοις πόθος τις ἐγγίγνεται τῶν συντρόφων (= Καὶ τὰ θηρία ποθοῦσι τὰ σύντροφα γεν. ἀντικειμ.) — Φυγὴ τῶν Πελοποννησίων ἐγένετο (γεν. ὑποκ.) — Πέλοπος (γεν. ὑποκείμ.) Πελοποννήσου (γεν. ἀντικειμ.) κατὰ ληψις (= Ὁ Πέλοψ κατέλαβε τὴν Πελοπόννησον).

ς') Τὰ ὀνόματα τὰ ἔχοντα τὴν αὐτὴν σημασίαν τῶν μετὰ γενικῆς συντασσομένων ῥημάτων· οἷον) Τὰ φροντίδος καὶ ὀλιγορίας σημαντικὰ ὀνόματα. π. χ. Ἐπιμελῆς τῶν φίλων εἶ.—Τῆς ὑγιείας πλείστην ἐπιμέλειαν ἔχομεν.—Ὅμοίως καὶ τὸ φειδωλὸς χρημάτων.—2) Τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικὰ· π. χ. Ἀμνήμονα τῶν κινδύνων καθίστησιν αὐτόν.—Τούτων πλείστην μνήμειαν ἔχουσιν.—3) Τὰ ἐπιτυχίας καὶ ἀποτυχίας σημαντικὰ· π. χ. Ἐπιτυχῆς τῶν καιρῶν.—4) Τὰ πλησμονῆς καὶ ἐλλείψεως σημαντικὰ· π. χ. Παράδεισος ἀγρίων θηρίων πλήρης.—Πάντων ἐστὶ πλησμονή.—Ἐρημος φίλων—Διδόναι καρποῦ ἀφθουίαν.—5) Τὰ ἐμπειρίας καὶ ἀπειρίας καὶ τὰ εἰς ἑκὸς ῥηματικά· π. χ. Οἱ Ἀθηναῖοι τῆς θαλάττης ἐμπειρότατοι ἦσαν.—Πεῖρα φίλων.—Ὁ γραμμάτων ἀπειρος οὐ βλέπει βλέπων.—Παρασκευαστικὸν τῶν εἰς τὸν πόλεμον τὸν στρατηγὸν εἶναι χρὴ καὶ ποριστικὸν ἐπιτηδείων τοῖς στρατιώταις.—6) Τὰ συμμετοχῆς σημαντικὰ· π. χ. (Ἀρετῆ) ἀγαθὴ μὲν συλλήπτρια τῶν ἐν εἰρήνῃ πόνων, βεβία δὲ τῶν ἐν πολέμῳ σύμμαχος ἔργων, ἀρίστη δὲ φιλίας κοινωνός.—7) Τὰ ἀξίας σημαντικὰ· π. χ. Ἀξία τοῦ παντός.—Τοῦ μηδενὸς τίμιος. Δόξα χρημάτων οὐκ ὤνητή.—8) Τὰ διαφορᾶς, ὑπεροχῆς, καὶ ἐλαττώσεως σημαντικὰ· π. χ. Ἐπιστήμῃ ἐπιστήμης διάφορος.—Ἐγκρατῆς τῶν ἐπιθυμιῶν.—Ἐπήκοον δεῖ εἶναι τῶν γονέων.—9) Τὰ παραθετικά (συγκριτικά καὶ ὑπερθετικά)· π. χ. Πολλῶν χρημάτων κρείττων ὁ παρὰ τοῦ πλήθους ἔπαινος.—Ἀνδρῶν ἀπάντων Σωκράτης σοφώτατος.

ΣΗΜ. 1. Καὶ τὰ ἐπιζῶντα τὰ παραγόμενα ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων ὀνομάτων καὶ ἔχοντα τὴν αὐτὴν σημασίαν συντάσσονται μετὰ γενικῆς· π. χ. Ἀξίως ἡμῶν αὐτῶν.—Πρόσω πλεουεξίας.—Ποῦ γῆς;—Ἐνταῦθα τοῦ βίου.

2. Μετὰ δοτικῆς συντάσσονται τὰ ὀνόματα τὰ σύστοιχα τῶν μετὰ δοτικῆς συντασσομένων ῥημάτων καὶ ἔχοντα τὴν αὐτὴν σημασίαν. Τοιαῦτα δὲ εἶναι

α') Τὰ περιποιητικά καὶ ἀντιπεριποιητικά, ἧτοι τὰ σημαίνοντα φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν πρὸς τινὰ διάθεσιν· π. χ. Ἡ ἐδεσμάτων ἐπιθυ-

μία βλαβερὰ μὲν σώματι, βλαβερὰ δὲ ψυχῇ.—Κύρον ἐπεθύμησά μοι φίλον γενέσθαι.—Οἱ ὅμοιοι τοῖς ὁμοίοις εὖνοί εἰσιν.

ΣΗΜ. 2. Τὰ φίλος, ἐχθρὸς, πολέμιος, ὅταν λαμβάνωνται ὡς οὐσιαστικά, συντάσσονται μετὰ γενικῆς· π. χ. φίλος μου.

β') Τὰ ὁμοιότητος, ἰσότητος καὶ τοῦ πρόποντος σημαντικά· π. χ. Ὅμοιαν ταῖς δούλαις ἔσχε τὴν ἐσθῆτα.—Οὐ δεῖ ἴσον τοῖς κακοῦς τοῖς ἀγαθοῖς ἔχειν.—Ἄ δοκεῖ κάλλιστα καὶ πρεπωδέστατα γυναιξίν εἶναι ἐπίστανται.

γ') Τὰ ὑποταγῆς σημαντικά· π. χ. Ἄπαντα τῷ πλουτεῖν ἐσθ' ὑπήκοα.

δ') Πολλὰ σύνθετα μετὰ τῶν προθέσεων ἐν, σύν, πρός, π. χ. Αἰδῶς καὶ φόβος ἔμφυτα τοῖς ἀνθρώποις. — Ἀλλήλοις σύμφωνα δεῖ τὸν νόμον διατάττειν.

ΣΗΜ. 3. Καὶ τὰ ἐπιρρήματα τὰ παραγόμενα ἐκ τῶν εἰρημένων ἐπιθέτων, καθὼς καὶ τὸ τοπικὸν ὁμοῦ καὶ τὸ χρονικὸν ἅμα, συντάσσονται μετὰ δοτικῆς· π. χ. τὸ ὕδωρ ἐπίνετο ὁμοῦ τῷ πληῷ. — Ἄμα ἡμέρα.—Ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν.

3. Μετὰ αἰτιατικῆς συντάσσονται.

α') Ὅσα ἀπαιτοῦσι προσδιορισμὸν τοῦ κατὰ τι, τουτέστι τοῦ μέρους, εἰς ἃ ἀναφέρεται ἰδιότης τις· π. χ. Ξαυθὸς τὴν κόμην.— Δεινός εἰμι ταύτην τὴν τέχνην.

β') Ὅσα δέχονται σύστοιχον αἰτιατικὴν· π. χ. Οἱ θεοὶ εἰσιν ἀγαθοὶ πᾶσαν ἀρετήν.—Θηριώδη δειλίαν δειλός. X

β') Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί.

§ 20. Οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ εἶναι ἐπιρρήματα τιθέμενα ὡς προσδιορισμοὶ τῶν κυρίων ἢ ἄλλων δευτερευόντων ὄρων τῆς προτάσεως· π. χ. Οὐδὲ τὸν πλοῦτον παρακαίρως ἠγάπα.— Πᾶν ὃ, τι ἂν μέλλῃς εἶρεῖν, πρότερον ἐπισκόπει τῇ γνώμῃ.

Ἐντὶ ἐπιρρημάτων τίθενται καὶ ὀνόματα κατὰ πλαγίαν πτώσει μετὰ προθέσεων ἢ ἄνευ αὐτῶν ἢ καὶ ὀλόκληροι προτάσεις, τὰ ὅποια πάντα ἐκφράζουσιν ἔννοιαν ἐπιρρηματικὴν καὶ λαμβάνονται ὡς ἐπιρρήματα· π. χ. Νυκτὸς ἀπέδρασαν εἰς Κλαζομενάς.—Ἀπέ-

πλευσαν εἰς Σηστόν. — Φίλιππος φυλάξας τοὺς ἐτησίας ἐπιχειρεῖ, ἡνίκ' ἂν ἡμεῖς μὴ δυναίμεθα ἐκείσε ἀφικέσθαι.

Σημαίνουσι δὲ οἱ ἐπιρρήματικοὶ προσδιορισμοὶ α') τόπον, β') χρόνον, γ') τρόπον, δ') ποσόν, ε') τὸ κατὰ τι, καὶ ς') αἴτιον.

α') Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τόπου.

§ 21. Ὁ τόπος παρίσταται κατὰ τέσσαρας διαφοροὺς ἐπέψεις, δηλαδὴ ἢ σημαίνει τὸν τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον μένει τι καὶ λέγεται ἢ ἐν τόπω στάσις, ἢ σημαίνει τὸν τόπον, ἐξ οὗ ἄρχεται τι νὰ κινῆται, καὶ λέγεται ἢ ἐκ τόπου κίνησης, ἢ σημαίνει τὸν τόπον, εἰς ὃν διευθύνεται τι καὶ λέγεται ἢ εἰς τόπου κίνησης, ἢ σημαίνει τὸν τόπον, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου περᾶ τι, καὶ λέγεται ἢ διὰ τόπου κίνησης. Ἐκφράζεται δὲ ὁ τόπος ἐν γένει διὰ τῶν τοπικῶν λεγομένων ἐπιρρημάτων.

α') Ἡ ἐν τόπῳ στάσις ἐκφράζεται 1) Διὰ τῶν τοπικῶν ἐπιρρημάτων τῶν σημαινόντων στάσιν· τοιαῦτα δὲ εἶναι τὰ εἰς -οῦ λήγοντα τοπικὰ ἐπιρρήματα, οἶον αὐτοῦ, ἀλλαχοῦ, πανταχοῦ κλπ. τὰ εἰς οἰ, οἶον οἴκοι, Ἴσθμοί, Μεγαροί, Πυθοί, κτλ., τὰ εἰς θι ἢ σι(ν), οἶον αὐτόθι, ἀλλαχόθι, Ἀθήνησι(ν), κλπ., καὶ ἄλλα τινά, οἶον ἐνταῦθα, ἐνθάδε, ἐκεῖ, κλ. π. χ. Πανταχοῦ νομιζέται. — Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς. — Χαλεπὸν ὁ βίος Ἀθήνησιν. — 2) Δι' ὀνόματος οὐσιαστικοῦ κατὰ δοτικὴν μετὰ τῆς ἐν προθέσεως. π. χ. Ἐν Ἀθήναις οἰκῶ.

β') Ἡ ἐκ τόπου κίνησης ἐκφράζεται 1) Διὰ τῶν εἰς θεν ληγόντων ἐπιρρημάτων π. χ. Πόθεν, Εὐθέρη, φαίνῃ; — 2) Δι' ὀνόματος οὐσιαστικοῦ κατὰ γενικὴν μετὰ τῆς ἐξ ἢ ἀπὸ προθέσεως π. χ. Ἐκ τῆς ἀποδημίας, νυνὶ δὲ αὐτόθεν. — Ἀπὸ τοῦ βουλευτηρίου (ἔρχομαι).

γ') Ἡ εἰς τόπον κίνησης ἐκφράζεται 1) Διὰ τῶν εἰς δε ἢ σε ληγόντων τοπικῶν ἐπιρρημάτων π. χ. Νεανίας θέρους ὄρα ὄνον ἐμισθώσατο Μεγαράδε. — Διδουῶς (Λύσανδρος) ἐκείσε μόνον πλεύουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοσε δ' οὔ. — 2) Διὰ γεν. οὐσ. μετὰ τῆς ἐπὶ προθέσεως π. χ. Ἐπλεον ἐπὶ Λέσβου. — 3) Δι' αἰτιατικῆς μετὰ

τῶν προθέσεων εἰς, πρὸς, ἐπί, παρά, καὶ ὡς (ἐπὶ προσώπων πάντοτε)· π. χ. Ἐφυγον πρὸς τὴν γῆν.—Διέβησαν εἰς Σικελίαν.—Πρέσβεις ὡς βασιλέα ἀναγαγεῖν.

δ') Ἡ διὰ τόπου κίνησις ἐκφράζεται 1) Διὰ γεν. μετὰ τῆς διὰ προθέσεως· π. χ. Οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστὺ διήκεν.—2) Δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῆς προθέσεως κατὰ· π. χ. Ὅθεν ὁ κατὰ θάλατταν σίτος φοιτᾷ.—Ἐπιρρήματα ἐκφράζοντα τὴν διὰ τόπου κίνησιν εἶναι τὰ εἰς -η, οἷον ταύτη, ἄλλη, ἦ, πεζῆ (διὰ ξηρᾶς)· π. χ. Τὰς πύλας, ἧ ἐσῆλθον ἔκλεισεν, ὥστε μὴδὲ ταύτη ἐξοδὸν εἶναι.

β') Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ χρόνου.

§ 22. Ὁ χρόνος ἐκφράζεται 1) Διὰ τῶν χρονικῶν λεγομένων ἐπιρρημάτων· π. χ. Κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ.—2) Διὰ γενικῆς οὐσιαστικοῦ ἀπροθέτου ἢ ἐμπροθέτου· π. χ. Ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη.—Ἐπὶ Κέκροπος ἢ Ἀττικὴ κατὰ πόλεις ὤκειτο.—Πρὸ τῆς μάχης.—3) Διὰ δοτικῆς, ὅταν ὀρίζεται ἀκριβῶς ὁ χρόνος, δηλ. ἡ ἡμέρα ἢ ὁ μῆν ἢ τὸ ἔτος· π. χ. Τῷ δὲ ἄλλῳ ἔτει Ἀθηναῖοι Θορικὸν ἐτείχισαν.—Θεσμοφορίοις νηστεύομεν.—Ἡ καὶ διὰ δοτικῆς μετὰ τῆς ἐν προθέσεως· π. χ. Ἐν ἔτεσιν ἑβδομήκοντα (=ἐντὸς ἑβδομήκοντα ἐτῶν).—4) Δι' αἰτιατικῆς ἐμπροθέτου· π. χ. Μετὰ τὸ δεῖπνον.—Περὶ λύχνων ἀφάς.—Οἱ καθ' ἡμᾶς ἄνθρωποι (=οἱ σύγχρονοι ἡμῶν).

ΣΗΜ. Ὁ χρόνος ἐκφράζεται καὶ διὰ τῶν χρονικῶν λεγομένων ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν καὶ διὰ τῶν χρονικῶν προτάσεων· π. χ. Ἀφκόμενος τριταῖος ἀπήγγειλεν.—Ἐπεὶ ὁ χειμῶν ἔληξεν, οἱ Ἀθηναῖοι ἐπλευσαν εἰς Προκόννησον.

γ') Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τρόπου.

§ 23. Ὁ τρόπος ἐκφράζεται 1) Διὰ τῶν τροπικῶν λεγομένων ἐπιρρημάτων· π. χ. Βουλεύου μὲν βραδέως, ἐπιτέλει δὲ ταχέως τὰ δόξαντα. 2) Διὰ γενικῆς ἐμπροθέτου· π. χ. Ἡ σοφία οὐκ ἀπὸ ταυτομάτου παραγίγνεται τοῖς ἀνθρώποις.—Διὰ τάχους (=

ταχέως) ἀπῆλθον. — 3) Διὰ δοτικῆς ἀπλῆς ἢ ἐμπροθέτου π. χ. *Τούτῳ τῷ τρόπῳ οἱ Ἀθηναῖοι ἐτείχισαν τὴν πόλιν.* — Σὺν γέλωτι ἤλθον. — 4) Δι' αἰτιατικῆς ἀπλῆς ἢ ἐμπροθέτου π. χ. *Τίνα τρόπον (= πῶς); — Καθ' ἡσυχίαν (= ἡσύχως).*

ΣΗΜ. Ὁ τρόπος ἐκφράζεται καὶ διὰ τῶν τροπικῶν λεγομένων μετοχῶν π. χ. *Σωκράτης παίζων οὐδὲν ἤττον ἢ σπουδάξων ἐλυσιτέλει τοῖς συνδιατρίβουσιν.*

2. Ἐνταῦθα ἀνάγεται καὶ ὁ προσδιορισμὸς τοῦ μέσου ἢ ὄργανου, δι' οὗ γίνεταί τι. Ἐκφράζεται δὲ τὸ ὄργανον 1) Διὰ δοτικῆς π. χ. Οἱ μὲν *ράβδῳ* κρούοντες, οἱ δὲ καὶ *βακτηρία*. — 2) Διὰ γενικῆς μετὰ τῆς διὰ προθέσεως π. χ. *Δι' ὀφθαλμῶν ὁρῶμεν.* — 3) Διὰ μετοχῆς ὀργανικῆς π. χ. *Ἀκουτίσας* καταβάλλει τὴν ἔλαφον.

δ') Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ποσοῦ.

§ 24. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ποσοῦ ἐκφράζεται 1) Διὰ τῶν ποσότητος λεγομένων ἐπιρρήμάτων, οἶον, *πάνυ, λίαν, σφόδρα, μάλα, ἄγαν* π. χ. *Σφόδρα* πείθει. — *Μάλ'* εὐφρονος ὢν. — 2) Διὰ γενικῆς, ἣτις σημαίνει τὸ ποσὸν τῆς τιμῆς ἢ ἀξίας π. χ. *Πόσου* διδάσκει; *Πέντε μνῶν*. — 3) Διὰ δοτικῆς κυρίως ἐπὶ τῶν παραθετικῶν π. χ. *Ἐνιαυτῷ* πρεσβύτερος. — 4) Δι' αἰτιατικῆς, οἶον, *πολύ, ὀλίγον, σμικρὸν, κλπ.* π. χ. *Ἀπέχει Πλάταια* Θησῶν *σταδίου* ἐβδομήκοντα. — *Οὕτω* πολὺ ὑμῶν κατεφρόνει (*Ἀγόρατος*). — Ἐνταῦθα ἀνάγεται καὶ τὸ ποσὸν τοῦ χρόνου, τὸ ὅποιον ἐκφράζεται ἢ δι' ἀπλῆς αἰτιατικῆς, π. χ. *Ἐναυμάχησαν χρόνου πολύν*, ἢ δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῆς ἐπὶ προθέσεως, π. χ. *Ἐπὶ* τρεῖς ἡμέρας οὐκ ἐρίγνετο τὰ ἱερά, — ἢ διὰ γεν. ἐμπροθέτου π. χ. *Ἐμάχοντο* μέχρι δαίλης.

ε') Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ κατὰ τι.

§ 25. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ κατὰ τι, τουτέστι τοῦ μέρους εἰς ὃ ἀναφέρεται ἰδιότης τις ἢ πάθος τι, ἐκφράζεται 1) Δι' αἰτιατικῆς π. χ. *Θυμαστὸς* τὸ μέγεθος. — Διὰ τὸ ἀλγεῖν τοὺς πόδας

οὐ βαδίζει.—2) Δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῆς προθέσεως κατὰ, ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ τῶν προθέσεων εἰς, πρὸς, περί· π. χ. Καθαρὸς καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν.—Ἐνδοξος εἰς τὰ πολεμικά.—Σωκράτης ἦν πρὸς χειμῶνα καὶ θέρος καρτερικώτατος.—3) Διὰ δοτικῆς· π. χ. Πολλὰ φύσει οὐκ ἔστι καλά, νόμῳ δέ.—4) Δι' ἀπαρεμφάτου· π. χ. Τὴν μὲν ἑτέραν (γυναῖκα) εὐπρεπῆ τε ἰδεῖν (=κατὰ τὴν ὄψιν) καὶ ἑλευθέριον φύσει.—Φοβεροὶ μὲν ἰδεῖν, δεινοὶ δὲ μάχην.

5) Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ αἰτίου.

§ 26. Τὸ αἷτιον εἶναι ἢ ποιητικόν, τουτέστι τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον, ἢ ἀναγκαστικόν, ὅπερ ἀναγκάζει εἰς ἐνέργειαν τὸ ποιητικόν, ἢ τελικὸν σημαῖνον τὸν σκοπὸν δι' ὃν γίνεταί τι.

α') Τὸ ποιητικὸν αἷτιον εἰς μὲν τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα εἶναι αὐτὸ τὸ ὑποκμ., εἰς δὲ τὰ παθητικὰ ἐκφράζεται δι' ἰδίου προσδιορισμοῦ· 1) Διὰ γενικῆς μετὰ τῆς ὑπὸ προθέσεως, ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ τῆς πρὸς, παρά, καὶ ἐκ· π. χ. Ἐπὶ τοῦ δήμου τιμώμενος.—Ἐκ Θεοῦ δέδοτέ μοι.—2) Διὰ δοτ. ἀπροθέτου καὶ μάλιστα, ὅταν τὸ παθητικὸν ῥῆμα ἦναι χρόνου παρακειμένου ἢ ὑπερσυντελικῆς ἢ μέλλοντος τετελεσμένου· π. χ. Τοῖς παλαιοῖς ποιηταῖς δεδήλωται.

β) Τὸ ἀναγκαστικὸν αἷτιον ἐκφράζεται 1) Διὰ γενικῆς μετὰ τῆς ὑπὸ ἢ ἔνεκα προθέσεως· π. χ. Οὐκ ἠδύναντο καθεῦδειν ὑπὸ λύπης.—Τῶν ἀδικημάτων ἔνεκα αὐτοὺς ἀπέκτειναν.—Ἐτι δὲ καὶ διὰ γενικῆς ἀπροθέτου· π. χ. Εὐδαιμονίζω σε τοῦ τρόπου.—Διὰ δοτικῆς εἴτε ἀπροθέτου εἴτε μετὰ τῆς ἐπὶ προθέσεως· π. χ. Δειλία ἔλιπον τὴν τάξιν.—Χαῖρε μὲν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι τῶν ἀγαθῶν, λυποῦ δὲ μετρίως ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις τῶν κακῶν.—3) Δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῆς διὰ προθέσεως, ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ τῆς παρά ἢ κατὰ· π. χ. Ἐτετίμητο ὑπὸ Κῦρου δι' εὐνοίαν.—Οὐ παρὰ τὴν αὐτοῦ ῥώμην τοσοῦτον ἐπηύξηται (Φίλιππος), ὅσον παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν.

ΣΗΜ. 1. Τὸ ἀναγκαστικὸν αἷτιον ἐκφράζεται καὶ διὰ τῶν αἰτιολογικῶν λεγομένων μετοχῶν καὶ προτάσεων· π. χ. Ὁ δὲ Κῦρος

ἄτε παῖς ὢν φιλόκαλος καὶ φιλότιμος ἤδετο τῇ στολῇ. — Χαίρω, ὅτι εὐδοκίμεις.

γ') Τὸ τελικὸν αἷτιον ἦτοι ὁ σκοπὸς ἐκφράζεται 1) Διὰ γενικῆς μετὰ τοῦ ἔνεκα (ἢ ἔνεκεν), ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ τῆς ὑπέρ π. χ. Τὰ δένδρα θεραπεύομεν τοῦ καρποῦ ἔνεκεν. — Ὑπὲρ δόξης πάντα ποιοῦσιν. — 2) Διὰ δοτικῆς μετὰ τῆς ἐπί π. χ. Ἐπὶ κακῷ ἀνθρώπου σίδηρος ἀνεύρηται. — 3) Δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῆς πρὸς, ἐπί, κατά, εἰς π. χ. Παντοδαπὰ εὔρηται ταῖς πόλεσι πρὸς φυλακὴν.

ΣΗΜ. 2. Τὸ τελικὸν αἷτιον ἐκφράζεται καὶ διὰ τῶν τελικῶν λεγομένων προτάσεων ἢ μετοχῶν ἢ ἀπαρεμφάτων π. χ. Δοκεῖ μοι πρέπειν διελθεῖν περὶ αὐτῶν, ἵνα πάντες εἰδῶσιν. — Θράσυλλος εἰς Ἀθήνας ἔπλευσε ταῦτά τε ἐξαγγελῶν καὶ στρατιὰν καὶ ναῦς αἰτήσων. — Οἶνόν μοι ἐγγεῖς πιεῖν.

ΣΗΜ. 3. Εἰς τὴν ὀμιλουμένην τὸ τελικὸν αἷτιον ἐκφράζεται συνήθως διὰ τῆς διὰ μετὰ αἰτιατικῆς π. χ. Ὁ καυγᾶς ἦτο διὰ τὸ πάπλωμα. — διὰ νὰ πάρουν τὸ πάπλωμα. — Ὅμοίως ἐνίοτε καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πρὶν μεταβῶμεν εἰς τὸν σχηματισμὸν λόγου ἐκ προτάσεων συνδεομένων πρὸς ἀλλήλας, ἀναγκαῖον εἶναι νὰ ἐξετάσωμεν εἰδικώτερον μέρη τινὰ τοῦ λόγου, τὰ ὅποια τίθενται ὡς ὄροι κύριοι ἢ δευτερεύοντες τῆς προτάσεως.

Α' ΠΕΡΙ ΡΗΜΑΤΟΣ

α') Αἱ διαθέσεις τοῦ ῥήματος.

§ 27. Αἱ διαθέσεις τοῦ ῥήματος εἶναι τέσσαρες α') ἡ ἐνεργητικὴ διάθεσις, β') ἡ παθητικὴ, γ') ἡ μέση, καὶ δ') ἡ οὐδετέρα.

1) Ἐνεργητικὰ ῥήματα λέγονται ὅσα σημαίνουσιν, ὅτι τὸ ὑπο-

κείμενον ἐνεργεῖ ἢ πράττει. Ἡ ἐνέργεια δὲ τοῦ ὑποκειμένου ἢ μεταβαίνει εἰς ἄλλο πρόσωπον ἢ πράγμα, καὶ τότε τὸ ῥῆμα λέγεται μεταβατικόν, π. χ. Φειδίας ἔπλασε τὸν Δία, ἢ δὲν μεταβαίνει εἰς ἄλλο πρόσωπον, ἀλλὰ περιορίζεται εἰς τὸ ὑποκείμενον, καὶ τότε τὸ ῥῆμα λέγεται ἀμετάβατον, π. χ. Ἐρχομαι.

2) Τὰ μεταβατικὰ ῥήματα δέχονται ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας αὐτῶν ἀντικείμενον ἢ προσδιορισμούς, τὰ δὲ ἀμετάβατα δὲν δέχονται ἀντικείμενον ἀλλὰ μόνον προσδιορισμούς.

ΣΗΜ. 1. Πολλάκις τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα σημαίνει ἐνέργειαν, τὴν ὁποίαν κάμνει τὸ ὑποκείμενον διὰ μέσου ἄλλου προσώπου π. χ. Προπέμφας ἐρμηνέα εἶπεν (διὰ τοῦ ἐρμηνέως). — Ὅμοιος καὶ ἐν τῇ νῦν ὀμιλουμένη· Κτίζω σπίτι. — Κάμνω καράβι.

ΣΗΜ. 2. Πολλάκις τὰ μεταβατικὰ ῥήματα τίθενται ἄνευ τινὸς ὀρισμένου ἀντικείμενου ἢ γίνονται ἀμετάβατα, μάλιστα δὲ σύνθετα μετὰ προθέσεων π. χ. Γράφω — Λέγω. — Ὁ Μαρσύας ἐμβάλλει εἰς τὸν Μαϊάνδρον (= χύνεται). Τοῦναντίον δὲ πολλὰ ἀμετάβατα ῥήματα συντιθέμενα μετὰ προθέσεων γίνονται μεταβατικά π. χ. Βαίνω (ἀμετάβατον), διαβαίνω τὸν ποταμὸν (μεταβ.). Προσέτι δὲ μεταβατικὰ τινὰ εἰς τινὰς χρόνους ἔχουσιν ἀμετάβατον σημασίαν π. χ. Τὸ ἴστημι (μεταβατικόν) ἔχει ἀμετάβατον σημασίαν εἰς τὸν παρακείμενον ἔστηκα, ὑπερσ. εἰστήκειν, καὶ εἰς τὸν ἀόριστον ἔ' ἔστην ὁμοίως φύω (μεταβατικόν), πέφυκα, ἔφυν (ἀμετάβατα).

3) Παθητικὰ ῥήματα λέγονται ὅσα σημαίνουσιν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει. Τὸ δὲ πάθος ἢ ἐνυπάρχει εἰς τὸ ὑποκείμενον καὶ τὰ τοιαῦτα ῥήματα λέγονται ἔσωθεν παθητικὰ ἢ αὐτοπαθῆ, οἷον νοσῶ, πάσχω, κλπ., ἢ προέρχεται ἔξωθεν ἐξ ἄλλου προσώπου ἢ πράγματος καὶ τὰ τοιαῦτα ῥήματα εἶναι τὰ καθ' αὐτὸ παθητικὰ καὶ λέγονται ἔξωθεν παθητικὰ ἢ ἑτεροπαθῆ, οἷον τύπτομαι ὑπό τινος. Καὶ τὰ μὲν ἑτεροπαθῆ δέχονται προσδιορισμὸν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου, τὸ ὁποῖον προξενεῖ τὸ πάθος εἰς τὸ ὑποκείμενον, τὰ δὲ αὐτοπαθῆ δὲν δέχονται τοιοῦτον προσδιορισμὸν.

α') Γίνονται δὲ τὰ καθ' αὐτὸ παθητικὰ ῥήματα ἐκ τῶν ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν οἷον, ἐκ τοῦ ἀγαπῶ τινα γίνεται ἀγαπάται

τις ὑπ' ἐμοῦ. Οὕτω λοιπὸν δύναται ἡ ἐνεργητικὴ πρότασις νὰ τραπῆ εἰς παθητικὴν ὡς ἐξῆς· τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐνεργητικοῦ ῥήματος γίνεται ὑποκείμενον καὶ τρέπεται εἰς ὀνομαστικὴν πτώσιν, τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα τρέπεται εἰς παθητικόν, τὸ ὁποῖον συμφωνεῖ πρὸς τὸ νέον αὐτοῦ ὑποκείμενον κατ' ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον, τὸ δὲ ὑποκείμενον τοῦ ἐνεργητικοῦ γίνεται ποιητικὸν αἷτιον τοῦ παθητικοῦ· π. χ. Ἐγὼ εὐεργετῶ τοὺς φίλους = οἱ φίλοι εὐεργετοῦνται ὑπ' ἐμοῦ.

β') Εἰς τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα τὰ δεχόμενα δύο ἀντικείμενα τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον καὶ μάλιστα τὸ προσωπικὸν γίνεται ὑποκείμενον, τὸ δὲ ἔμμεσον μένει ἀμετάβλητον· π. χ. Ἐγὼ ἐνδύω τὸν παῖδα τὸν χιτῶνα = ὁ παῖς ἐνδύεται ὑπ' ἐμοῦ τὸν χιτῶνα. — Τὸ δὲ κατηγορούμενον τοῦ ἀντικειμένου τρέπεται εἰς ὀνομαστικὴν, ἥτις εἶναι κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου εἰς τὸ παθητικόν. π. χ. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶλοντο Περικλέα στρατηγόν = Περικλῆς ἤρεθθη ὑπ' Ἀθηναίων στρατηγός.

γ) Ὅσα δὲ ἐνεργητικὰ δέχονται σύστοιχον αἰτιατικὴν, τρεπόμενα εἰς παθητικὰ φυλάττουσιν αὐτήν· π. χ. Ἐκαστον εὐεργετῆ τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν. — Ἄλλην εὐεργεσίαν εὐεργετήθη.

ΣΗΜ. 3. Μεταβατικὰ τινὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὰ παθητικὰ εἶναι ἄχρηστα ἢ σπάνια, ἔχουσιν ὡς παθητικὰ ἄλλα ἐνεργητικοῦ τύπου ῥήματα, τὰ ὁποῖα λαμβάνουσι σημασίαν καὶ σύνταξιν παθητικὴν· π. χ. τοῦ ἐνεργητικοῦ εὖ (ἢ κακῶς) ποιῶ τινὰ (= εὐεργετῶ) παθητικὸν εἶναι τὸ εὖ (ἢ κακῶς) πάσχω ὑπὸ τινος, τοῦ εὖ (ἢ κακῶς) λέγω τινὰ παθητικὸν τὸ εὖ (ἢ κακῶς) ἀκούω ὑπὸ τινος, τοῦ ἐκβάλλω τὸ ἐκπίπτω, τοῦ διώκω τὸ φεύγω, τοῦ αἰρῶ (κυριεύω) τὸ ἀλίσκομαι (κυριεύομαι), τοῦ ἀποκτείνω τινὰ τὸ ἀποθνήσκω ὑπὸ τινος, τοῦ ζημιῶ (τιμωρῶ) τὸ δίκην δίδωμι (τιμωροῦμαι), τοῦ τέθεικα τὸ κείμαι, τοῦ ποιῶ ἢ τίκτω τὸ γίγνομαι, τοῦ ποιοῦμαι λόγον, πόλεμον, κλπ. τὸ γίγνεται λόγος, πόλεμος, κλπ.

4) Μέσα ῥήματα λέγονται ὅσα σημαίνουσιν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ, ἀλλ' ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ γίνεται εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως εἰς αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον ἢ εἰς τι ἀνήκον εἰς αὐτό.

Τὰ μέσα ῥήματα εἶναι πολλῶν εἰδῶν, α') μέσα αὐτοπαθῆ, β')

μέσα περιποιητικά, γ') μέσα δυναμικά, δ') μέσα ἀλληλοπαθῆ, καὶ ε') μέσα διάμεσα.

α') Μέσα αὐτοπαθῆ λέγονται, ὅσα σημαίνουσι, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ τι ἀμέσως εἰς ἑαυτὸ ἢ εἰς μέρος τι αὐτοῦ, ὥστε τὸ ὑποκείμενον καὶ ἐνεργεῖ καὶ πάσχει. Ἀναλύονται δὲ ταῦτα εἰς τὸ ἐνεργητικὸν καὶ τὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν κατ' αἰτιατικὴν ἢ γενικήν· π. χ. Λοῦμαι=Λοῦν ἑμαυτόν.—Κτενίζομαι=κτενίζω ἑμαυτόν.—Νίπτομαι τὰς χεῖρας=νίπτω τὰς ἑμυτοῦ χεῖρας.

β') Μέσα περιποιητικά ἢ μέσα ὠφελείας λέγονται, ὅσα σημαίνουσι, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ πρὸς ὠφέλειαν ἢ πρὸς τὸ συμφέρον ἑαυτοῦ. Ἀναλύονται δὲ ταῦτα διὰ τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας κατὰ δοτικὴν π. χ. πορίζομαι χρήματα=πορίζω ἑμαυτῷ χρήματα.—Κατεστήσαντο τὴν πολιτείαν (Ξενοφ. Ἑλλ. 2, 3, 13 = κατέστησαν ἐκείνους συμφέρουσαν Διόδ. 14, 4).

γ') Μέσα δυναμικά ἢ μέσα προσπαθείας λέγονται, ὅσα σημαίνουσι, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ διὰ τῶν ἰδίων του δυνάμεων ἢ μέσων, ἵνα γείνη τι· π. χ. Σωκράτης προτρέπετο τοὺς συνόντας πρὸς ἐγκράτειαν (=Σωκράτης προύτρπε διὰ τῆς ἠθικῆς του διδασκαλίας).

ΣΗΜ. 4. Εἰς τὰ δυναμικά ταῦτα μέσα ἀνήκει καὶ τὸ ποιῶμαι μετὰ αἰτιατικῆς οὐσιαστικοῦ, τὸ ὁποῖον σχηματίζει περίφρασιν ἰσοδυναμοῦσαν πρὸς τὸ ῥῆμα τοῦ οὐσιαστικοῦ· π. χ. ποιῶμαι πόλεμον=πολεμῶ, ποιῶμαι λόγον=λέγω.—Ὁμοίως καὶ ἐν τῇ νῦν ὀμιλουμένη, κάμνω λόγον, κάμνω πόλεμον.

ΣΗΜ. 5. Καὶ ἡ ὀμιλουμένη ἔχει μέσα αὐτοπαθῆ, οἷον λούομαι, κτενίζομαι, καὶ μέσα προσπαθείας, οἷον περιποιῶμαι τοὺς φίλους, ἀγωνίζομαι νὰ κάμω τι, μηχανεύομαι, κτλ. καὶ περιποιητικά, οἷον δανείζομαι, οἰκονομοῦμαι (=οἰκονομῶ δι' ἑμαυτόν) κλ.

δ') Μέσα ἀλληλοπαθῆ λέγονται, ὅσα σημαίνουσι, ὅτι πολλὰ ὑποκείμενα ἐνεργοῦσιν ἀμοιβαίως τὸ ἐν ἐπὶ τοῦ ἄλλου καὶ κατ' ἀκολουθίαν πάσχουσιν ὑπ' ἀλλήλων. Ἀναλύονται δὲ ταῦτα εἰς τὸ ἐνεργητικὸν καὶ τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν· π. χ. Λοιδοροῦμεθα=λοιδороῦμεν ἀλλήλους.

ΣΗΜ. 6. Καὶ ἡ ὁμιλουμένη ἔχει πολλὰ τοιαῦτα· οἷον ὑβρίζονται, τρώγονται, δέρνουνται, πιάνονται, ἀγαπῶνται, ἀνταμῶνται, κλπ.

ε') Μέσα διάμεσα λέγονται, ὅσα σημαίνουσι ἐνέργειαν γινομένην εἰς τὸ ὑποκειμένον διὰ μέσου ἄλλου προσώπου κατ' ἐντολήν ἢ θέλησιν τοῦ ὑποκειμένου. π. χ. *Κείρομαι* (κουρεύομαι) = *κείρω ἑμαυτὸν* (διὰ τοῦ κουρέως, τὸν ὁποῖον πληρώνω), *οἰκοδομοῦμαι οἶκον* = *οἰκοδομῶ ἑμαυτῷ οἶκον* (διὰ τῶν οἰκοδόμων), *ναυπηγοῦμαι τριήρεις*.

ΣΗΜ. 7. Καὶ εἰς τὴν ὁμιλουμένην ἔχομέν τινα διάμεσα· οἷον, *ξυρίζομαι* (διὰ τοῦ κουρέως) *κουρεύομαι*, *λούομαι*, κλπ. Τὰ πλεῖστα ὅμως τῶν διαμέσων ἐκφράζομεν δι' ἐνεργητικῶν, ὅπως καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἐνόησαν. π. χ. *κτίζω σπίτι*, *κάμνω καράβι*. — Καὶ οἱ ἀρχαῖοι: *Κῦρος τὸν παράδεισον ἐξέκοψεν*. — Προπέμφας ἐρμηνέα εἶπεν.

4. Οὐδέτερα ῥήματα λέγονται· ὅσα σημαίνουσι ὅτι τὸ ὑποκειμένον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει, ἀλλ' εὐρίσκεται ἀπλῶς εἰς τινα κατάστασιν. π. χ. *ἡσυχάζω*, *ὕγιαίνω*, *ζῶ*, *καθεύδω* (*κοιμῶμαι*), κλπ. Τὰ πλεῖστα τῶν οὐδετέρων λήγουσι εἰς -ω· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ τινα λήγοντα εἰς -μαι, οἷον *κάθημαι*, *κείμαι*, *κοιμῶμαι*, κλπ.

β') Ἀπρόσωπα ῥήματα.

§ 28. Ὑπὸ τῶν ἀπρόσωπα ῥήματα λέγονται, ὅσα εἰς τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον δὲν ἔχουσι προσωπικὸν ὑποκειμένον. π. χ. *δεῖ*, *χρή*, *πρέπει*, *προσῆκει*, *ἄδεται*, *λέγεται*, κλπ.

Ἐποκειμένον ἔχουσι τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα, α') ἀπαρέμφατον ἀνευ ἄρθρου. π. χ. *Δεῖ τοὺς παιδείας ὀρεγομένους μηδενὸς ἀπείρωσ ἔχειν*. — β') τὴν ἀφηρημένην ἔννοιαν αὐτῶν. π. χ. *Δεῖ χρημάτων* (= *δεῖα ἐστὶ χρημάτων*).

ΣΗΜ. 1. Ἀπροσώπους φράσεις ἀποτελεῖ καὶ τὸ συνδετικὸν ἐστὶ μετὰ οὐδετέρων ἐπιθέτων ἢ μετὰ τινῶν οὐσιαστικῶν οἷον *ἀξιὸν ἐστίν* (= *ἀξιίζει*), *δίκαιόν ἐστίν*, *σαφές ἐστίν*, *ὥρα ἐστίν*, *ἀνάγκη ἐστίν*, *καιρὸς ἐστίν*, κλπ. Καὶ μόνον τὸ ἐστὶ λαμβάνεται ἀπροσώπως ἀντὶ τοῦ ἐνεστίῃ ἢ ἔξεστίῃ (= εἶναι δυνατόν).

ΣΗΜ. 2. Πολλὰ ῥήματα τίθενται καὶ προσωπικῶς καὶ ἀπροσώπως· οἷον δέω καὶ δεῖ, πρέπω καὶ πρέπει, μέλω καὶ μέλει, συμβαίνω καὶ συμβαίνει, δοκῶ καὶ δοκεῖ, ἄξιον ἐστὶ μοι καὶ ἄξιός εἰμι. λ

γ') Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος.

§ 29. Χρόνοι λέγονται οἱ τύποι τοῦ ῥήματος, διὰ τῶν ὁποίων σημαίνεται ὁ χρόνος, καθ' ὃν γίνεται τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνον.

α') Σημασία τῶν χρόνων ἐν τῇ ὀριστικῇ.

1. Ἐνεστῶς.—Ὁ ἐνεστῶς τῆς ὀριστικῆς σημαίνει 1) Πράξιν γινομένην κατὰ τὸ παρὸν καὶ ἐξακολουθοῦσαν· π. χ. Λέγω ταῦτα νῦν. — 2) Σημαίνει τὸ κατ' ἔθος ἐπαναλαμβανόμενον πολλάκις (ἐνεστ. τῆς συνηθείας)· π. χ. Πλοῖον οἱ Ἀθηναῖοι πέμπουσιν εἰς Δῆλον. — 3) Ἐκφράζει ἔννοιαν, ἥτις καὶ νῦν καὶ πάντοτε εἶναι ἀληθής· π. χ. Πολλάκις βραχεῖα ἠδονὴ μακρὰν τίκει λύπην.— 4) Ὅτι τὸ ὑποκείμενον σκοπεῖ ἢ προσπαθεῖ νὰ κάμῃ τι (ἐνεστ. τοῦ σκοπομένου ἢ τῆς προσπαθείας)· π. χ. Πείθω σε (=προσπαθῶ νὰ σὲ πείσω).—Δίδωμι (=σκοπῶ νὰ δώσω). Διὸ πολλάκις τίθεται ὁ ἐνεστ. ἀντὶ μέλλοντος παριστῶν μετὰ βεβαιότητος τὸ μέλλον ὡς παρὸν· π. χ. Εἰ αὕτη ἡ πόλις ληφθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα Σικελία.—5) Πολλάκις ὁ ἐνεστῶς τίθεται ἀντὶ ἀορίστου εἰς διήγησιν ἱστορικῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα παρίστανται ὡς νὰ γίνωνται τώρα καὶ τὰ βλέπωμεν, ἐπομένως παρίστανται ζωηρότερα (ἱστορικὸς ἐνεστῶς)· π. χ. Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο.

ΣΗΜ. 1. Ὁ ἐνεστῶς σημαίνει πολλάκις καὶ τὸ παρελθόν, τὸ ὁποῖον σώζεται ἀκόμη, τουτέστι πολλάκις ἔχει καὶ σημασίαν παρακειμένου· οἷον ἀκούω (ἔχω ἀκούσῃ), πυνθάνομαι (ἔχω μάθῃ), φεύγω (εἶμαι ἐξόριστος), νικῶ (εἶμαι νικητής), ἀδικῶ (ἔχω πράξῃ ἀδικα), κτλ. Τὸ δὲ ἦκω (=ἔχω ἔλθῃ) καὶ οἴχομαι (=ἔχω ἀπέλθῃ) ἔχουσι μόνον παρακειμένου σημασίαν.

ΣΗΜ. 2. Καὶ εἰς τὴν ὁμιλουμένην ὁ ἐνεστῶς ἐφύλαξεν ὅλας τὰς ἀνωτέρω σημασίας· π. χ. Διασκεδάξει ὁ κόσμος ταῖς ἀπόκρειαίς (ἐνεστῶς συνηθείας). — Τῶν φρονίμων τὰ παιδιὰ, πρὶν πεινάσουν, μαγειρεύουν. — Πιάνουν καὶ γράφουν μιὰ γραφὴν (= ἔπιασαν καὶ ἔγραψαν· ἱστορικὸς ἐνεστῶς). — Σοῦ δίδω πέντε δραχμάς, ἂν τὸ κάμης (ὑπόσχομαι ἢ μέλλω νὰ σοῦ δώσω· ἐνεστ. τοῦ σκοπομένου). — Πήγαινε καὶ ἔρχομαι (= θὰ ἔλθω εὐθύς). — Ἐρχομαι νὰ σοῦ εἶπω (ἔχω ἔλθῃ, διὰ νὰ σου εἶπω).

2. Παρατατικός. — Ὁ παρατατικὸς σημαίνει ὅτι καὶ ὁ ἐνεστ., ἀλλὰ παριστᾷ ταῦτα εἰς τὸ παρελθόν. Σημαίνει λοιπὸν 1) Πρᾶξιν γινομένην εἰς τὸ παρελθόν καὶ διαρκούσαν· π. χ. Οὕτως ἐγγύετο ἡ πορεία. — 2) Πρᾶξιν ἐπαναλαμβανομένην κατ' ἔθος εἰς τὸ παρελθόν· π. χ. Ἐνοφῶν θυσίαν ἐποίει τῷ θεῷ. — 3) Πρᾶξιν, τὴν ὁποίαν προσεπάθει ἢ ἔμελλε τὸ ὑποκείμενον νὰ κάμῃ πρότερον· π. χ. Ἐπειθον αὐτοὺς (= προσεπάθουν νὰ πείσω) καὶ οὐς ἔπεισας τούτους ἔχων ἐπορευόμην.

ΣΗΜ. 1. Ὅσων ῥημάτων ὁ ἐνεστῶς ἔχει καὶ σημασίαν παρακειμένου, τούτων ὁ παρατατ. ἔχει καὶ σημασίαν ὑπερσυντελικού, τουτέστι σημαίνει πρᾶξιν τετελεσμένην εἰς τὸ παρελθόν· π. χ. Ἐνίκων (= ἦν νικητής), ἔφευγον (= ἦν φυγᾶς), κλπ. Τοῦ δὲ ἦκος καὶ οἴχομαι ὁ παρατατικὸς ἔχει σημασίαν ὑπερσυντελικού, συνηθέστερον δὲ ἀορίστου.

ΣΗΜ. 2. Τὰ αὐτὰ σημαίνει ὁ παρατατικὸς καὶ ἐν τῇ ὁμιλουμένη. Ἐνίοτε δὲ εὐρίσκεται ἔχων καὶ σημασίαν γνωμικοῦ ἀορίστου· π. χ. Λαγὸς τὴν φτέρην ἔσειε, κακὸ τῆς κεφαλῆς του. — Ἀγάλι' ἀγάλια φύτευεν ὁ γεωργὸς ἀμπέλι, καὶ ἀγάλι' ἀγάλια γίνεται ἡ ἀγουρίδα μέλι. — Τὸ Μάι τὸ μῆνα ἔβρεχε στὸν ὠργισμένον τόπο. — Ὅμοίως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐνίοτε· π. χ. Μάλα δὲ τ' ἔκλυον αὐτοὶ (= πρὸ πάντων δὲ αὐτοὶ τὸ αἰσθάνονται· Ὅμ. Ὀδ. Ζ, 185 καὶ Ἰλ. Α, 218).

3. Ἀόριστος. — Ὁ ἀόριστος σημαίνει 1) Πρᾶξιν, ἥτις ἐγείνεν εἰς τὸ παρελθόν ἄνευ διαρκείας, καὶ τίθεται εἰς διήγησιν ἱστορικῶν συμβάντων· οὗτος δὲ εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν ἱστορικὸς χρόνος· π. χ. Ἠλθον, εἶδον, ἐνίκησα. — 2) Σημαίνει πρᾶξιν, ἥτις ἤρχισεν εἰς

τὸ παρελθόν. π. χ. Δαρειὸς μετὰ Καμβύσην Περσῶν ἐβασίλευσεν (= ἔγεινε βασιλεύς).—3) Σημαίνει πράξιν συνήθως ἐπαναλαμβανομένην (γνωμικὸς ἀόρ.). π. χ. Τὰς τῶν φούλων συνηθείας ἔλιγος χρόνος διέλυσε (= συνήθως διαλύει).

4. Μέλλων.—Ὁ μέλλων σημαίνει 1) Πράξιν, ἥτις θὰ γείνη εἰς τὸ μέλλον ἢ ἄπαξ καὶ στιγμιαίως (συντελεστικὸς μέλλων) ἢ κατὰ διάρκειαν θὰ γίνεταί (παρατατικὸς μέλλων). π. χ. Εἰ τοῦτο ποιήσομεν (συντελεστικὸς μέλλων), ῥαδίως, τὰ ἐπιτήδεια ἔξομεν (= θὰ ἔχωμεν παρατατικὸς μέλλων).—2) Σημαίνει πράξιν, ἥτις πρέπει νὰ γείνη, ἢ προσταγὴν π. χ. Τοὺς μὲν θεοὺς παραιτήσῃ συγγνώμονάς σοι εἶναι, τοὺς δὲ ἀνθρώπους φυλάξῃ (= πρέπει νὰ παρακαλέσῃς, νὰ φυλαχθῆς, ἢ παρακάλεσον, φυλάξου).

Ὁ μέλλων ἐκφράζεται καὶ περιφραστικῶς διὰ τοῦ μέλλω καὶ ἀπαρεμφάτου καὶ τότε σημαίνει μελετῶ ἢ σκοπεύω νὰ κάμω τι π. χ. Μέλλων τι πράττειν μὴ προείπης μηδενί (= ὅταν σκοπεύῃς νὰ πράξῃς τι). ✕

ΣΗΜ. Ἡ ὀμιλουμένη δὲν ἔχει μονολεκτικὸν μέλλοντα, ἀλλὰ τὸν σχηματίζει πάντοτε περιφραστικῶς διὰ τοῦ θὰ ἢ θενὰ καὶ ὑποτακτ. π. χ. θὰ φάγω — θὰ τρώγω, θὰ γράψω — θὰ γράφω. Καὶ διὰ τοῦ μέλλω σχηματίζει περιφραστικὸν μέλλοντα ἢ ὀμιλουμένη π. χ. Μέλλω νὰ εἶπω. ✕

5. Παρακείμενος. — Ὁ παρακείμενος σημαίνει πράξιν τετελεσμένην ἐν τῷ παρόντι, τουτέστιν ὅτι ἔγεινέ τι πρότερον καὶ σώζεται ἀκόμη π. χ. Πεινήσας χρημάτων πεπλοῦτηκας. — Τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ ποταμοῦ.

Πολλῶν ῥημάτων παρακείμενοι ἔχουσι σημασίαν ἐνεστώτους, οἷον κέκτημαι (= ἔχω), μέμνημαι (= ἐνθυμοῦμαι), δέδοικα (= φοβοῦμαι), κλπ.

Ἐνίοτε ἐκφράζεται περιφραστικῶς ὁ παρακ. διὰ τοῦ ἔχω καὶ τοῦ ἀορ. τῆς μετοχῆς π. χ. Θαυμάσας ἔχω = τεθαύμακα. Πολύλακίς δὲ τίθεται καὶ ἀορ. ἀντὶ παρακμ. καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ εἰς τὴν ὀμιλουμένην.

ΣΗΜ. Ἡ ὀμιλουμένη ἐκφράζει τὸν παρακείμ. περιφραστικῶς

διὰ τοῦ ἔχω ἢ εἶμαι π. χ. Ἐχω γράψῃ ἢ ἔχω γραμμένα (= γέγραφα) — Ἐχει γραφθῆ ἢ εἶναι γραμμένον (= γέγραπται).

6. Ὑπερσυντέλικος. — Ὁ ὑπερσυντέλικος σημαίνει τὸ τετελεσμένον ἐν τῷ παρελθόντι, τουτέστιν ὅτι ἔγεινέ τι εἰς τὸ παρελθὸν καὶ ὑπῆρχε εἶναι δηλαδὴ ὁ παρατατικός τοῦ παρακειμένου π. χ. Αἱ πύλαι ἐκέκλειντο (= ἦσαν κεκλεισμένοι).

Ὅσων ῥημάτων ὁ παρακείμενος ἔχει σημασίαν ἐνεστ., τούτων ὁ ὑπερσυντέλ. ἔχει σημασίαν παρατατικοῦ π. χ. ἐκεκλήμην (= εἶχον), ἐμεμνήμην (= ἐνεθυμούμην), ἐδεδοίκειν (= ἐφοβούμην), κλπ.

ΣΗΜ. Καὶ τὸν ὑπερσυντέλικον ἢ ὀμιλουμένη ἐκφράζει περιφραστικῶς διὰ τοῦ εἶχα ἢ ἤμην οἷον εἶχα ὑπάγη, εἶχα ἴδῃ, ἦτο γραμμένον (ἐγέγραπτο), κλπ.

7. Μέλ. γ' ἢ τετελεσμένος. — Ὁ μέλλ. γ' ἢ τετελεσμ. εἶναι ὁ παρακείμενος τοῦ μέλλοντος καὶ σημαίνει τὸ τετελεσμένον ἐν τῷ μέλλοντι, τουτέστιν ὅτι θὰ γείνη τι εἰς τὸ μέλλον καὶ θὰ ὑπάρχη οἷον τεθνήξω (θὰ ἦμαι ἀποθαμένος).

Ὁ τετελεσμένος μέλλων σημαίνει προσέτι καὶ τὸ ἀφεύκτως καὶ πάραυτα γενησόμενον οἷον Φράζε καὶ πεπράξεται (= λέγε καὶ χωρὶς ἄλλο εὐθὺς θὰ γείνη).

ΣΗΜ. Μέλλοντα τετελεσμένον ἔχουν μόνον τὰ παθ. ῥήματα, τὰ δὲ ἐνεργ. καὶ μέσα ἐκφράζουσι αὐτὸν περιφραστικῶς διὰ τοῦ μέλλοντος ἔσομαι καὶ τοῦ παρακ. τῆς μετοχῆς π. χ. λευκῶς ἔσομαι, λελουμένος ἔσομαι, κλπ. Μονολεκτικῶς ἀπαντῶσι μόνον τῶν μὲν ἐνεργ. ὁ ἐστήξω τοῦ ἴστημι καὶ ὁ τεθνήξω τοῦ ἀποθνήσκω, τῶν δὲ μέσων μόνον μεμνήσομαι τοῦ μέμνημαι καὶ κεκτήσομαι τοῦ κέκτημαι, οἵτινες λαμβάνονται ὡς ἀπλοῖ μέλλοντες. Ἀλλὰ καὶ τῶν παθ. ῥημ. μόνον ὀλίγα σχηματίζουνσι μονολεκτικῶν μέλλ. τετελεσμένον, τὰ δὲ πλεῖστα τὸν σχηματίζουνσι περιφραστικῶς διὰ τοῦ ἔσομαι καὶ τοῦ παθ. παρακμ. τῆς μετοχῆς. Καὶ εἰς τὴν ὀμιλουμένην ὡσαύτως ἐκφράζεται περιφραστικῶς διὰ τοῦ μέλ. θὰ ἦμαι ἢ θὰ ἔχω καὶ τοῦ παρακμ. τῆς μετοχῆς ἢ ἀορ. τῆς ἀπαρμφ. π. χ. τὸ τεθνήξω εἰς τὴν ὀμιλουμένην λέγεται θὰ ἦμαι ἀποθαμένος ἢ θὰ ἔχω ἀποθάνῃ, τὸ λευκῶς ἔσομαι λέγεται θὰ ἔχω λυμένον

ἢ θὰ ἔχω λύση.—Εὐεργέτης ἀναγεγραφή (= θὰ ἦσαι γραμμένος εὐεργέτης).

β') Σημασία τῶν χρόνων εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις.

§ 30. Οἱ χρόνοι εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις φανερώουσι μόνον τὸ διαρκές (ὁ ἐνεστώς) ἢ τὸ τετελεσμένον (ὁ παρακείμενος) ἢ τὸ στιγμιαῖον (ὁ ἄοριστος) τῆς πράξεως, εἴτε εἰς τὸ παρὸν εἴτε εἰς τὸ παρελθὸν εἴτε εἰς τὸ μέλλον ἀναφέρεται αὕτη. Διότι πάντες οἱ χρόνοι τῆς μὲν ὑποτακτικῆς σημαίνουσι τὸ μέλλον, τῆς δὲ προστακτικῆς τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον, τῆς δὲ εὐκτικῆς ἄλλοτε μὲν τὸ παρὸν, ἄλλοτε δὲ τὸ μέλλον, ἐνίοτε δὲ τὸ παρελθόν· διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων κατὰ τὸ διαρκές ἢ στιγμιαῖον τῆς πράξεως. Τῆς δὲ ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς μετοχῆς πάντες οἱ χρόνοι συνήθως σημαίνουσι τὸ παρὸν ἢ τὸ παρελθόν ἢ τὸ μέλλον ἀναλόγως τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποῦ ἐξαρτῶνται. π. χ. ἐθέλω λέγειν (τὸ λέγειν σημαίνει τὸ παρὸν, ὅπως καὶ τὸ ἐθέλω, ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται)· ἐθέλω εἰπεῖν (καὶ ὁ ἄορ. εἰπεῖν σημαίνει τὸ παρὸν, ὅπως καὶ τὸ ἐθέλω)· ἤθελον λέγειν, εἰπεῖν (τὸ λέγειν καὶ τὸ εἰπεῖν σημαίνουσι τὸ παρελθόν, ὅπως τὸ ἤθελον)· ἐθελήσω λέγειν, εἰπεῖν (σημαίνουσι τὸ μέλλον)· διαφέρουσι δὲ ὁμοίως ἀλλήλων ὡς πρὸς τὸ διαρκές ἢ στιγμιαῖον τῆς πράξεως. Ὅμοίως ἔρχεται ἔχων (τὸ ἔχων σημαίνει τὸ παρὸν)· ἦλθεν ἔχων (τὸ ἔχων σημαίνει τὸ παρελθόν).

ΣΗΜ. Εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ὁ ἐνεστ. ἔχει καὶ τὴν σημασίαν τοῦ παρατ., ὁ δὲ παρακμ. ἔχει καὶ τὴν σημασίαν τοῦ ὑπερσυντέλικου καὶ τὴν τοῦ τετελεσμένου μέλλοντος.)

δ') Αἱ ἐγκλίσεις τοῦ ῥήματος.

§ 31. Ἐγκλίσεις λέγονται οἱ τύποι τοῦ ῥήματος, δι' ὧν ἐκφράζεται ὁ τρόπος, καθ' ὃν παρίσταται πράξις τις.

α') Ἡ ὀριστικὴ ἐκφράζει τὴν πράξιν ὡς ὀρισμένην καὶ πραγματικὴν. Τίθεται λοιπὸν ἡ ὀριστικὴ—1) Εἰς πᾶσαν πρότασιν, ἥτις ἐκφράζει ἐννοίαν θετικὴν καὶ βεβαίαν· π. χ. Ἔστι δίκης ὀφθαλμός.

— Ἦλθεν οὗτος (Ἀγόρατος) ἐπὶ Φυλὴν (= πράγματι ἦλθεν κλπ.
 — 2) Ἐπὶ ἐρωτηματικῶν προτάσεων, ὅταν τὸ ἐρωτώμενον ᾖναι
 πραγματικὸν καὶ ἀληθές· π. χ. Τίς κόπτει τὴν θύραν; — 3) Τίθε-
 ται ἡ ὀριστικὴ καθ' ἱστορικὸν χρόνον εἰς προτάσεις σημαίνουσας
 εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον, διότι ἔγεινε τὸ ἐναντίον· π. χ. Εἶθε σοι τότε
 συνεγενόμην. — 4) Εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν ὑποθετικῶν λόγων,
 τῶν ὁποίων ἡ ὑπόθεσις δὲν εἶναι ἀληθὴς καὶ λοιπὸν καὶ ἡ συνέ-
 πεια δὲν ἀληθεύει· π. χ. Εἰ μὲν αὐτὸς ἐποίει τι φαῦλον, εἰκότως
 ἂν ἐδόκει πονηρὸς εἶναι.

ΣΗΜ. Ὅμοίως καὶ εἰς τὴν ὁμιλουμένην Ἄμποτε νὰ σ' ἐγνώ-
 ριζα τότε. — Ἄν ἔβρεχε, θὰ ἦτο λάσπη.

β') Ἡ ὑποτακτικὴ ἐκφράζει τὴν πράξιν ὡς προσδοκωμένην (ἐλ-
 πιζομένην) νὰ γείνη καὶ ἐπιθυμητήν. Τίθεται δὲ 1) Εἰς προτάσεις
 ἐκφραζούσας προτροπὴν εἰς α' πληθ. πρόσωπον συνήθως, ἐνίοτε
 δὲ καὶ εἰς α' ἐνικὸν ἀντὶ προστακτικῆς· οἷον Νῦν ἴωμεν καὶ ἀκού-
 σωμεν τοῦ ἀνδρός. — Πολλάκις δὲ προτάσσονται τὰ παρακλευσμα-
 τικὰ ἐπιρρήματα ἄγε, ἴθι φέρε· οἷον Ἄγε σκοπῶμεν καθ' ἐν ἑκα-
 στον. — Φέρε σκεψώμεθα. — Ἴθι δὴ ἀναλογισώμεθα τὰ ὠμολογη-
 μένα ἡμῖν. — Φέρε δὴ πειραθῶ πρὸς ὑμᾶς ἀπολογήσασθαι. — 2)
 Εἰς προτάσεις σημαίνουσας ἀπαγόρευσιν ἀντὶ προστακτικῆς τίθε-
 ται ἄοριστος τῆς ὑποτακτ. μετὰ τοῦ μή· π. χ. Μὴ ἄλλως ποιήσης·
 — Μηδενὶ συμφορὰν ὑνειδίσης. — 3) Εἰς ἐρωτήσεις σημαίνουσας
 ἀπορίαν περὶ τοῦ πρᾶκτου· π. χ. Εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν; — Τί φῶ;
 — Πολλάκις εἰς τὴν τοιαύτην ἐρώτησιν προτάσσεται τὸ βούλει
 ἢ βούλεσθε· οἷον Βούλει σοι εἶπω; Βούλεσθε οὖν τὸ ὅλον πρᾶγμα
 ἀφῶμεν καὶ μὴ ζητῶμεν;

ΣΗΜ. Καὶ ἡ ὁμιλουμένη ὁμοίως μεταχειρίζεται τὴν ὑποτακτ.
 ἢ μόνην ἢ μετὰ τοῦ παρακλευσματικοῦ ἄς ἐπὶ προτροπῆς καὶ
 μετὰ τοῦ νὰ ἐπὶ ἀπορίας· π. χ. Ἄς ὑπάγωμεν. — Τί νὰ εἶπω;
 — Ποῦ νὰ ὑπάγω;

γ') Ἡ εὐκτικὴ ἐκφράζει εὐχὴν ἢ πράξιν δυνατήν. Τίθεται λοι-
 πὸν 1) Εἰς προτάσεις σημαίνουσας εὐχὴν ἀναφερομένην εἰς τὸ πα-
 ρὸν ἢ εἰς τὸ μέλλον· προτάσσονται δὲ πολλάκις τὰ εὐκτικά μέρη
 εἰ, εἴθε. εἰ, γάρ, οὕτως, ὡς, εἴτε καὶ ἄνευ αὐτῶν· π. χ. Εἴθε σφ

τοιούτος ὢν φίλος ἡμῖν γένοιτο. — Ὡν οὗτος ἐκεῖ ἔπραττε, μηδὲν ἐνθάδε γένοιτο. — 2) Εἰς προτάσεις σημαίνουσας τὸ δυνατόν γενέσθαι ἢ εἰς ἐρωτήσεις περὶ τοῦ δυνατοῦ γενέσθαι, ὅτε τίθεται καὶ ὁ δυνητικὸς ἄν. π. χ. *Τί ἂν τις εἴποι;* (τί δύναται τις νὰ εἴπῃ).

3) Εἰς μετριωτέραν καὶ εὐγενεστέραν ἔκφρασιν ἀντὶ ὀριστικῆς προστιθεμένου τοῦ ἂν καὶ προτασσομένου πολλάκις τοῦ ἴσως ἢ τάχα· π. χ. *Ὡρα ἂν εἴη λέγειν* (ἀντὶ ὥρα ἐστὶ λ.). — *Ἴσως ἂν δόξειεν* ἄτοπον εἶναι. — *Τάχ' οὖν εἴποι τις ἂν.* — Ὁμοίως τίθεται ἡ εὐκτική μετὰ τοῦ ἂν ἀντὶ προστακτικῆς· π. χ. *Νῦν δ' ἂν λέγοις* (ἀντὶ λέγε). — *Οὐκ ἂν φθάνοις λέγων;* (= εἰπέ ταχέως).

ΣΗΜ. Ἡ ὀμιλουμένη δὲν ἔχει εὐκτικήν· ἀντ' αὐτῆς δὲ μεταχειρίζεται ἐπὶ εὐχῆς τὴν ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ εἴθε νὰ ἢ ἄμποτε νὰ· π. χ. *Ἄμποτε νὰ γείνης φίλος μου.* — *Εἴθε νὰ μὴ γείνη* ἐδώ τίποτε. — Τὴν δὲ δυνητικὴν ἐκφράζει περιφραστικῶς διὰ τοῦ δύναται νὰ, *μπορεῖ νὰ καὶ ὑποτακτικῆς.*

δ') Ἡ προστακτικὴ ἐκφράζει θέλησιν ἢ ἐπιθυμίαν. Τίθεται λοιπὸν ἢ προστακτικῆ, ὅταν ἡ θέλησις ἐκφράζεται 1) Ὡς προσταγή· π. χ. *Ἄπτε, παῖ, λύχνον.* — 2) Ὡς ἀπαγόρευσις μετὰ τοῦ μὴ· π. χ. *Μὴ φοβοῦ.* — *Μὴ λέγε ταῦτα.* — Ἡ ἀπαγόρευσις κατ' ἄοριστον συνήθως ἐκφράζεται δι' ὑποτακτικῆς μετὰ τοῦ μὴ· π. χ. *Μὴ εἴπῃς.* — 3) Ὡς προτροπὴ ἢ συμβουλή, ὅτε δέχεται καὶ τὰ παρακλευσματικά ἄγε, ἴθι, φέρε· π. χ. *Τοὺς μὲν θεοὺς φοβοῦ τοὺς δὲ γονεῖς τίμα.* — *Ἄγε δὴ εἰπέ.* — *Ἴθι δὴ νῦν μοι ἀποκρίναι.* — 4) Ὡς Παράκλησις ἢ εὐχὴ ἢ κατάρα· π. χ. *Ζεῦ, τὰς ἐμὰς εὐχὰς τέλει.* (Ὄψω καὶ τό : Κύριε ἐλέησον). — *Ἐγίαινε.* — *Χαίρει.* — *Ἐρρε ἐς κόρακας.* — 5) Ὡς συγκατάθεσις· π. χ. *Τοῦτο ἴτω, ὅπῃ τῷ θεῷ φίλον.*

ΣΗΜ. Ἡ ὀμιλουμένη μεταχειρίζεται τὴν προστακτικὴν καθ' ὅλας τὰς ἀνωτέρω σημασίας· π. χ. *Φέρε μου νερὸν* (προσταγή). — *Πήγαινε εἰς τὸ σχολεῖον τακτικῶς* (συμβουλή). — *Πάρε μου, πατέρα, ἓνα γλυκὸν* (παράκλησις). — *Ζήσῃς εὐτυχῆς* (εὐχὴ). — *Πήγαινε στάναθεμα* (κατάρα). — *Ἐχε ὄλα τοῦ κόσμου τάχαθά, ἂν δὲν ἔχῃς υγιάν, ὄλα τοῦ κάκου* (συγκατάθεσις). — *Παρακλευσματικῶς μεταχειρίζεται ἡ ὀμιλουμένη τὸ ἄει* (ἄγε) καὶ *ἔλα*· π. χ. *Ἐλα*

πές μας.— Ἐλα πήγαινε. — Ἄει πήγαινε.—Συνηθέστατα ὅμως ἀντὶ προστακτικῆς μεταχειρίζεται ἡ ὁμιλουμένη τὴν ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ νὰ ἢ τοῦ ἀπαγορευτικοῦ μὴ ἢ μετὰ τοῦ παρακελευστικοῦ ἄς. π. χ. Νὰ μού φέρῃς νερόν. — Νὰ μὴ ὑπάγῃς. — Ἄς ἔλθῃ.

Αἱ ἐγκλίσεις τίθενται, ὅπως εἴπομεν ἀνωτέρω, εἰς τὰς κυρίας καὶ ἀνεξαρτήτους προτάσεις. Πῶς δὲ τίθενται εἰς τὰς δευτερευούσας καὶ ἐξζητημένας προτάσεις, θὰ ἴδωμεν εἰς τὸ δεύτερον κεφάλαιον, ὅπου θὰ ἐξετάσωμεν, πῶς ἐκ τῶν προτάσεων σχηματίζεται λόγος.

ε') Οἱ ὀνομαστικοὶ τύποι τοῦ ῥήματος.

§ 32. Ὀνομαστικοὶ τύποι τοῦ ῥήματος εἶναι ἡ ἀπαρέμφατος ἢ ὅποια εἶναι ῥηματικὸν οὐσιαστικόν, ἢ μετοχή, ἥτις εἶναι ῥηματικὸν ἐπίθετον, καὶ τὰ εἰς -τός καὶ -τέος ῥηματικά ἐπίθετα.

α') Περὶ ἀπαρεμφάτου.

§ 33. Ἡ ἀπαρέμφατος εἶναι οὐσιαστικὸς τύπος τοῦ ῥήματος, ὥστε εἶναι οὐσιαστικὸν οὐδετέρου γένους, συνάμα δὲ καὶ ῥῆμα.

Ὡς ῥῆμα ἡ ἀπαρέμφατος δέχεται ὑποκείμενον, κατηγορούμενον, ἀντικείμενον, καὶ ἐπιρῥηματικούς προσδιορισμούς.

α') Τὸ ὑποκείμενον τῆς ἀπαρεμφάτου ὅταν ἦναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος, ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται ἡ ἀπαρέμφατος, τότε συνήθως παραλείπεται, ἐννοεῖται δὲ κατ' ὀνομαστικὴν π. χ. Κύρος ὑπέσχετο ἀνδρὶ ἐκάστῳ δώσειν πέντε ἀργυρίου μνᾶς (ἐδῶ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος ὑπέσχετο εἶναι καὶ ὑποκείμ. τῆς ἀπαρεμφάτου δώσειν κατ' ὀνομαστ.)—Ὅταν δὲ τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος ἦναι ὑποκείμενον τῆς ἀπαρεμφάτου, τότε δὲν τίθεται ὑποκείμενον εἰς τὴν ἀπαρέμφατον, ἀλλ' ἐννοεῖται τὸ αὐτὸ κατ' αἰτιατικὴν π. χ. Οὐκ ἔπεισα τὸν πατέρα τοῦτο ποιεῖν (τὸ πατέρα εἶναι ἀντικείμ. τοῦ ἔπεισα καὶ ὑποκμ. τοῦ ποιεῖν). — Τέλος ὅταν ἡ ἀπαρέμφατος ἔχῃ ἴδιον ὑποκείμενον, τότε τοῦτο τίθεται κατ'

αἰτιατικὴν π. χ. Ἦγοῦντο ἅπαν ποιήσιν αὐτόν. — Ὅθεν ὁ κανὼν εἶναι ὅτι: Τὸ ὑποκ. τῆς ἀπαρεμφάτου ἐπὶ μὲν ταυτοπροσωπίας ἐννοεῖται κατ' ὀνομαστικὴν, ἐπὶ δὲ ἑτεροπροσωπίας τίθεται κατ' αἰτιατικὴν π. χ. Αὐτοὶ γὰρ (ἔφασαν) νῦν στρατηγεῖν οὐκ ἐκείνουν.

β) Τὸ κατηγορούμενον τῆς ἀπαρεμφάτου συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς κατὰ γένος, ἀριθμὸν, καὶ πτώσιν, ὅταν ᾖναι ἐπίθετον, κατὰ πτώσιν δὲ μόνον, ὅταν ᾖναι οὐσιαστικόν π. χ. Οὐ φιλογέλωτας δεῖ τοὺς νέους εἶναι. — Ἀποικοὶ οὐκ ἐπὶ τῷ δούλοι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὁμοιοὶ εἶναι τοῖς λειψομένοις ἐκπέμπονται. — Ὅταν ὅμως τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος ᾖναι ὑποκείμενον τῆς ἀπαρεμφάτου, τότε τὸ κατηγορούμενον αὐτῆς τίθεται ἢ κατ' αἰτιατικὴν συμφώνως πρὸς τὸ ἐννοούμενον κατ' αἰτιατικὴν ὑποκείμενον ἢ ὁμοιοπτώτως πρὸς τὸ ἀντικείμενον π. χ. Συμφέροι αὐτοῖς φίλους εἶναι μᾶλλον ἢ πολεμίους — Βουλομένων ὑμῶν προθύμων εἶναι μενούμεν. — Εὐδαίμοσιν ἕξεστιν (ὑμῖν) γενέσθαι.)

γ) Τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀπαρεμφάτου τίθεται ὅπως καὶ εἰς τὸ ῥῆμα αὐτῆς κατὰ γεν. ἢ κατὰ δοτ. ἢ αἰτιατ. π. χ. Βούλου ἀμαρτημάτων τὴν ψυχὴν καθαρεύειν. — Θεῷ μάχεσθαι δεινόν ἐστι καὶ τύχη.

δ) Καὶ οἱ προσδιορισμοὶ τῆς ἀπαρεμφάτου τίθενται ὅπως καὶ εἰς τὸ σύστοιχον ῥῆμα π. χ. Καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε. — Ἀδικεῖσθαι νομίζει ὑφ' ὑμῶν.)

§ 34. Ὡς ὄνομα ἢ ἀπαρέμφ. τίθεται, καθὼς καὶ πᾶν ἄλλο ὄνομα, ὡς ὑποκείμενον, ὡς κατηγορούμενον, ὡς ἀντικείμενον, καὶ ὡς προσδιορισμὸς μετὰ τοῦ οὐδετέρου ἄρθρου κατὰ πᾶσαν πτώσιν τοῦ ἐνικοῦ μόνον ἀριθμοῦ, ὅτε λέγεται ὀνομαστικὴ ἀπαρέμφατος, ἢ καὶ ἄνευ τοῦ ἄρθρου.

α') Ὡς ὑποκείμενον τίθεται ἢ ἀπαρέμφατος μετ' ἄρθρου μὲν εἰς πᾶν ῥῆμα ἢ εἰς ἄλλην ἀπαρέμφατον π. χ. Οὔτοι ἡδύ ἐστι τὸ ἔχειν χρήματα οὕτως, ὡς ἀνιαρὸν τὸ ἀποβάλλειν. — Ἄνευ δὲ ἄρθρου συνήθως τίθεται ὡς ὑποκείμενον τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων (ἰδὲ § 28) π. χ. Χρὴ τάληθῆ λέγειν.

β') Ὡς κατηγορούμενον ἢ ἀπαρέμφ. τίθεται ἀνάρθρως π. χ. Τὸ αἰσθάνεσθαι ἐπίστασθαί ἐστιν.

γ') Ὡς ἀντικείμενον τίθεται ἡ ἀπαρέμφ. ἑναρθρος (ὀνομαστική) μὲν εἰς πᾶν ῥήμα κατὰ γεν. ἢ δοτ. ἢ αἰτ. κατὰ τὴν φύσιν τοῦ ῥήματος· π. χ. Τὸ καλῶς ἀποθανεῖν ἴδιον τοῖς σπουδαίοις ἢ φύσιν ἀπένειμεν.— Ἀμελήσας τοῦ ὀργίζεσθαι ἐπειρῶ πράυνει αὐτόν.— Ἐναρθρος δὲ τίθεται ἡ ἀπαρέμφατος ὡς ἀντικείμ. ῥημάτων τινῶν ἰδίων, ὅτε λέγεται τελικὸν μὲν, ὅταν ἐξηγητῆται εἰς τὴν ὀμιλουμένην διὰ τοῦ νὰ καὶ ὑποτακτικῆς, εἰδικὸν δὲ, ὅταν ἐξηγητῆται διὰ τοῦ ὅτι καὶ ὀριστικῆς. ✓

1/ Μετὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου συντάσσονται τὰ ἐξῆς ῥήματα·

1) Τὰ σημαίνοντα θέλησιν ἢ ἐπιθυμίαν νὰ γείνη ἢ νὰ μὴ γείνηται· τοιαῦτα δὲ ῥήματα εἶναι τὸ βούλομαι, θέλω, ἐπιθυμῶ, ἐπιβίβωμαι, ἀξιῶ, ἐπιχειρῶ, παρασκευάζομαι, τολμῶ, εἴωθα, δέομαι. ἱκετεύω, κελεύω, λέγω (= κελεύω), συμβουλεύω, παραινῶ, εἶω, ἐμελῶ, φοβοῦμαι, αἰσχύνομαι, κωλύω, ἀπαγορεύω, κλπ. π. χ. Ἐθέλεις ἀγαπᾶσθαι.— Ἰκέτευε μὴ αὐτὸν ἀποκτείνειν.— Ἐώμην χαίρειν.— Τοὺς πολίτας ἐκέλευσεν αὐτοῦ μείναι.

2) Τὰ σημαίνοντα δύναμιν ἢ ἰκανότητα πρὸς τι, οἷον τὸ δύναμαι, ἐπίσταμαι, οἶδα, μανθάνω, πέφυκα, ἔχω (= δύναμαι). κλπ. π. χ. Λῆγε τῶν πόνων ἔτι πονεῖν δυνάμενος.— Ἐπίστασθαι ὁμολογεῖς καὶ εὐ ποιεῖν καὶ εὐ λέγειν.— Εἰθὺς παῖδες ὄντες μανθάνουσιν ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι.— Ὁρᾷς, ὅτι σιγᾷς καὶ οὐκ ἔχεις εἰπεῖν.

ΣΗΜ. 1/ Τὸ ἐπίσταμαι, οἶδα, μανθάνω, κττ. ὅταν ἔχωσι καθαρῶς γνωστικῶν σημασίαν, συντάσσονται μὲ εἰδικὴν πρότασιν. Ὁμοίως καὶ εἰς τὴν ὀμιλουμένην τὸ γνωρίζω, ἤξεύρω, μανθάνω, κττ. ὅταν σημαίνωσιν ἔχω ἰκανότητα πρὸς τι, συντάσσονται μὲ τὸ νὰ καὶ ὑποτακτικ. (= τελικῆ ἀπαρεμφάτω)· ὡς ἤξεύρω νὰ γράφω, ἔμαθα νὰ διαβάω, κλπ. ὅταν δὲ ἔχωσι καθαρῶς γνωστικῶν σημασίαν, συντάσσονται μὲ τὸ ὅτι καὶ ὀριστικὴν (μὲ εἰδικὴν πρότασιν)· ὡς ἔμαθα, ὅτι ἦλθεν, ἤξεύρω ὅτι ἔρχεται, κλπ.)

2. Μετὰ εἰδικοῦ δὲ ἀπαρεμφάτου συντάσσονται τὰ ἐξῆς ῥήματα.

1) Τὰ δοξαστικά, οἷον ἠγοῦμαι, νομίζω, δοκῶ, οἴομαι, εἰκάω, κλπ. ἐν οἷς καὶ τὰ ἐλπίδος σημαντικά, οἷον ἐλπίζω, προσδοκῶ,

κλπ. π. χ. Νόμιζε μηδὲν εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιον. — Ἡγησάμην Εὐαγόραν εὐμενῶς ἀποδέχεσθαι καὶ ταῦτα. — Ἐδοξε σκηπτὸς πεσεῖν εἰς τὴν πατρίαν οἰκίαν. — Μηδέποτε μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσας ἔλπιζε λήσειν.

2) Τὰ λεκτικά, ὡς τὸ λέγω, φημί, ἀγγέλλω, ἀρνοῦμαι, ὑπισχυνοῦμαι, ἐπαγγέλλομαι, ὀμνυμι, ὁμολογῶ, διδάσκω, γράφω, κλπ. π. χ. Καὶ φασὶ δὴ δίκη πρότερον ἐβελήσαι κρίνεσθαι. — Ὁμολογῶ δικαίως ἀποθνήσκειν.

ΣΗΜ. 2. Τὰ λεκτικά ῥήματα ὅταν ἔχωσι κελευστικῶν σημασίαν, δηλαδή σημαίνωσι παραγγέλλω, διατάττω, κτ., συντάσσονται μὲ τελικὴν ἀπαρέμφατον, διότι τότε σημαίνουσιν ἐπιθυμίαν π. χ. Ἐφραζον ἰέναι εἰς τὸν Ἰσθμόν. Ὁμοίως καὶ ἐν τῇ ὀμιλουμένῃ ὅταν ἦναι καθαρῶς λεκτικά, συντάσσονται μὲ τὸ ὅτι καὶ ὀριστικὴν (εἰδικὴν πρότασιν) π. χ. Λέγει ὅτι ἔχει χρήματα. ὅταν δ' ἔχωσι κελευστικῶν σημασίαν, συντάσσονται μὲ τὸ νὰ καὶ ὑποτακτικὴν (=τελικ. ἀπαρεμφ.) π. χ. Σοῦ λέγω νὰ μελετᾷς. — Σοῦ εἶπα νὰ φύγῃς.

δ') Ὡς προσδιορισμὸς παντὸς εἴδους τίθεται τὸ ἀπαρέμφατον εἴτε ἄνευ ἄρθρου εἴτε μετ' αὐτοῦ καὶ μετὰ προθέσεων ἢ ἄνευ αὐτῶν π. χ. Ἰκανὸς τοὺς στεφανίτας ἀγῶνας νικᾶν. — Οὐκ ἀδύνατος ὡς Λακεδαιμόνιος εἰπεῖν. — Ἐγὼ αἶε τοιοῦτος, οἷος μηδενὶ ἕλλω πείθεσθαι ἢ τῷ λόγῳ. — Δεινὸς λέγειν. — Τὴν ἑτέραν (γυναῖκα) εὐπρεπῆ ἰδεῖν. — Μαχόμεθα ὑπὲρ τοῦ μὴ ποιεῖν τὸ προσταττόμενον.)

§ 35. Καὶ ἀπολύτως τίθεται τὸ ἀπαρέμφατον — α') Ἄντι προστατικῆς π. χ. Ὡς ξέν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις (=ἄγγελλε). — Μηδενὶ ἀτέλειαν εἶναι (=μηδενὶ ἀτέλεια ἔστω). — β') εἰς τινὰς φράσεις· ὡς ὡς ἔπος εἰπεῖν, συνελόντι φάναι ἢ εἰπεῖν τὸ νῦν εἶναι, τὸ γ' ἐπ' ἐμοὶ εἶναι, κλπ.

ΣΗΜ. Ἡ ὀμιλουμένη δὲν ἔχει ἀπαρέμφατον, ἀντ' αὐτοῦ δὲ μεταχειρίζεται τὸ νὰ μὲ ὑποτακτικὴν (τελικὴν) ἢ τὸ ὅτι μὲ ὀριστικὴν (εἰδικὴν). Καὶ ἀπολύτως ἀντὶ προστακτικῆς μεταχειρίζεται ἢ ὀμιλουμένη τὸ ἀνακληλυμένον ἀπαρέμφ. τουτέστι ὑποτακτ. μετὰ τοῦ νὰ. π. χ. Ξένε νὰ εἰπῆς εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους. —

Σπανιώτατα δὲ μόνον ὡς ὀνοματικὸν μετὰ τοῦ ἄρθρου μεταχειρίζεται αὐτό. π. χ. Μοῦ ἔφαγε τὸ ἔχει μου. — Τὸ ἰδεῖς του τὸν δείχνει καλὸν ἄνθρωπον (= τὸ ἰδεῖν = ἡ ὄψις του) Κατὰ τὸ λέγειν του. — Καὶ τ' ἀπάντημα καλὸ καὶ τὸ ἰδεῖ παρηγοριὰ (παροιμία).

β') Περὶ μετοχῆς.

§ 36. Ἡ μετοχὴ εἶναι ἐπιθετικὸς τύπος τοῦ ῥήματος, δηλαδή εἶναι καὶ ῥῆμα καὶ ἐπίθετον συνάμα παντὸς γένους.

Ὡς ῥῆμα ἡ μετοχὴ δέχεται ὑποκείμεν., κατηγορ., ἀντικείμεν., καὶ ἐπιρῥηματικούς προσδιορισμούς.

α') Τὸ ὑποκείμενον τῆς μετοχῆς τίθεται κατὰ πᾶσαν πτώσιν, μεθ' οὗ συμφωνεῖ ἡ μετοχὴ κατὰ γένος, ἀριθμὸν, καὶ πτώσιν. π. χ. Ἦκουσα Σωκράτους διαλεγομένου. — Οἱ πολέμιοι ἀκούσαντες ταῦτα ἔφυγον. — Ἀκούσασι τοῖς στρατηγοῖς ταῦτα ἔδοξε τὸ στρατεύμα συναγαγεῖν.

β') Τὸ κατηγορούμενον τῆς μετοχῆς συμφωνεῖ μετὰ τοῦ ὑποκειμένου αὐτῆς κατὰ γένος, ἀριθμὸν, καὶ πτώσιν. π. χ. Γενομένης ἰσχυρᾶς τῆς ναυμαχίας. — Συμβουλεύω μείζους γεγενημένους εἰς μάχην ἴεσαι.

γ') Τὸ δὲ ἀντικείμενον τῆς μετοχῆς τίθεται κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν ἢ αἰτιατικὴν ἢ ἀπαρέμφατον κατὰ τὴν φύσιν τοῦ ῥήματος αὐτῆς. π. χ. Ὁ δὲ ἀνὴρ λαγῶς ὄψατο θηράσων. Ἀγανακτοῦσιν ὡς μεγάλων τιῶν ἀπεστερημένοι. — Ἀγασίλαος ἤλπιζε καταλύσειν τὴν τῶν Περσῶν ἀρχήν.

δ') Καὶ προσδιορισμοὺς δέχεται ἡ μετοχὴ ἐπιρῥηματικούς ἢ ἐμπροθέτους, ὅπως καὶ τὸ ῥῆμα αὐτῆς. π. χ. Σωκράτης θύων τε φανερός ἦν πολλάκις μὲν οἴκοι, πολλάκις δὲ ἐπὶ τῶν κοινῶν τῆς πόλεως βωμῶν. — Ἦδομαι τιμώμενος ὑφ' ἡμῶν.

§ 37. Ὡς ὄνομα δὲ ἡ μετοχὴ τίθεται ἢ ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἢ ὡς κατηγορούμενον ἢ ὡς προσδιορισμὸς παραθετικὸς ἢ ἐπιρῥηματικὸς. Διὰ τοῦτο ἡ μετοχὴ εἶναι ἐπιθετικὴ, κατηγορηματικὴ, καὶ παραθετικὴ ἢ ἐπιρῥηματικὴ.

α') Ἐπιθετικὴ μετοχὴ. — Ἡ ἐπιθετικὴ μετοχὴ τίθεται συνήθως

μετ' ἄρθρου ὡς ἐπιθετικός προσδιορισμὸς οὐσιαστικοῦ ἰσοδυναμοῦσα πρὸς ἀναφορικὴν πρότασιν· π. χ. Ὁ λάμπων ἥλιος (= ὅς λάμπει). — Σκιπίων ὁ τὸν Ἀννίβαν υικήσας (= ὅς ἐνίκησε). — Ὁ μὴ δαρεῖς ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται (= ὅς ἂν μὴ δαρῆ). — Ἀλλὰ καὶ ἄνευ ἄρθρου· π. χ. Γυνή τις χήρα ὄρνιν εἶχεν ὧν αὐτῆ τίκτουσαν (= ἡ ἔτικτεν).

Ὅπως δὲ τὰ ἐπίθετα λαμβάνονται ὡς οὐσιαστικὰ παραλειπομένου τοῦ οὐσιαστικοῦ, οὕτω καὶ αἱ μετοχαί· π. χ. Οἱ λέγοντες (= οἱ ῥήτορες), οἱ πολιτευόμενοι (= οἱ πολιτικοί), οἱ ἔχοντες (= οἱ πλούσιοι), τὰ ὑπάρχοντα, ὁ νικῶν (= ὁ νικητής). Πολλάκις δὲ τὸ οὐδέτερον τῆς μετοχῆς λαμβάνεται ὡς οὐσιαστ. ἀφηρημένον· οἷον τὸ βουλόμενον (= ἡ βούλησις), τὸ δεδιός (= ὁ φόβος), τὸ θαρσοῦν (= τὸ θάρσος).

Β') Κατηγορηματικὴ μετοχή. — Ἡ κατηγορηματικὴ μετοχὴ τίθεται ὡς κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου ἢ τοῦ ἀντικειμένου, ὅπως καὶ τὰ ἐπίθετά.

Τίθεται δὲ 1) Μετὰ τοῦ εἰμί, ὑπάρχω, καὶ γίγνομαι π. χ. Ἦν αὐτῆ ἡ στρατηγία οὐδὲν ἄλλο δυναμένη — Τοῦτο οὐκ ἔστι γιγνόμενον παρ' ἡμῖν. — Μισοῦντες γίγνονται τοὺς κακοὺς.

2) Μετὰ τῶν ῥημάτων οἴχομαι, τυγχάνω, διαγίγνομαι, διατελώ, διάγω, λανθάνω, καὶ φθάνω, εἰς τὰ ὁποῖα τὴν κυρίαν ἔννοιαν ἐκφράζει ἡ μετοχή, τὰ δὲ ῥήματα ταῦτα ἐκφράζουσι δευτερεύουσαν ἔννοιαν οἰονεὶ προσδιοριστικὴν, διὰ τοῦτο δύνανται νὰ ἐξηγῶνται εἰς τὴν ὁμιλουμένην τὰ μὲν ῥήματα δι' ἐπιρῥήματος, αἱ δὲ μετοχαί διὰ ῥήματος· π. χ. Ὁλκετο ἀποδράς (= πάει ἐδραπέτευσε). Ἐτυγχάνομεν περιπατοῦντες ἐν τῷ τοῦ Κρόνου ἱερῷ, (= κατὰ τύχην περιπατοῦμεν). Κρέα ἐσθίουτες οἱ στρατιῶται διεγίγνοντο. — Ἐλαθεν ἀποδράς (= λάθρα ἀπέδρα). — Οὐκ ἂν φθάνοις λέγων; (= λέγε ταχέως).

3) Μετὰ τῶν ἐνάρξεως καὶ λήξεως σημαντικῶν, οἷον τὸ ὑπάρχω (κάμνω πρῶτος ἀρχήν), ἄρχομαι, παύομαι, λήγω, κλπ. π. χ. Ἐάν τις ὑμᾶς εὖ ποιῶν ὑπάρχη. — Ἦρξατο λέγων. — Οὐ ποτ' ἐπανόμην ἡμᾶς μὲν οἰκτίρων, βασιλέα δὲ μακαρίζων.

4) Μετὰ τῶν καρτερίας καὶ ἀνοχῆς σημαντικῶν οἶον τὸ καρτερῶ, ἀνέχομαι, κάμνω, ἀπαγορεύω (ἀποκάμνω, κουράζομαι). π. χ. Ἀπείρηκα ἤδη συσκευαζόμενος καὶ τρέχων. — Μὴ κάμης φίλον ἄνδρα εὐεργετῶν. — Ἀνέχομαι ὑβριζόμενος. Εἴ τις καρτερεῖ ἀργύριον ἀναλίσκων φρονίμως.

5) Μετὰ τῶν ψυχικοῦ πάθους σημαντικῶν οἶον τὸ ἀγαπῶ, χαίρω, ἡδομαι, ἀγανακτῶ, ἄχθομαι, αἰσχύνομαι, μεταμέλομαι π. χ. Χαίρω μαυθάνων. — Ἡδομαι ὑφ' ἡμῶν τιμώμενος. — Μῆ μοι ἄχθεσθε λέγοντι τάλληθῆ.. — Χρημάτων οὐκ αἰσχύνῃ ἐπιμελούμενος;

Ἐνταῦθα ἀνήκουσι καὶ τὰ καλῶς ἢ κακῶς ποιεῖν σημαίνοντα π. χ. Χαλῶς ἐποίησας ὃ Κύρε, ἄρξας τοῦδε τοῦ λόγου. — Ἀδικεῖτε πολέμου ἄρχοντες.

6) Μετὰ τῶν αἰσθήσεως καὶ γνώσεως σημαντικῶν π. χ. Ἐγνώ τὴν ἐσβολὴν ἐσομένην. — Οἶδά σε λέγοντα αἰεὶ. — Εἶδον παραπλεύσας τὰς ναῦς.

7) Μετὰ τῶν δείξεως καὶ δηλώσεως σημαντικῶν π. χ. Ἐν ταλασίᾳ (= ἐριουργίᾳ) τὰς γυναικας ἐπεδείκνυεν ἀρχούσας τῶν ἀνδρῶν. — Κλέαρχος ἐπιπορκῶν ἐφάνη. — Τισσαφέρνης Κύρον ἐπιβουλεύοντα ἠγγειλεν.

γ') Παραθετικὴ ἢ ἐπιρρήματικὴ μετοχή. — Ἡ παραθετικὴ ἢ ἐπιρρήματικὴ μετοχὴ τίθεται ὡς προσδιορισμὸς ἐπιρρήματικὸς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ σημαίνει χρόνον, αἰτίαν, σκοπὸν, τρόπον, ὑπόθεσιν, ἐναντίωσιν, καὶ διὰ τοῦτο λέγεται μετοχὴ χρονικῆ, αἰτιολογικῆ, τελικῆ, ὑποθετικῆ, ἐναντιωματικῆ. Εἰς πάσας τὰς περιστάσεις ταύτας τίθεται ἀντὶ δευτερευούσης προσδιοριστικῆς προτάσεως καὶ δύναται ν' ἀναλύεται διὰ συνδέσμου (ἀναλόγου πρὸς τὴν σημασίαν αὐτῆς) καὶ ῥήματος π. χ. — Ἐργαζόμεναι (ἐν ᾧ εἰργάζοντο) μὲν ἡρίστων, ἐργασάμεναι (= ὅταν ἐτελείωνον τὴν ἐργασίαν των) δὲ ἐδείπνου. — Λέγω ταῦτα βουλόμενος (= ἐπειδὴ βούλομαι) δεῖξαι. — Ἐέρξης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα δουλωσόμενος ἦλθεν (= ἵνα δουλωσῆται). — Οὔτε βοὸς ἔχων (= εἰ εἶχε) σῶμα ἐδύνατ' ἂν πράττειν, ἂ ἐβούλετο. — Ἡ Σπάρτη τῶν ὀλιγαν-

θρωποτάτων πόλεων οὔσα (= καίτοι ἦν) δυνατωτάτη ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐφάνη.

ΣΗΜ. Εἰς τὰς μετοχὰς προστίθενται πολλάκις μόριά τινα προσδιορίζοντα ἀκριθέστερον τὴν ἔννοιαν αὐτῶν· π. χ. εἰς τὰς χρονικὰς μετοχὰς προστίθενται τὰ χρονικὰ ἅμα, εὐθύς, αὐτίκα, μεταξύ, εἰς τὰς αἰτιολογικὰς τὰ αἰτιολογικὰ, ἄτε, οἷα, ὡς, ὥσπερ, εἰς τὰς ἐναντιωματικὰς τὰ ἐναντιωματικὰ καὶ ἡ καίπερ, καὶ εἰς τὰς τελικὰς τὸ ὡς.

§ 38. Καὶ ἀπόλυτος τίθεται ἡ μετοχή, τουτέστι κατὰ πτώσιν ἰδίαν μὴ ἐξαρτωμένην ἐκ τῆς προτάσεως, τὴν ὁποίαν προσδιορίζει. Τίθεται δὲ ἀπόλυτος ἡ μετοχή κατὰ γενικὴν πτῶσιν, ἣτις λέγεται γενικὴ ἀπόλυτος, ἐνίοτε δὲ καὶ κατ' αἰτιατ. ἣτις λέγεται αἰτιατικὴ ἀπόλυτος.

α') Κατὰ γενικὴν ἀπόλυτον τίθεται ἡ μετοχή, ὅταν ἔχη ἴδιον ὑποκ. τὸ ὁποῖον δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὁποίαν προσδιορίζει, τουτέστιν ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας π. χ. Κύρος ἀνέβη ἐπὶ τὰ ὄρη αὐθενὸς κωλύοντος. — Τῶν σωμάτων θηλυνομένων καὶ αἰψυχὰι πολὺ ἀρρωστότεροι γίνονται.

β') Κατ' αἰτιατικὴν ἀπόλυτον τίθεται ἡ μετοχή τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων· π. χ. Δόξαν ἡμῖν ταῦτα ἐπορευόμεθα. — Κατακέμεθα ὥσπερ ἐξὸν ἡσυχίαν ἄγειν. — Ἐνίοτε καὶ προσωπικοῦ ῥήματος ἡ μετοχή τίθεται κατ' αἰτ. ἀπόλυτον μετὰ τοῦ ὡς ἢ ὥσπερ· π. χ. Τῶν δὲ ἀδελφῶν ἀμελοῦσιν, ὥσπερ ἐκ πολιτῶν μὲν γιγνομένους φίλους, ἐξ ἀδελφῶν δὲ οὐ γιγνομένους. — Ὡσπερ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ἔχοντά τινα ἀνάγκην καλοῦς κάγαθοῦς εἶναι.

ΣΗΜ. Καὶ ἡ ὁμιλουμένη μεταχειρίζεται τὴν μετοχὴν, οὐχὶ ὅμως συχνάκις, ὅπως ἡ ἀρχαία. Οὕτω μεταχειρίζεται τὰς ἐπιθετικὰς μετοχὰς, ὁ σπουδασμένος ἄνθρωπος, ὁ μαθημένος, ὁ ἀρχοντας, τὰ ὑπάρχοντα, στὰ χαμένα, τὰ συνειθισμένα, στὰ καλὰ καθούμενα. κλπ. Ἐνίοτε μεταχειρίζεται καὶ κατηγορηματικὴν μετοχὴν, οἷον Σὺ δὲν ἦσον γεννημένος τότε. — Σὺ δὲν εἶσαι μαθημένος. — Τὸ παιδί εἶναι κακομαθημένο. — Συνήθως ὅμως ἄλλας μετοχὰς τὰς ἐκφράζει περιφραστικῶς διὰ τοῦ νὰ ἢ τοῦ ὅτι καὶ ῥήματος, οἷον Ἐγὼ θὰ τὸν ἀποδείξω ὅτι λέγει ψέματα. — Δὲν

ἐντρέπεσαι νὰ λέγῃς ψεύματα. Ἀντὶ δὲ τῶν παραθετικῶν μετοχῶν μεταχειρίζεται συνηθέστερον προτάσεις χρονικὰς, αἰτιολογικὰς, κλπ. σπανίως δὲ μεταχειρίζεται παραθετικὰς μετοχὰς· π. χ. Φθάνοντας (= ὅταν φθῆσῃς) εἰς τὸ σπίτι σου. — Παίζοντας καὶ γελῶντας πηγáινουν στὸ δρόμο (τροπικαὶ μετοχαί).

γ') Περὶ τῶν εἰς -τος καὶ -τέος ῥηματικῶν ἐπιθέτων.

§ 39. Τὰ εἰς -τος καὶ -τέος ἐπίθετα εἶναι ἐπιθετικοὶ τύποι τοῦ ῥήματος, δηλαδὴ εἶναι καὶ ἐπίθετα καὶ ῥήματα συγχρόνως· καὶ διὰ τοῦτο ἔχουσι καὶ ἐπιθέτου σύνταξιν καὶ ῥήματος. Ἐχουσι δὲ ταῦτα παθητικὴν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σημασίαν.

1. Τὰ εἰς -τός, τή, τὸν ἢ ἔχουσι σημασίαν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τῆς μετοχῆς ἢ σημαίνουσι τὸν δυνατὸν ἢ ἄξιον νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινόμενον· π. χ. γραπτὸς λόγος = γεγραμμένος λόγος ἢ δυνατὸς γραφθῆναι, θαυμαστός = ἄξιος θαυμάζεσθαι.

Τίθενται δὲ τὰ εἰς -τός καθὼς καὶ τἄλλα ἐπίθετα ὡς προσδιορισμοὶ ἐπιθετικοὶ ἢ κατηγορούμενα οὐσιαστικῶν, μετὰ τῶν ὁποίων συμφωνοῦσι κατὰ γένος, ἀριθμὸν, καὶ πτώσιν· τινὰ δὲ τίθενται καὶ ἀπροσώπως μετὰ τοῦ ἐστίν. π. χ. Οὐ βιωτόν μοι ἐστίν.

Ἐπειδὴ δ' ἔχουσι καὶ ῥηματικὴν σημασίαν, συντάσσονται ὅπως τὰ παθητικὰ ῥήματα, δέχονται δηλ. προσδιορισμὸν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου· π. χ. Καί μοι ἔστω ἄρρητα τὰ εἰρημένα (= ὑπ' ἐμοῦ). — Μετάπεμπος ὑπὸ Κύρου.

2. Τὰ δὲ εἰς -τέος, -τέα, -τέου σημαίνουσι τὸν χρεωστοῦντα νὰ πάθῃ ἢ νὰ πράξῃ τὸ ὑπὸ τοῦ θέματος σημαινόμενον. π. χ. Ὁ ποταμὸς διαβατέος ἐστίν (= ἀνάγκη νὰ διαβαθῇ ὁ ποταμὸς).

Τίθενται δὲ τὰ εἰς -τέος 1) Ὅπως καὶ τἄλλα ἐπίθετα ὡς προσδιορισμοὶ ἢ κατηγορούμενα οὐσιαστικῶν, μεθ' ὧν συμφωνοῦσι κατὰ γένος, ἀριθμὸν, καὶ πτώσιν, καὶ ἔχουσι παθητικὴν σημασίαν· π. χ. Οὐ πρό τῆς ἀληθείας τιμητέος ὁ ἀνὴρ. — Οἱ συμμυχεῖν ἐθέλουτες εὔ ποιητέοι. — 2) Τίθενται ἀπροσώπως κατ' οὐδέτ. γένος ἐνικοῦ συνήθως ἀριθμοῦ μετὰ τοῦ ἐστίν, ὅπερ δύναται καὶ νὰ παραλείπεται, καὶ ἔχουσιν ἐνεργητικὴν σημασίαν. Ἴσοδυναμοῦσι δὲ (καὶ δύνανται ν' ἀναλύωνται) μετὰ τὸ ἀπρόσωπον δεῖ καὶ μετὰ τὸ σύστοιχον

ἀπαρέμφατον (ἐνεργ. ἢ μέσον) καὶ διὰ τοῦτο δυνάμει μὲν τοῦ ἀπροσώπου δέχονται δοτικὴν προσωπικὴν, δυνάμει δὲ τῆς ἀπαρεμφ. δέχονται ἀντικείμενον κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν ἢ αἰτιατικὴν κατὰ τὴν φύσιν τοῦ ῥήματος, ἐξ οὗ παράγονται· π. χ. Τὸν θάνατον ἡμῖν μετ' εὐδοξίας αἰρετέον.—Τοὺς φίλους εὐεργετητέον.—Τῶν βοσκομάτων ἐπιμελητέον.

ΣΗΜ. Ἐνίοτε ἀντὶ δοτ. τίθεται αἰτ. προσώπου ὡς ὑποκείμε-
τοῦ περιεχομένου ἀπαρεμφάτου. π. χ. Οὐ δουλευτέον τοὺς νοῦν
ἔχοντας τοῖς οὕτω κακῶς φρονοῦσιν.

Β' ΠΕΡΙ ΑΡΘΡΟΥ

§ 40. Τὸ ἄρθρον κατ' ἀρχὰς ἦτο ἀντωνυμία δεικτικὴ (ἢ καὶ ἀναφορικὴ) καὶ τὴν σημασίαν ταύτην ἐφύλαξεν εἰς τὸν πεζὸν τῶν Ἀττικῶν λόγον τιθέμενον μετὰ τοῦ μὲν καὶ τοῦ δέ· π. χ. Οἱ μὲν αὐτῶν ἐτόξευον, οἱ δ' ἐσφενδόων (= οὗτοι μὲν, ἐκεῖνοι δέ). Καὶ μόνον κατ' αἰτιατ. οἶον, καὶ τὸν (= τοῦτον), ἢ τὸν καὶ τὸν (= τοῦτον καὶ ἐκεῖνον, δηλαδὴ τὸν δεῖνα καὶ τὸν δεῖνα), τὸ καὶ τὸ (= τοῦτο καὶ ἐκεῖνο, δηλ. τὸ δεῖνα καὶ τὸ δεῖνα), πρὸ τοῦ (= πρὸ τούτου τοῦ χρόνου)· π. χ. Καὶ τὸν κελεῦσαι δοῦναι. — Ἀφικνοῦμαι ὡς τὸν καὶ τὸν. — Τούτῳ τῷ οἰκίηματι πρὸ τοῦ μὲν ταμειῷ ἐχρῆτο Ἰππόδικος.

ΣΗΜ. Καὶ ἡ ὀμιλουμένη ἔχει ὁμοίως τὸ πρὸ τοῦ καὶ τὸ τὸ καὶ τὸ. Ἐχει προσέτι καὶ ἐπιρῶρημα δεικτικόν, οἶον Τοῦ εἶπα τῶς καὶ τῶς.

1. Τίθεται δὲ τὸ ἄρθρον ὡς προσδιορισμὸς οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων.

α') Μετὰ οὐσιαστικῶν τιθέμενον τὸ ἄρθρον σημαίνει 1) ἐν ἄτομον ὄρισμένον καὶ γνωστὸν ἢ προειρημένον καὶ λέγεται ἀτομικὸν ἄρθρον· π. χ. Ἐέρξης ἠττηθεὶς τῇ μάχῃ ἀπεχώρει (τῇ μάχῃ τῇ γνωστῇ τῇ ἐν Σαλαμῖνι).—Πρὸς κόμην ἀφικνεῖται καὶ ὑδροφορούσας ἐκ τῆς κόμης γυναῖκας καταλαμβάνει (ἐκ τῆς κόμης, ἣν ἀνω-

τέρω εἶπεν).—2) Σημαίνει γένος ὀλόκληρον ὠρισμένον καὶ λέγεται γενικὸν ἄρθρον· π. χ. Δεῖ τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι μᾶλλον τὸν ἄρχοντα ἢ τοὺς πολεμίους (=πᾶς στρατιώτης).

Τὰ κύρια ὀνόματα καὶ τινὰ προσηγορικὰ δηλοῦντα ὠρισμένον πρόσωπον ἢ πρᾶγμα καὶ λαμβανόμενα ὡς κύρια ὀνόματα δὲν δέχονται συνήθως τὸ ἄρθρον· π. χ. Ἐνταῦθα Ξέρξης λέγεται οἰκοδομῆσαι τὰ βασίλεια· — Οἰμωγὴ διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστν (= Ἀθήνας) διῆκε. — Βασιλεὺς (= ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν).

β') Καὶ μετὰ ἐπιθέτων τίθεται τὸ ἄρθρον, ὅταν ταῦτα ἦναι ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί· ὡσαύτως καὶ μετὰ μετοχῶν, οὐσιαστικῶν, ἐπιρρήματων, καὶ ἐμπροθέτων προσδιορισμῶν, τὰ ὁποῖα πάντα καθιστᾷ ἐπιθετικούς προσδιορισμούς. Τίθενται δὲ οἱ τοιοῦτοι προσδιορισμοὶ ἢ πρὸ τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ ἢ κατόπιν αὐτοῦ, ἀλλὰ τότε ἐπαναλαμβάνεται τὸ ἄρθρον· π. χ. Ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ ἢ ὁ ἀνὴρ ὁ ἀγαθός. — Ἡ ἄνω πόλις ἢ ἡ πόλις ἡ ἄνω. — Ὁ Ἀθηναίων δῆμος ἢ ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων. — Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη ἢ ἡ μάχη ἡ ἐν Μαραθῶνι. Ὅταν δὲ τὸ ἐπίθετον προτάσσεται τοῦ ἐνάρθρου οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπιτάσσεται αὐτοῦ ἄνευ ἄρθρου, τότε εἶναι κατηγορούμενον τοῦ οὐσιαστ. π. χ. Ἀγαθὸς ὁ ἀνὴρ ἢ ὁ ἀνὴρ ἀγαθός (= ὁ ἀνὴρ ἐστὶν ἀγαθός), κλπ.

2. Τὸ ἄρθρον λοιπὸν προτασσόμενον ἐπιρρήματος ἢ οὐσιαστικοῦ γεν. πτώσεως ἢ ἐμπροθέτου μεταβάλλει αὐτὰ εἰς ἐπίθετα· π. χ. Οἱ πάλοι ἄνθρωποι (= οἱ παλαιοὶ ἄνθρωποι). — Ὁ νῦν καιρὸς (= ὁ τωρινὸς καιρὸς). — Ὁ τοῦ βασιλέως θρόνος (= ὁ βασιλικός). — Ἡ κατὰ νόμον τιμωρία (= ἡ νόμιμος τιμωρία).

3. Ἐπι δὲ τὸ ἄρθρον μεταβάλλει εἰς οὐσιαστικὸν πᾶσαν λέξιν ἢ καὶ πρότασιν ὅλην· π. χ. Ἐχουσι τὸ σεμνὸν ὄνομα τοῦτο τὸ καλὸς τε κάγαθός. — Τὸ γινῶθι σαυτὸν πανταχοῦ ἐστὶ χρῆσιμον.

ΣΗΜ. Ὅμοια εἶναι ἢ χρῆσις τοῦ ἄρθρου καὶ ἐν τῇ ὁμιλουμένῃ.

Γ' ΠΕΡΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ

§ 41. Αἱ ἀντωνυμίαι τίθενται ἐν τῷ λόγῳ ἀντὶ ὀνομάτων ὡς ὑποκείμενα, κατηγορούμενα, ἀντικείμενα, καὶ προσδιορισμοί.

1. Ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ τρίτου προσώπου δὲν ἔχει ὀνομαστικὴν, ἀντ' αὐτῆς δὲ εἶναι ἐν χρήσει ἡ αὐτός, ἧτις καὶ εἰς τὰς πλαγίαις πτώσει τίθεται πολλάκις ἀντὶ τῆς τριτοπροσώπου. Ἡ δὲ τριτοπρόσωπος τίθεται συνήθως ὡς αὐτοπαθὴς ἀντωνυμία. π. χ. Ἐροβείτο Κύρος, μὴ οἱ (=ἐαυτῷ) ὁ πάππος ἀποθάνῃ.

2. Ἡ ἀντωνυμία αὐτός ἔχει α') διακριτικὴν σημασίαν, οἷον, αὐτός ὁ βασιλεύς (=αὐτός του ὁ βασιλεύς). β') ἐπαναληπτικὴν, τίθεται δηλαδὴ ἀντὶ νὰ ἐπαναλαμβάνηται πρότερον ὀνομασθὲν πρόσωπον ἢ πράγμα. π. χ. Βασιλεύς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ γ') μετὰ τοῦ ἄρθρου σημαίνει ταυτότητα. π. χ. ὁ αὐτὸς βασιλεύς (ὁ ἴδιος βασιλεύς.)

3. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι τοῦ α' καὶ β' προσώπου, ἑμαυτοῦ, σεαυτοῦ κ. ἐξ. τίθενται μόνον, ὅταν ἀναφέρονται εἰς τὸ ὑποκείμεν. τῆς αὐτῆς προτάσεως, εἰς ἣν ἀνήκουσιν, ἧτοι ἐπὶ ἀμέσου αὐτοπαθείας. π. χ. Ἐγὼ καὶ σὲ τῶν καλλίστων καὶ ἑμαυτὴν ἠξίωκα.—Βούλου δ' ἀρέσκειν πᾶσι, μὴ σαυτῷ μόνον.—Ἡ δὲ τοῦ τρίτου προσώπου ἑαυτοῦ, κλπ. τίθεται καὶ αὕτη ἐπὶ ἀμέσου αὐτοπαθείας. π. χ. Οἱ ἠττόμενοι ἑαυτοὺς καὶ τὰ ἑαυτῶν πάντα ἀποβάλλουσι.—Τίθεται δὲ καὶ ἐπὶ ἐμμέσου αὐτοπαθείας, τουτέστι τίθεται εἰς ἐξηρητημένας προτάσεις ἀναφερομένη εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως. π. χ. Εἰσιέναι ἐκέλευσεν, εἰ μέλλοις σὺν ἑαυτῷ ἐκπλεῖν.

ΣΗΜ. 1. Εἰς τὸν πληθυντ. ἀριθμὸν τίθενται ἐνίοτε αἱ αὐτοπαθεῖς καὶ ἀντὶ τῆς ἀλληλοπαθοῦς ἀλλήλων. π. χ. Χρὴ διαλυσαμένους τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς (=ἀλλήλους) ἔχθρας ἐπὶ τὸν βάρβαρον τραπέσθαι.

ΣΗΜ. 2. Εἰς τὴν ὀμιλουμένην μεταχειριζόμεθα μόνον τὴν τριτοπρόσωπον αὐτοπαθὴ καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν προσώπων, ἀλλὰ προσθέτομεν κατόπιν αὐτῆς τὰς προσωπικὰς ἀντωνυμίας μου, σου, του,

{ = αὐτοῦ), μας, σας, τους, (= αὐτούς). Οὕτω λέγομεν τοῦ ἑαυτοῦ μου = ἑμαυτοῦ, τοῦ ἑαυτοῦ σου σεαυτοῦ, τὸν ἑαυτόν του = ἑαυτόν, τὸν ἑαυτόν μας = ἡμῶς αὐτούς, τὸν ἑαυτόν σας = ὑμᾶς αὐτούς, τὸν ἑαυτόν τους = ἐαυτούς.

4. Αἱ κτητικαὶ ἀντων, ἐμός, σός, κλπ. σημαίνουσι κτῆσιν καὶ τίθενται ἐπὶ ἐμφάσεως ἀντὶ γεν. κτητικῆς τῶν προσωπικῶν ἢ τῶν αὐτοπαθῶν ἀντωνυμιῶν π. χ. Ὁ ἐμός φίλος = ὁ φίλος μου, ὁ σός φίλος = ὁ φίλος σου. Ἡ τοῦ γ' προσώπου κτητικὴ ἀντωνυμία ἐός, ἐή, ἐόν, δὲν ὑπάρχει παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς, ἀντ' αὐτῆς δὲ τίθενται αἱ γενικαὶ αὐτοῦ, αὐτῆς, αὐτοῦ, ἢ ἐκείνου, ἐκείνης, κλπ. ἐπὶ ἐμφάσεως π. χ. Ἐνέτυχον τῷ φίλῳ αὐτοῦ. — Τὸ δὲ εὐώνυμον Κλέαρχος (εἶχε) καὶ οἱ ἐκείνου.

ΣΗΜ. Εἰς τὴν ὀμιλουμένην ἀντὶ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν μεταχειρίζομεθα τὸ ἐπίθετον ἰδικὸς μετὰ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μου, σου, του, μας, σας, τους π. χ. ὁ ἰδικός μου φίλος = ὁ ἐμός φίλος, οἱ ἰδικοί μας φίλοι = οἱ ἡμέτεροι φίλοι. Χ

5. Τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ἡ μὲν οὗτος δεικνύει τι, περὶ τοῦ ὁποίου προηγουμένως ἔγεινε λόγος, ἡ δὲ ὅδε δεικνύει τι, τὸ ὅποιον εἶναι παρὸν ἢ λέγεται εὐθὺς κατόπιν, ἡ δὲ ἐκεῖνος δεικνύει τι μακρὰν κείμενον π. χ. Οὗτος ὁ ἀνὴρ (ὁ μνημονευθείς). — Σὺν τοῖσδε (= με αὐτούς ἐδῶ) τοῖς παροῦσι νῦν μετ' ἐμοῦ. — Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὄρα σὺ λέγεις, παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγγελλε τάδε. — Νῆες ἐκεῖναι (= ἔκειναι ἐκεῖ) ἐπιπλέουσιν.

ΣΗΜ. Ὁ, τι διαφέρει ἡ οὗτος ἀπὸ τῆς ὅδε, κατὰ τοῦτο διαφέρει καὶ ἡ το οὗτος ἀπὸ τῆς τοιοῦδε, ἡ τοσοῦτος ἀπὸ τῆς τοσόσδε, καὶ ἡ τηλικούτος ἀπὸ τῆς τηλικόσδε. Τοιαῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κορινθιοὶ μετ' αὐτούς τοιαδε.

6. Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ὅς, ὅσπερ, ὅσος, οἷος, ἡλίκος, ἀναφέρονται εἰς ὠρισμένον πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, τὸ ὅποιον προσδιορίζουσιν, ἡ δὲ ὅστις, ὁπόσος, ὁποῖος, ὀπηλίκος εἰς ἀόριστον καὶ γενικόν. Συμφωνοῦσι δὲ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον ὄνομα μόνον κατὰ γένος καὶ ἀριθμόν, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ πτώσιν, εἰ μὴ τυχαίως (διότι τίθενται καθ' ἣν πτώσιν ἀπαιτεῖ ἡ ἀναφορικὴ πρότασις, ἂν δηλ. ἦναι ὑποκμ. τοῦ ῥήματος τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως, τίθεν-

ται κατ' ὄνομαστ., ἂν δὲ ἀντικρ., κατὰ πλαγίαν πτώσιν, ὅπως συντάσσεται τὸ ῥήμα)· π. χ. Ἔστι δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὰ πάνθ' ὄρα.—Ἀνελεύθερος πᾶς, ὅστις εἰς δόξαν βλέπει.—Πολλάκις ὅμως ἡ ἀναφορική ἀντωνυμία ἔλκεται ὑπὸ τοῦ προσδιοριζομένου καὶ συμφωνεῖ πρὸς αὐτὸ καὶ κατὰ πτώσιν· π. χ. Ἐκ τῶν πόλεων, ὧν (ἀντὶ αἷ) Τισσαφέρνης ἐτύγχανεν ἔχων.—Τοῖς ἔργοις οἷς (ἀντὶ αἰ) ἐμὲ δεῖ πράττειν.—Ἐνίοτε δὲ τίθενται καὶ θαυμαστικῶς αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι· π. χ. Ὡ οἶα κεφαλῆ.

ΣΗΜ. 1. Εἰς τὴν ἐμιλουμένην ἀντὶ τῆς ὃς μεταχειριζόμεθα τὴν ὁ ὁποῖος ἢ τὸ ἐπίρρημα (ὃ) ποῦ, ἀντὶ δὲ τῆς ὅστις τὴν ὅποιος· π. χ. Τί εἶναι τοῦτο, τὸ ὁποῖον (ἢ ὁποῦ) λέγεις; — τί ἐστὶ τοῦτο, ὃ φῆς; — Ὅποιος θέλει = ὅστις βούλεται.

ΣΗΜ. 2. Ἀντὶ τῆς ἐρωτηματικῆς τίς μεταχειριζόμεθα εἰς τὴν ὀμιλουμένην τὴν ποῖος, ποῖα· τὴν οὐδετέραν ὅμως τὴ μεταχειριζόμεθα καὶ τώρα. Τὴν ἀόριστον ἀντωνυμίαν τίς λέγομεν σήμερον τινας, ἀντ' αὐτῆς δὲ μεταχειριζόμεθα καὶ τὴν κάποιος ἢ τὰ ἀριθμητικά, ἕνας μία, ἕνα· π. χ. Ἐνας ἄνθρωπος = ἄνθρωπός τις.—Προσέτι δὲ μεταχειριζόμεθα καὶ τὴν ἀόριστον ὁ δεῖνα(ς) καὶ τὴν ἀρχαίαν δεικτικὴν ὡς ἀόριστον ὁ τάδε(ς)· π. χ. Καὶ ὁ δεῖνας καὶ ὁ τάδες εἶναι ὅλοι μασκαράδες.

Δ' ΠΕΡΙ ΠΡΟΘΕΣΕΩΝ

§ 42. Αἱ προθέσεις ἐν ἀρχῇ ἦσαν ἐπιρρήματα τοπικά, ἔπειτα δὲ ἔλαβον καὶ τὴν σημασίαν τοῦ χρόνου καὶ τέλος τὴν σημασίαν τῆς αἰτίας καὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν γίνεταί τι. Ἐπὶ τέλους δὲ ἐχωρίσθησαν ἀπὸ τῶν ἐπιρρημάτων καὶ ἀπετέλεσαν ἴδιον μέρος τοῦ λόγου.

ΣΗΜ. Ὡς ἐπιρρήματα εὐρίσκονται πολλάκις αἱ προθέσεις εἰς τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς· π. χ. Πρὸς δὲ (=προσέτι δέ)· καὶ ἐν τῇ ὀμιλουμένη· π. χ. Θὰ ἔλθω μετὰ (=ὑστερον).

Αἱ προθέσεις εὐρίσκονται ἢ ἐν συντάξει μετὰ πλαγίων πτώσεων ἢ σύνθετοι μετ' ἄλλων λέξεων· π. χ. Μετὰ ταῦτα. — Μεταγράψω, κλπ.

Ἄλλαι μὲν τῶν προθέσεων συντάσσονται μετὰ μιᾶς μόνον πτώσεως καὶ λέγονται μονόπτωτοι, ἄλλαι δὲ μετὰ δύο καὶ λέγονται δίπτωτοι, καὶ ἄλλαι μετὰ τριῶν καὶ λέγονται τρίπτωτοι.

α') Μονόπτωτοι προθέσεις

§ 43. Μονόπτωτοι μὲν προθέσεις εἶναι ἢ ἐκ (ἢ ἐξ), ἀπό, ἀντί, πρὸ μετὰ γενικῆς, ἢ ἐν καὶ σὺν μετὰ δοτικῆς, καὶ ἢ ὡς, εἰς, ἀνά μετὰ αἰτιατικῆς.

1. Ἡ ἐκ (ἢ ἐξ) συντάσσεται μετὰ γενικῆς καὶ σημαίνει τὴν ἐκ τίνος τόπου εἰς τὰ ἔξω κίνησιν· ἐπομένως σημαίνει α') Τὴν ἐκ τόπου κίνησιν· π. χ. Ἀπῆλθεν ἐκ τῆς πόλεως. — β) Τὴν ἐκ τίνος χρόνου ἀρχὴν· π. χ. Ἐκ παίδων. — γ') Καταγωγὴν ἄμεσον· π. χ. Παῖδες αὐτῷ οὐκ ἐγίγοντο ἐκ τῆς γυναικός· δ') Αἰτίαν· π. χ. Ἐξ ὑποψίας φοβοῦνται (= ἔνεκα ὑποψίας).

2. Ἡ ἀπό καὶ αὐτὴ συντάσσεται μετὰ γενικῆς καὶ σημαίνει χωρισμὸν ἢ ἀπομάκρυνσιν· ἐπομένως σημ. α) Τὴν ἐκ τόπου κίνησιν· π. χ. Ἦλθον ἀπὸ Πελοποννήσου. — β') Ἀρχὴν χρόνου· π. χ. Ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου. — γ') Καταγωγὴν ἔμμεσον· π. χ. Οἱ ἀπὸ τοῦ Δημαράτου (= οἱ ἀπόγονοι τοῦ Δημ.). — δ') Αἰτίαν· π. χ. Ἀπὸ στάσεων ἐκπίπτοντες; (= ἐξ αἰτίας, συνεπέχ στάσεων).

3. Ἡ ἀντί συντάσσεται καὶ αὐτὴ μετὰ γενικῆς καὶ σημαίνει τὸ ἀπέναντι· ἐπομένως σημ. α') Ἀντικατάστασιν ἢ ἀνταλλαγὴν· π. χ. Ξενοφῶν ἠρέθη ἄρχων ἀντὶ Προξένου. — Ἀντὶ πολέμου εἰρήνην ἐλώμεθα· ἐξ ἧς προήλθεν ἡ σημασία τῆς ἰσότητος εἰς τὸ ἀντάξιον (= ἰσάξιον), ἀντίθεος (= ἰσόθεος). — β') Προτίμησιν· π. χ. Καλὸν θάνατον ἀντὶ τοῦ αἰσχροῦ βίου. — γ') Αἰτίαν· π. χ. Ὁφελήσω αὐτόν, ἀνθ' ὧν εὔεπαθον (= δι' ὅσα).

4. Ἡ πρὸ μετὰ γενικῆς σημαίνει α') Ἐμπρὸς ἐπὶ τόπου· ἔπειτα δὲ καὶ χρόνου· π. χ. Τεθαμμένοι εἰσὶ πρὸ τῶν πυλῶν. — Πρὸ τῆς μάχης. — β') Ὑπεράσπισιν· π. χ. Πρὸ τῆς πατρίδος. — γ') Προτίμησιν· π. χ. Αἰρούμαι πρὸ ἥττης καὶ δουλείας θάνατον.

5. Ἡ ἐν συντάσσεται μετὰ δοτικῆς καὶ σημαίνει τὸ ἐντὸς περι-

φερείας τινός τοπικῆς ἢ χρονικῆς ὑπάρχον ἢ γινόμενον· σημαίνει λοιπὸν—α') Τὴν ἐν τόπῳ στάσιμ· π. χ. 'Ἐν Ἀθήναις. — β') Πλησίον· π. χ. Ἡ ἐν Σαλαμῖνι νυμαχία. — γ') Μεταξὺ καὶ ἐνώπιον· π. χ. 'Ἐν τοῖς πλουσιωτάτοις λεγόμενόν σε ἐπιστάμεθα (=μεταξὺ τῶν πλουσιωτάτων).—Λέγω ἐν ὑμῖν (=ἐνώπιον ὑμῶν). — δ') Χρόνον· π. χ. 'Ἐν ταῖς σπονδαῖς (=ἐν καιρῷ τῶν σπ.).— ε') Ὀργανον ἢ τρόπον· 'Ἐν τόξοις ἀγωνίζεται (=διὰ τύξων).— 'Ἐν τάχει (=ταχέως)

6. Ἡ σὺν συντάσσεται μετὰ δοτικῆς καὶ σημαίνει—α') Ὀμοῦ π. χ. 'Ἐπαιδεύετο σὺν τῷ ἀδελφῷ. — β') Συμφωνίαν· π. χ. Σὺν τοῖς νόμοις ἠγκντιώθη (=συμφώνως μὲ τοὺς νόμ.). — γ') Βοήθειαν· π. χ. Ἀδικοῦντα πειράσομαι σὺν τοῖς θεοῖς ἀμύνασθαι (=μὲ τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν).

7. Ἡ εἰς (ἢ ἐς) συντάσσεται μετὰ αἰτιατικῆς καὶ σημαίνει—α') Τὴν ἀπὸ τὰ ἐξω εἰς τὰ ἐντὸς κίνησιν· π. χ. Εἰς Ἑλλάσποντον εἰσέπλει. — β') Τὸ ἕως, δηλαδὴ τὸ τέρμα τοῦ τόπου ἢ τοῦ χρόνου ἢ τοῦ ἀριθμοῦ· π. χ. Ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν. — Εἰς τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἔγεν (=ἕως τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν). — Εἶχε τοξότας εἰς τετρακοσίους.—γ') Σκοπόν· π. χ. Εἰς τὸν πόλεμον πεντακισχίλια τάλαντα παρέσχε (=διὰ τὸν πόλεμον, ἵνα δαπανηθῶσιν εἰς τὸν πόλεμον).—δ') Ἀναφορὰν· π. χ. Οὔτε κατὰ τοὺς πολέμους οὔτε ἐς τὰ ἄλλα (=ὡς πρὸς τὰ ἄλλα).

8. Ἡ ἀνὰ μετὰ αἰτιατικῆς σημαίνει — α') Τὴν ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω κίνησιν· π. χ. Ἀιὰ τὸν ποταμόν (=πρὸς τὰ ἄνω τοῦ ποταμοῦ). — β') Ἐκτασιν τοπικὴν ἢ χρονικὴν διάρκειαν· π. χ. Πλείστους φίλους ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν κέκτηται. — Ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἡμέραν. — γ') Διανομήν· π. χ. Ἐποίησαν ἕξ λόχους ἀνὰ ἑκατὸν ἄνδρας.

9. Ἡ ὡς μετὰ αἰτιατικῆς σημαίνει διεύθυνσιν εἰς τι μόνον ἐπιπροσώπων· π. χ. Πορεύεται ὡς βασιλέα.

β') Δίπτωτοι προθέσεις.

§ 44. Δίπτωτοι δὲ εἶναι ἢ διά, κατὰ, καὶ ὑπέρ, μετὰ γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς.

1. Ἡ διὰ μετὰ γενικῆς σημαίνει μεταξὺ· ἐπομένως σημαίνει — α') Τὴν διὰ τόπου κίνησιν· π. χ. Ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς. — β') Τὸ χρονικὸν διάστημα, κατὰ τὸ ὁποῖον ἢ μετὰ τὸ ὁποῖον γίνεται τι. π. χ. Σωκράτης διὰ παντὸς τοῦ βίου ὠφέλει (=διαρκῶς καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν). — Διὰ χρόνου (=ὑστερ' ἀπὸ καιρὸν) σε εἶδον. — γ') Ὁργανον ἢ τρόπον· π. χ. Ἐλεγε δι' ἐρμηνέως τοιάδε. — Ἐθελουσι δι' ἐπιφορίας καὶ ἀπιστίας πράττειν τι.

Μετὰ αἰτιατικῆς ἢ διὰ σημ. τὸ ἀναγκαστικὸν αἴτιον· π. χ. Δι' ἡμᾶς ἔχετε τὴν δε τὴν χώραν (=ἐξ αἰτίας μας).

2. Ἡ κατὰ μετὰ γενικῆς σημαίνει — α') Τὴν ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω κίνησιν· π. χ. Ἐρρίπτουν ἑαυτοὺς κατὰ τοῦ τείχους. — β') Τὸ ἐναντίον· π. χ. Κατ' ἐμοῦ εἶπεν.

Μετὰ αἰτιατικῆς ἢ κατὰ σημαίνει — α') Κίνησιν ἄνωθεν πρὸς τὰ κάτω· π. χ. Κατὰ τὸν ποταμόν. — β') Στάσιν ἐν τόπῳ· π. χ. Ἔθεντο τὰ ὄπλα κατὰ τὴν ὁδόν. — γ') Ἀπέναντι· π. χ. Οἱ κατὰ τοὺς Ἑλληνας τεταγμένοι (ἀπέναντι τῶν Ἑλλ.) — δ') Κίνησιν διὰ τόπου· π. χ. Οὐδ' ἐπιμιγνύντες ἀδελῶς ἀλλήλοις οὔτε κατὰ γῆν οὔτε διὰ θαλάσσης. — ε') Συμφωνίαν· π. χ. Κατὰ τὸν νόμον. — ς') Διανομήν· π. χ. Κατὰ τετρακισχιλίους. — Καθ' ἡμέραν.

ΣΗΜ. Ἐν συνθεσὶ ἔχει πολλάκις ἢ κατὰ τὴν σημασίαν τοῦ λῆαν· π. χ. Κατακαίω, κατακόπτω, ὕπως καὶ ἐν τῇ ὀμιλουμένῃ, κατάμαυρος, κατακόκκινος, κλπ.

3. Ἡ ὑπὲρ μετὰ γενικῆς σημαίνει — α') Ὑπεράνω· π. χ. Ὁ ἥλιος τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν στεγῶν πορευόμενος σκιὰν παρέχει. — β') Ὑπεράσπισιν· π. χ. Νῦν ὑπὲρ ψυχῶν τῶν ἡμετέρων ὁ ἀγών.

Μετὰ αἰτιατικῆς ἢ ὑπὲρ σημαίνει — α') Ὑπεραίω· π. χ. Ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν. — β') Ἐπέκεινα· π. χ. Ὑπὲρ Ἑλλάσποντον οἰκοῦσιν (=ἐπέκεινα, παρέχει ἀπὸ τὸν Ἑλλάσποντον). — Ὑπὲρ ἡμῖς Κᾶρες ἐφάνησαν (=ἐπέκεινα, περισσότερον τοῦ ἡμῖς). — Οἱ ὑπὲρ τὰ στρατεύσιμα ἔτη γεγονότες.

γ') Τρίπτωτοι προθέσεις.

§ 45. Τρίπτωτοι δὲ εἶναι ἢ μετά, ὑπό, παρά, περί, ἀμφί, πρὸς, καὶ ἐπὶ μετὰ γεν. δοτ. καὶ αἰτ.

1. Ἡ μετὰ συντασσομένη μετὰ γενικῆς σημαίνει ὁμοῦ π. χ. Οἱ μετ' Ἀριαίου.

Μετὰ δοτικῆς μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς εὐρίσκεται καὶ σημαίνει μεταξὺ π. χ. Μετὰ χερσίν (= μεταξὺ τῶν χειρῶν).

Μετὰ αἰτιατικῆς σημαίνει ὕστερον π. χ. Μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην.

2. Ἡ ὑπό μετὰ γενικῆς σημαίνει α') Ὑποκάτω π. χ. Τὰ ὑπὸ γῆς.—β') Τὸ ποιητικὸν αἷτιον π. χ. Ἀπέθανεν ὑπὸ Νικάνδρου.—γ') Τὸ ἀναγκαστικὸν αἷτιον π. χ. Δακρύω ὑπὸ λύπης.

Μετὰ δοτικῆς ἢ ὑπὸ σημαίνει α') Ὑποκάτω (στάσιν) π. χ. Παρετάζαντο ὑπὸ τῷ τείχει. — β') Ὑποταγὴν π. χ. Ἐβούλοντο ὑφ' αὐτοῖς τὴν πόλιν ποιήσασθαι.

Μετὰ αἰτιατικῆς ἢ ὑπὸ σημαίνει — α') Ὑποκάτω (κίνησιν) π. χ. Ἀπῆλθον ὑπὸ τὰ δένδρα. — β') Ὑποταγὴν π. χ. Αἴγυπτος πάλιν ὑπὸ βασιλέα ἐγένετο.—γ') Χρόνον π. χ. Ὑπὸ νύκτα ἀπῆλθον (= ἐν καιρῷ νυκτός).

3. Ἡ παρά μετὰ γενικῆς σημαίνει ἐκ μέρους προσώπου τινός π. χ. Παρὰ βασιλέως πολλοὶ πρὸς Κῦρον ἀπῆλθον.

Μετὰ δοτικῆς σημαίνει στάσιν πλησίον προσώπου τινός π. χ. Οἱ παρὰ βασιλεῖ ὄντες.

Μετὰ αἰτιατικῆς σημαίνει α') Κίνησιν εἰς πρόσωπον π. χ. Ἦγε τοὺς νεανίσχους παρὰ τὸν Χειρίσοφον. — β') Πλησίον (ἐπὶ κινήσεως, ὅθεν) καὶ παραλλήλως π. χ. Ἐπλεον παρὰ γῆν. — γ') Σύγκρισιν π. χ. Ἐκὼν ἐπίνει παρὰ τοὺς ἄλλους (= περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους). — δ') Ἐναντίον π. χ. Παρὰ τοὺς ὄρκους. — Παρὰ νόμον. — ε') Χρόνον π. χ. Παρὰ πότον (= ἐν καιρῷ πότου).

4. Ἡ περί μετὰ γενικῆς σημαίνει α') Τὸ περί οὐ ὁ λόγος, ἦτοι ἀναφορὰν π. χ. Κήρυκας ἔπεμψε περί σποιδῶν.—β') Ὑπεράνω π. χ. Τετίμηται περί πάντων (= ὑπεράνω ὅλων). — Συνήθως δὲ

εἰς τὰς φράσεις περὶ πολλοῦ ποιουμαί τι, περὶ πλείονος, περὶ πλείστου, περὶ παντός ποιουμαί τι = ὑπεράνω ἢ ὑπέρτερον πολλοῦ, πλείονος, πλείστου, παντός ποιῶ τι. Κατ' ἀναλογίαν δὲ τούτων εἶναι καὶ αἱ ἀντίθετοι φράσεις· περὶ, ὀλίγου, περὶ ἐλάσσονος, περὶ ἐλαχίστου, περὶ οὐδενὸς ποιουμαί τι.

Μετὰ δοτικῆς σημαίνει περίξ· π. χ. Στρεπτοὺς εἶχον περὶ τοῖς τραχήλοις καὶ ψέλια περὶ ταῖς χερσίν.

Μετὰ αἰτιατικῆς σημαίνει α') Πέριξ ἐπὶ τόπου· π. χ. Περὶ τὸν μαὸν ἄλλος ἐφυτεύθη. — β') Περίπου ἐπὶ χρόνου καὶ ἀριθμοῦ π. χ. Περὶ τούτους τοὺς χρόνους. — Ἀπέθανον περὶ πεντήκοντα. γ') Ἀναφορὰν π. χ. Περὶ θεοῦ ἀμελῶς ἔχει (= ὡς πρὸς).

β. Ἡ ἀμφὶ σημαίνει ἀμφοτέρωθεν (ἀπὸ τὰ δύο μέρη) ἢ περίξ. Ἐν γένει δὲ σημαίνει ὅ,τι καὶ ἡ περί· π. χ. Ἀμφὶ ὧν εἶχον διαφερόμενοι (= περὶ ὧν). — Συλλέγεται τὸ στράτευμα ἀμφὶ τὸν Πακτωλὸν ποταμὸν (ἀμφοτέρωθεν τοῦ Π.) = Ἀμφὶ μέσας νύκτας (= περὶπου).

Μετὰ δοτικῆς μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς εὐρίσκεται. *χ ζωσ*

6. Ἡ πρὸς μετὰ γενικῆς σημαίνει — α') Ἀπὸ μέρους τινός· π. χ. Οὐραγοὺς κατεστήσαντο πρὸς τοῦ ποταμοῦ (= ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ π.). — Ὁ πρὸς μητρὸς θεῖος (= δ ἀπὸ τὸ μέρος τῆς μητρὸς). — β') Τὸ ἀρμόζον· π. χ. Ἄτοπα λέγεις καὶ οὐδαμῶς πρὸς σοῦ (= ἀρμόζοντα εἰς σέ). — γ') Πρὸς ὠφέλειαν ἢ χάριω τινός· π. χ. π. χ. Σπονδὰς ἐποίησαντο πρὸς τῶν Θηβαίων μᾶλλον ἢ πρὸς ἑαυτῶν (= πρὸς ὠφέλειαν). — Ἰκετεύω πρὸς παῖδων, πρὸς γυναικῶν (= χάριν τῶν παίδων, τῶν γυναικῶν).

Μετὰ δοτικῆς σημαίνει — α') Πλησίον· π. χ. Πρὸς τῇ οἰκίᾳ. — β') Προσθήκην· π. χ. Πρὸς τούτοις·

Μετὰ αἰτιατικῆς σημαίνει α') Διεύθυνσιν εἰς τι φιλικῶς ἢ ἐχθρικῶς· π. χ. Φέρουσι πρὸς σέ δῶρα. — Ἱέναι πρὸς τοὺς πολεμίους. — β') Σκοπὸν· π. χ. Ταῦτα εῖρηται πρὸς φυλακὴν. — γ') Ἀναφορὰν π. χ. Ἐχουσι χώραν πρὸς τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν ἐλαχίστην (= ὡς πρὸς τὸ πλῆθος, ἀναλόγως τοῦ πλῆθους).

7. Ἡ ἐπὶ μετὰ γενικῆς σημαίνει — α') Ἐπάνω· π. χ. Ἐπὶ γῆς βεβηκότες. — β') Κίνησιν εἰς τόπον· π. χ. Ἐπλεον ἐπὶ Λέ-

σβου. — γ') Χρόνον π. χ. Ἐπὶ Κέκροπος (= ὅτε ὁ Κέκρωψ ἤρχεν).

Μετὰ δοτικῆς σημαίνει—α') Ἐπάνω. π. χ. Ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς (= ἐπάνω εἰς τὰς κ.). — Κατέλιπεν ἐπὶ ταῖς ναυσὶν Ἀντίοχον (= ἐπάνω εἰς τὰ πλοῖα, διοικητὴν τῶν πλ.).—β') Πλησίον π. χ. Ἐπὶ τῇ θαλάττῃ.—γ') Κατόπιον ἐπὶ τόπου ἢ χρόνου π. χ. Ὀλίγοι τῶν ἐπὶ πᾶσιν ἀπέθανον (= ὕπισθεν πάντων). Ἀνέστη ἐπ' αὐτῷ (κατόπιον αὐτοῦ).—δ') Αἰτίαν π. χ. Ἀγάλλεται ἐπὶ θεοσεβείᾳ—ε') Σκοπόν. π. χ. Ἐπ' ἀγαθῷ ἐκάλεσεν αὐτόν.

Μετὰ αἰτιατικῆς σημαίνει α') Κίνησιν εἰς τόπον ἢ ἐναντίον τινός· π. χ. Ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Τίγρητα ποταμόν. — Ἐέρξης ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα (= ἐναντίον τῆς Ἑλλ.). — β') Ἐκτασίω τοπικὴν ἢ χρονικὴν π. χ. Τὸ ὄμμα δύναται ἐπὶ πολλὰ στάδια ἐξικνεῖσθαι.—Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά.—γ') Σκοπόν π. χ. Ἐξεῖσι βασιλεὺς ἐπὶ θήραν.

ΣΗΜ. Καὶ ἐν συνθέσει αἱ προθέσεις ἔχουσι τὰς αὐτὰς σχεδὸν σημασίας, τὰς ὁποίας ἔχουσι καὶ ἐν συντάξει.

§ 46. Ἐκτὸς τῶν κυρίως προθέσεων ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ ἐπιρρήματα λαμβανόμενα καταχρηστικῶς ὡς προθέσεις, τὰ ὁποία συντάσσονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετὰ γενικῆς. Τοιαῦτα εἶναι τὰ ἑξῆς: ἐγγὺς καὶ πλησίον, ἐναντίον, πέραν (εἰς τὸ πέραν μέρος), πέρα (= ἐπέκεινα, ὑπὲρ τὸ πρόπον), μεταξύ, εὐθὺς (= κατ' εὐθείαν πρὸς τι), μέχρι, ἄχρι, ἄνευ, χωρὶς (= χωριστά), πλήν, ἔνεκα, χάριν, δίκην (κατὰ τρόπον, ὡς).

Τὰ δίκην ἔνεκα ἢ (ἔνεκεν), καὶ χάριν προτάσσονται καὶ ἐπιτάσσονται τοῦ ὀνόματος.

Ε΄ ΠΕΡΙ ΑΠΟΦΑΤΙΚΩΝ ΜΟΡΙΩΝ

§ 47. Ἀποφατικὰ μόρια εἶναι δύο, τὸ ἀρνητικὸν οὐ καὶ τὸ ἀπαγορευτικὸν μή. Ταῦτα δὲ τίθενται τὸ μὲν οὐ, ὅταν ἡ ἔννοια ᾖναι θετικὴ καὶ ἐπομένως ἢ ἄρνησις βεβαία, τὸ δὲ μή, ὅταν ἡ ἔννοια ᾖναι ὑποθετικὴ ἢ ὅταν ἐκφράζεται ἀπαγόρευσις.

1. Ἡ ἄρνησις τίθεται ἢ εἰς τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως ἢ εἰς ἄλλον ὄρον αὐτῆς κύριον ἢ δευτερεύοντα, δηλαδὴ εἰς οὐσιαστικόν, ἐπίθετον, ἢ ἐπίρρημα.

2. Εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔγκλισιν τοῦ ῥήματος συνήθως τίθεται τὸ οὐ· π. χ. Οὐκ ἔσται πόλεμος. — Εἰς δὲ τὴν ὑποτακτικὴν, ἣτις σημαίνει τὸ προσδοκώμενον, οὐχὶ δὲ θετικῶς ὑπάρχον, τίθεται τὸ μὴ καὶ μάλιστα ἐπὶ ἀπαγορεύσεως· π. χ. Μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσης. — Μὴ μέλλωμεν. — Εἰς τὴν εὐκτικὴν, ὅταν σημαίνῃ εὐχὴν, τίθεται τὸ μὴ οἷον Μὴ ζώην μετ' ἀμουσίας· ὅταν δὲ ἦναι δυνητικὴ, μετ' ἀρνήσεως σημαίνει τὸ ἀδύνατον, ὅπερ εἶναι τι βέβαιον, διὰ τοῦτο δέχεται τὸ οὐ· π. χ. Οὐκ ἂν γένοιτο ταῦτα. — Εἰς τὴν προστακτικὴν τίθεται πάντοτε τὸ μὴ· π. χ. Μήτε γέλωτα προπετῆ στέργε, μήτε λόγον μετὰ θράσους ἀποδέχου.

3. Εἰς τὴν ἀπαρέμφατον, ἂν μὲν ἦναι τελικὴ, τίθεται τὸ μὴ, ἂν δὲ ἦναι εἰδική, τίθεται τὸ οὐ· π. χ. Χρὴ μὴ καταφρονεῖν τοῦ πλήθους. — Ἀνάγκη φαμὲν οὐδένα θεῶν οὔτε μάχεσθαι τὰ νῦν οὔτε μαχεῖσθαι ποτε.

4. Εἰς τὴν μετοχήν, τὸ ἐπίθετον, καὶ τὸ οὐσιαστικόν, ἂν μὲν ἡ ἔννοια ἦναι θετικὴ, τίθεται τὸ οὐ, ἂν δὲ ἦναι ὑποθετικὴ, τίθεται τὸ μὴ, π. χ. Οὐκ ἂν δύναιο μὴ καμών (= εἰ μὴ κάμοις) εὐδαιμονεῖν. — Ἐτέρους ἂν ἔχοιμι ἐπιδειξάμι οὐ μετασχόντας τῆς πολιτείας (= ὅτι οὐ μετέσχον). — Δεινόν ἐστίν ἢ μὴ ἐμπειρία (= εἴ τις μὴ ἐμπειρος εἴη). — Γράψας (Θεμιστοκλῆς) τὴν τῶν γεφυρῶν οὐ διάλυσιν (= ὅτι οὐ διελύθησαν).

ΣΗΜ. 1. Ὅμοίως τίθενται καὶ τὰ σύνθετα οὔτε, μήτε, οὔδέ, μηδέ, οὐδεῖς, μηδεῖς, οὐδέποτε, μηδέποτε, οὐκέτι, μηκέτι.

ΣΗΜ. 2. Ἡ ἐμιλουμένη ἀντὶ τοῦ οὐ μεταχειρίζεται τὸ δὲν (ὅπερ ἔγεινεν ἐκ τοῦ οὐδέν), ἔχει ὅμως τὸ οὔτε καὶ τὸ οὔδέ, ἔχει δὲ καὶ τὸ μὴ. Μεταχειρίζεται δὲ ταῦτα σχεδὸν ὅπως καὶ ἡ ἀρχαία, ἀλλὰ πολλάκις τὸ δὲν μεταχειρίζεται καὶ ὅπου ἡ ἀρχαία θέτει τὸ μὴ. π. χ. Ἐὰν δὲν εἴπῃς = εἰάν μὴ εἴπῃς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΠΕΡΙ ΛΟΓΟΥ

§ 48. Ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ἐργάζεται πάντοτε καὶ σχηματίζει διανοήματα ἀλλεπάλληλα σχέσιν ἔχοντα μετ' ἀλλήλων καὶ οὕτω σχηματίζει σειρὰν διανοημάτων, τὰ ὅποια ἢ εἶναι ἀνεξάρτητα ἀπ' ἀλλήλων καὶ συνάπτονται ἀπλῶς ἢ γεννῶνται τὸ ἓν ἐκ τοῦ ἄλλου. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ λόγος, ὅστις εἶναι πιστὴ ἐκφρασις καὶ εἰκὼν τῆς διανοίας, συνίσταται ἐκ σειρᾶς προτάσεων (ἤτοι διανοημάτων). Ὅπως λοιπὸν διὰ τῶν γραμμάτων σχηματίζονται συλλαβαί, ἐκ τῶν συλλαβῶν λέξεις, καὶ ἐκ τῶν λέξεων προτάσεις, οὕτω καὶ ἐκ τῶν προτάσεων σχηματίζονται λόγοι.

1. Αἱ προτάσεις αἱ ἀποτελοῦσαι τὸν λόγον ἢ εἶναι ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων συνδεδόμεναι ἀπλῶς πρὸς σχηματισμὸν αὐτοῦ, τουτέστι παρατάσσονται ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην, ἢ ἐξαρτῶνται ἢ μία ἐκ τῆς ἄλλης. Αἱ προτάσεις λοιπὸν συνδέονται μετ' ἀλλήλων κατὰ δύο τρόπους ἢ κατὰ παράταξιν ἢ καθ' ὑπόταξιν ἤτοι ἐξάρτησιν.

α') Κατὰ παράταξιν μὲν σύνδεσις τῶν προτάσεων λέγεται, ὅταν πρότασις τις τίθεται πλησίον ἄλλης καὶ συνδέεται μὲν, ἀλλὰ δὲν ἐξαρτᾶται ἐξ αὐτῆς, ἤτοι δὲν χρησιμεύη ὡς συμπλήρωμα ἢ προσδιορισμὸς αὐτῆς. π. χ. Ἡδέως μὲν ἔχε πρὸς ἅπαντας, χρῶ δὲ τοῖς βελτίστοις· οὕτω γὰρ τοῖς μὲν οὐκ ἀπεχθὴς ἔσθι, τοῖς δὲ φίλος γενήσθι.

β') Καθ' ὑπόταξιν δὲ σύνδεσις τῶν προτάσεων λέγεται, ὅταν πρότασις τις ὑποτάσσεται εἰς ἄλλην, τουτέστι δὲν εἶναι αὐτοτελής, ἀλλ' ἐξαρτᾶται ἐξ ἄλλης χρησιμεύουσα ὡς συμπλήρωμα ἢ προσδιορισμὸς αὐτῆς. π. χ. Ἔλεγον, ὅτι Κύρος τέθνηκεν.

2. Κατὰ παράταξιν μὲν συνδέονται αἱ προτάσεις διὰ τῶν συμ-

αλληλουχία

πλεκτικῶν ἢ διαζευκτικῶν ἢ ἐναντιωματικῶν συνδέσμων, ἔτι δὲ καὶ διὰ τῶν συμπερασματικῶν οὖν, τοίνυν, ἄρα, καὶ διὰ τοῦ αἰτιολογικοῦ γάρ. Καθ' ὑπόταξιν δὲ συνδέονται αἱ προτάσεις δι' ὅλων τῶν ἄλλων συνδέσμων καὶ διὰ τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρήματων. Καὶ λοιπὸν πᾶσαι αἱ προτάσεις, ὅσαι ἔχουσι ἐν ἀρχῇ σύνδεσμον χρονικόν, ὑποθετικόν, αἰτιολογικόν, τελικόν, εἰδικόν, συμπερασματικόν, ἐρωτηματικόν σύνδεσμον ἢ ἀντωνυμίαν, καὶ ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν ἢ ἐπιρρήμα ἀναφορικόν, εἶναι δευτερεύουσαι προτάσεις ἢ ἐξηρημέναι.

ΣΗΜ. 1. Αἱ προτάσεις αἱ ἔχουσι ἐν ἀρχῇ ἐρωτηματικὴν ἀντωνυμίαν ἢ σύνδεσμον εἶναι πολλάκις κύριαι προτάσεις.

ΣΗΜ. 2. Οἱ ἀρχαῖοι συνδέον τοὺς λόγους καὶ τὰ μέρη αὐτῶν ἐπιμελέστατα καὶ τεχνικώτατα· ἡ δὲ μιλουμένη ὅμως ἀκολουθοῦσα τὰς νεωτέρας Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας παραμελεῖ τὴν σύνδεσιν τῶν προτάσεων καὶ τῶν λόγων ἐκφέρουσα αὐτοὺς ἀσυνδέτως.

α') Κατὰ παράταξιν σύνδεσις.

§ 49. Αἱ κατὰ παράταξιν συνδεόμεναι προτάσεις ἢ εἶναι ὅμοιαι πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὴν ἔννοιαν ἢ διάφοροι ἢ ἀντίθετοι. Καὶ ὅταν μὲν ᾖναι ὅμοιαι πρὸς ἀλλήλας, συνδέονται διὰ τῶν συμπλεκτικῶν συνδέσμων καὶ, τέ, καὶ λέγονται συμπλεκτικαὶ προτάσεις. Ὅταν δὲ ᾖναι διάφοροι, συνδέονται διὰ τῶν διαζευκτικῶν συνδέσμων ἢ καὶ εἴτε καὶ λέγονται διαζευκτικαὶ προτάσεις. Ὅταν δὲ ᾖναι ἀντίθετοι ἀλλήλων, συνδέονται διὰ τῶν ἀντιθετικῶν ἢ ἐναντιωματικῶν συνδέσμων, καὶ λέγονται ἐναντιωματικαὶ ἢ ἀντιθετικαὶ προτάσεις.

1. Αἱ συμπλεκτικαὶ προτάσεις συνδέονται ἢ ἀπλῶς διὰ τοῦ καὶ ἢ τοῦ τέ καὶ ἀποφατικῶς διὰ τοῦ οὔτε ἢ μήτε ἢ κατ' ἐπίτασιν, τουτέστι συνδέεται μετὰ τῆς πρώτης ἄλλη πρότασις ἐκφράζουσα μεγαλείτερόν τι καὶ σπουδαιότερον, ὅτε συνδέονται διὰ τοῦ οὐ μόνον—, ἀλλὰ (καί), καὶ ἡ σύνδεσις αὕτη λέγεται κλιμακωτή π. χ. Καὶ ἱμάτιον ἠμφίεσαι, ὦ Σώκρατες, οὐ μόνον φαῦλον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ θέρουσ καὶ χειμῶνος.

ΣΗΜ. Τὴν συμπλεκτικὴν σύνδεσιν ὁμοίως μεταχειρίζεται καὶ ἡ ὀμιλουμένη διὰ τοῦ καί, οὔτε, μήτε καὶ τοῦ ὄχι μόνον — ἀλλὰ καί.

2. Αἱ διαζευκτικαὶ προτάσεις συνδέονται διὰ τοῦ ἢ, ὅταν ἦναι ὅλως διάφοροι, ὥστε ἂν ἀληθεύῃ ἡ μία, ψεύδεται ἡ ἄλλη· π. χ. Ἡ ζῆ ἢ τέθνηκεν.— Ὅταν δὲ δὲν ἦναι ὅλως διάφοροι, ἀλλ' εἶναι ἀδιάφορος ἡ παραδοχὴ τῆς μιᾶς ἐννοίας ἢ τῆς ἄλλης, συνδέονται διὰ τοῦ εἴτε· π. χ. Εἴτε τίς φησιν εἴτε μὴ (φησιν).

3. Αἱ ἐναντιωματικαὶ προτάσεις ἢ εἶναι ἀπλῶς ἐναντίαί πρὸς ἀλλήλας κατ' ἐννοιαν, καὶ τότε συνδέονται διὰ τῶν ἐναντιωματικῶν συνδέσμων· π. χ. Σὺ μὲν παιδεύεις ἐπιθυμεῖς, ἐγὼ δὲ παιδεύειν ἄλλους ἐπιχειρῶ ἢ εἶναι ἀντιφατικαὶ πρὸς ἀλλήλας, ἡ μία δηλ. ἀποφατικὴ καὶ ἡ ἄλλη καταφατικὴ, καὶ τότε συνδέονται διὰ τοῦ ἀλλά, ἐνῶ εἰς τὴν πρώτην εἶναι τὸ οὐ ἢ τὸ μὴ (σύνδεσις κατ' ἄρσιν καὶ θέσιν)· π. χ. Οὐκ ἡμφεσβήτει, ἀλλ' ὠμολόγει.

β') Καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις.

§ 50. Αἱ καθ' ὑπόταξιν συνδεόμεναι προτάσεις εἶναι χρονικαί, ὑπόθετικαί, αἰτιολογικαί, τελικαί, εἰδικαί, συμπερασματικαί, ἀναφορικαί, καὶ ἐρωτηματικαί. Τίθενται δὲ αἱ προτάσεις αὗται εἴτε ὡς ὑποκείμενα ἢ ἀντικείμενα τῆς κυρίας προτάσεως εἴτε ὡς ἐπιθετικοὶ ἢ ἐπιρρήματικοὶ προσδιορισμοὶ αὐτῆς.

Ὅσαι ἐξηρητημένοι προτάσεις τίθενται ὡς οὐσιαστικά, δηλ. δὴ ὡς ὑποκείμενα ἢ ἀντικείμενα ἄλλης προτάσεως, λέγονται οὐσιαστικαὶ προτάσεις καὶ τοιαῦται εἶναι μάλιστα αἱ εἰδικαί. Ὅσαι δὲ τίθενται ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ, λέγονται ἐπιθετικαὶ προτάσεις, καὶ τοιαῦται εἶναι αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις. Αἱ δὲ ἄλλαι τίθενται ὡς ἐπιρρήματικοὶ προσδιορισμοὶ καὶ λέγονται ἐπιρρηματικαὶ προτάσεις.

α') Οὐσιαστικαὶ προτάσεις.

Εἰδικαὶ προτάσεις.

§ 51. Αἱ εἰδικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν εἰδικῶν συν-

δέσμων ὅτι καὶ ὡς καὶ τίθενται ὡς ὑποκμ. ἢ ἀντικμ. ῥημάτων λεκτικῶν ἢ γνωστικῶν ἢ ὡς ἐπεξήγησις δεικτικῆς ἀντωνυμίας· π. χ. Λέξει δέ, ὡς Φρύνιχον ἀπέκτεινε.—Τῷ φθόνῳ τοῦτο μόνον ἀγαθὸν πρόσσεστιν, ὅτι μέγιστον κακὸν τοῖς ἔχουσίν ἐστιν.

Τὸ ῥῆμα τῶν εἰδικῶν προτάσεων, ὅταν ἐξαρτῶνται ἐξ ἀρκτικού χρόνου, τίθεται συνήθως μὲν καθ' ὀριστικήν· π. χ. Λέγει, ὡς ὕβριστής εἰμι· ἐνίοτε δὲ κατ' εὐκτ. μετὰ τοῦ ἄν· π. χ. Εἶπεν, ὅτι οὐδενὶ ἂν ἀπιστήσειεν.—Ὅταν δὲ ἡ εἰδικὴ πρότασις ἐξαρτᾶται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου, τότε τὸ ῥῆμα αὐτῆς τίθεται συνήθως κατ' εὐκτικῆν· π. χ. Διηγούντο, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐπὶ τοὺς πολεμίους πλείοιεν.

ΣΗΜ. Ἀρκτικοὶ χρόνοι εἶναι ὁ ἐνεστώς, ὁ μέλλων καὶ ὁ παρακείμενος τῆς ὀριστικῆς, ὁ γνωμικὸς ἀόριστος, πάντες οἱ χρόνοι τῆς ὑποτακτικῆς, τῆς εὐκτικῆς, καὶ τῆς προστακτικῆς, ὅταν ἦναι εἰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις ἢ εἰς ἐξηρητημένας ἐξ ἀρκτικού χρόνου· ἔτι δὲ καὶ πάντες οἱ χρόνοι τῆς ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς μετοχῆς, ὅταν ἐξαρτῶνται ἐξ ἀρκτικού χρόνου. Ἱστορικοὶ δὲ χρόνοι εἶναι ὁ παρατατικός, ὁ ἀόριστος, καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς ὀριστικῆς, ὁ ἱστορικὸς ἐνεστώς, καὶ πάντες οἱ χρόνοι τῶν ἄλλων ἐγκλίσεων καὶ τῆς ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς μετοχῆς, ὅταν ἐξαρτῶνται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου.

β') Ἐπιθετικαὶ προτάσεις.

Ἀναφορικαὶ προτάσεις

§ 52. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ ἐπιρρήματων καὶ τίθενται ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ οὐσιαστικοῦ ἢ δεικτικῆς ἀντωνυμίας, ἥτις πολλάκις παραλείπεται. Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντων. συμφωνοῦσι μετὰ τοῦ οὐσ., τὸ ὁποῖον προσδιορίζουσι, κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν μόνον, οὐχὶ δὲ κατὰ πτώσιν, εἰμὴ κατὰ τύχην, ἀλλὰ λαμβάνουσι τὴν πτώσιν, τὴν ὁποίαν ἀπαιτεῖ ἡ ἀναφορικὴ πρότασις (ἰδὲ § 41,6).

1. Τὸ δὲ ῥῆμα τῶν ἀναφορικῶν προτάσεων τίθεται κατὰ πᾶσαν ἐγκλίσιν, ὡς καὶ εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις· π. χ. Ἔστι δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὰ πάνθ' ὄρα.—Κῦρος ἤρξε παμπόλλων ἐθνῶν, ὧν οὐδ' ἂν τὰ ὀνόματα ἔχοι τις εἰπεῖν (δυνητικῆ).

2. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις ἔχουσι πολλάκις καὶ σημασίαν αἰτιολογικὴν, συμπερασματικὴν, τελικὴν, καὶ ὑποθετικὴν π. χ. Θραυμαστὸν ποιεῖς, ὃς ἡμῖν μὲν οὐδὲν δίδως (=διότι σὺ κλπ.).— Τίς οὕτως εὐθήης ἐστίν, ὅστις ἀγνοεῖ τὸν ἐκείθεν πόλεμον δεῦρο ἕξοντα ; (= ὥστε οὗτος νὰ ἀγνοῇ κτλ.)— Ἐδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἄνδρας ἐλέσθαι, οἱ τοὺς πατέρας νόμους συγγράψουσι (=ἵνα οὗτοι συγγράψωσι).— Ἄ μὴ οἶδα, οὐδὲ οἶομαι εἰδέναι (=εἴ τινα μὴ οἶδα).

3. Αἱ ὑποθετικαὶ ἀναφορικαὶ ὅταν σημαίνωσιν ἐπανάληψιν πράξεώς τινος ἀορίστως, τότε ἂν μὲν ἡ κυρία πρότασις ἔχη ἀρκτικὸν χρόνον (δηλ. ὅταν σημαίνωσι τὸ ἐπαναλαμβανόμενον τῶρα), τὸ ῥῆμα τῶν ἀναφορικῶν τίθεται καθ' ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ἄν, ὅταν δὲ ἡ κυρία πρότασις ἔχη ἱστορικὸν χρόνον (δηλ. ὅταν σημαίνωσι τὸ ἐπαναλαμβανόμενον εἰς τὸ παρελθόν), τὸ ῥῆμά των τίθεται καθ' εὐκτικὴν ἄνευ τοῦ ἄν π. χ. Οἱ Πέρσαι ὅν ἂν γινώσι δυνάμενον μὲν χάριν ἀποδιδόναι, μὴ ἀποδιδόντα δέ, κολάζουσιν (=εἰάν τινα γινώσιν, δσάκις γνωρίσωσιν).— Ὅτῳ ἐντυγχάνοιεν Ἕλλησι, πάντας ἔκτεινόν (=εἴ τινα ἐντυγχάνοιεν=δσάκις ἀπῆντων).

γ') Ἐπιρρήματικαὶ προτάσεις.

1) Χρονικαὶ προτάσεις.

§ 53. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν χρονικῶν συνδέσμων ἢ ἐπιρρημάτων ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὅτε, ὁπότε, ἡνίκα, ὡς, ἕως, ἄχρι, μέχρι, πρὶν, κλπ. καὶ τίθενται ὡς ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί.

Τὸ δὲ ῥῆμα αὐτῶν τίθεται α') καθ' ὀριστ., ὅταν σημαίνωσι πραγματικὸν τι π. χ. Ἡνίκα δειλὴ ἐγένετο, ἐφάνη κοινορτός.—

β') Ὅταν δὲ σημαίνωσι προσδοκώμενόν τι, τὸ ῥῆμά των τίθεται καθ' ὑποτακ. μετὰ τοῦ ἄν π. χ. Μέχρι ἂν ἀφίκωνται. — Ἐπὶ εἰς Βαβυλῶνα ἦκασιν.

Ὅταν δὲ σημαίνωσιν ἐπανάληψιν πράξεώς τινος ἀορίστως, τότε εἰάν μὲν τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως ἦναι χρόνου ἀρκτικοῦ (δηλ.

σημαίνωσι τὸ ἐπαναλαμβανόμενον τώρα), τὸ ῥῆμά των τίθεται καθ' ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ἄν, ἂν δὲ τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως ἦναι ἱστορικοῦ χρόνου (δηλ. σημαίνωσι τὸ ἐπαναλαμβανόμενον εἰς τὸ παρελθόν), τὸ ῥῆμά των τίθεται καθ' εὐκτικὴν ἄνευ τοῦ ἔν π. χ. Χαλδαῖοι μισθοῦ στρατεύονται, ὅποταν τις αὐτῶν δέηται (= δσάκις ἔχη τις ἀνάγκην). — Κύρος ἐθήρευεν, ὅποτε βούλοιο γυμνάσαι τοὺς ἵππους (= δσάκις ἤθελε). — Εἰς δὲ τὴν ἐσπέραν ἐπεὶ σκότος εἶη, ἐξεβίβαζεν.

2) Αἰτιολογικαὶ προτάσεις.

§ 54. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν αἰτιολογικῶν συνδέσμων ἐπεὶ, ἐπειδὴ, διότι, ὅτι, ὥς. Τίθενται δὲ ὡς προσδιορισμοὶ τοῦ αἰτίου.

Τὸ ῥῆμα τῶν αἰτιολογικῶν προτάσεων τίθεται συνήθως καθ' ἰριστικὴν π. χ. Μέγα τὸ ὄμοῦ τραφῆναι, ἐπεὶ καὶ τοῖς θηρίοις πόθος τις ἐγγίγνεται τῶν συντρόφων. — Ἰδεῖν ἐπεθύμει, ὅτι ἤκουεν αὐτὸν καλὸν καὶ ἀγαθὸν εἶναι. — Ἄν δὲ ἡ αἰτιολογικὴ πρότασις ἐξαχρᾶται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου, τὸ ῥῆμα αὐτῆς δύναται νὰ τεθῆ καὶ καθ' εὐκτικὴν, ὅταν ἡ αἰτία παρίσταται ὡς γνώμη τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως π. χ. Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Περικλέα ἐκάκιζον ὅτι στρατηγὸς ὦν οὐκ ἐπεξάγοι ἐπὶ τοὺς πολεμίους.

3) Τελικαὶ προτάσεις.

§ 55. Αἱ τελικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν τελικῶν συνδέσμων ἵνα ὅπως καὶ ὥς καὶ τίθενται ὡς προσδιορισμοὶ τοῦ τελικοῦ αἰτίου.

1. Τὸ ῥῆμα τῶν τελικῶν προτάσεων τίθεται καθ' ὑποτακτικὴν μὲν συνήθως, ὅταν τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως ἦναι χρόνου ἀρκτικοῦ, καθ' εὐκτικὴν δέ, ὅταν ἦναι ἱστορικοῦ π. χ. Κύναις τρέφεις ἵνα σοὶ τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύκωσιν. — Ἔδοξε δ' αὐταῖς, ὅπως ἔχοιεν τοῖς φρουροῖς χρήματα δίδουαι.

2. Όταν ἡ κυρία πρότασις σημαίνει, ὅτι ἔπρεπε νὰ γείνη τι, ἀλλὰ δὲν ἔγεινε, ἢ εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον, τότε ἡ τελικὴ πρότασις ἔχει τὸ ῥῆμα κατ' ἱστορικὸν χρόνον ὀριστικῆς· π. χ. Ἔδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν, ὡς μὴ ἐδύνατο ἐξαπατᾶν.

ΣΗΜ. Ὁμοίως καὶ εἰς τὴν ὁμιλουμένην· ἔπρεπε νὰ πᾶς στὸ πανηγύρι διὰ νὰ ἔβλεπες, τί κόσμος ἦτο.

4) Συμπερασματικαὶ προτάσεις.

§ 56. Αἱ συμπερασματικαὶ προτάσεις σημαίνουνσι τὸ συμπέρασμα τῆς κυρίας προτάσεως καὶ ἐκφέρονται διὰ τῶν συμπερασματικῶν συνδέσμων ὡς καὶ ὧστε.

Τὸ ῥῆμα τῆς συμπερασματικῆς προτάσεως τίθεται α') Κατ' ὀριστικὴν, ὅταν ἡ συνέπεια ἦναι ἀληθὴς καὶ πραγματικὴ· π. χ. Ἐπιπίπτει χιῶν ἄπλετος, ὧστε ἀπέκρυψε καὶ τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους· ἢ κατ' ἄλλην ἐγκλισιν ἀναλόγως τῆς ἐννοίας· π. χ. Πλοῖα ὑμῖν πάρεστιν, ὧστε ἐξαίφνης ἂν ἐπιπέσοιτε. — Ὡστε θάρρει. — 5') Τίθεται κατ' ἀπαρέμφατον, ὅταν ἡ συνέπεια παρίσταται ὡς δυνατὴ ἢ σκοπούμενη· π. χ. Κραυγὴν πολλὴν ἐποιοῦν, ὧστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν (= ἐδύνατο νὰ ἀκούωσιν). — Σωκράτης πεπαιδευμένος ἦν οὕτως, ὧστε πάνυ ῥαδίως ἔχειν τ' ἀρκούντα (= ὧστε νὰ ἔχη, ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ ἔχη).

β) Ὑποθετικαὶ προτάσεις.

§ 57. Αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν ὑποθετικῶν συνδέσμων εἰ, ἐάν, ἤν, ἂν, καὶ ἀποτελοῦσι μετὰ τῆς κυρίας προτάσεως ἕνα λόγον ὑποθετικόν, τοῦ ὁποίου ἡ μὲν ὑποθετικὴ πρότασις λέγεται ἡγούμενον ἢ ὑπόθεσις, ἡ δὲ κυρία λέγεται ἐπόμενον ἢ ἀπόδοσις, ἥτις σημαίνει τὴν συνέπειαν τῆς ὑποθέσεως.

1. Τὸ ῥῆμα εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις τίθεται — α') Κατ' ὀριστικὴν μετὰ τοῦ εἰ, ὅταν τὸ ὑποτιθέμενον παρίσταται ὡς ἀληθές· π. χ. Εἰ εἰσι βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί. — β') Κατ' ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ἐάν, ἤν, ἂν, ὅταν τὸ ὑποτιθέμενον παρίσταται ὡς πιθανόν καὶ προσδοκώμενον νὰ γείνη· π. χ. Ἦζω παρὰ σὲ αὐριον,

εάν θεός ἐθέλη.—γ') Κατ' εὐκτικὴν μετὰ τοῦ εἰ, ὅταν τὸ ὑποτιθέμενον παρίσταται ὡς ἀπλή ἰδέα τοῦ λέγοντος· π. χ. Φαίη ἂν ἢ θανοῦσα, εἰ φωνὴν λάβοι.—δ') Καθ' ἱστορικὸν χρόνον ὀριστικῆς μετὰ τοῦ εἰ, ὅταν τὸ ὑποτιθέμενον παρίσταται ὡς ἀληθῶς μὴ ὑπάρχον καὶ ἐπομένως ἀδύνατον, διότι ἔγεινε τὸ ἐναντίον· π. χ. Φῶς εἰ μὴ εἴχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν.

2. Εἰς δὲ τὴν ἀπόδοσιν τὸ ῥῆμα τίθεται ἀναλόγως τῆς σημασίας, τουτέστιν ἂν μὲν ἡ συνέπεια ἦναι ἀναγκαία, τὸ ῥῆμα τῆς ἀποδόσεως τίθεται καθ' ὀριστικὴν, ἂν δ' ἡ συνέπεια εἶναι δυνατὴ μόνον, τὸ ῥῆμα τίθεται κατ' εὐκτικὴν μετὰ τοῦ δυνητικοῦ ἂν· καθ' ἱστορικὸν δὲ χρόνον ὀριστ. μετὰ τοῦ δυνητικοῦ ἂν, ὅταν καὶ ἡ ὑπόθεσις ἦναι καθ' ἱστορικὸν χρόνον ὀριστικῆς.

3. Ὅταν δὲ ἡ ὑπόθεσις σημαίη ἐπανάληψιν πράξεώς τινος ἀορίστως, τότε ἂν μὲν τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως ἦναι χρόνου ἀρκτικοῦ συνήθως ἐνεστώτος (δηλ. σημαίη τὸ ἐπαναλαμβανόμενον τώρα), εἰς τὴν ὑπόθεσιν τὸ ῥῆμα τίθεται καθ' ὑποτακτ., ἂν δὲ τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως ἦναι χρόνου ἱστορικοῦ, συνήθως παρατατικοῦ (δηλ. σημαίη τὸ ἐπαναλαμβανόμενον εἰς τὸ παρελθόν), εἰς τὴν ὑπόθεσιν τίθεται εὐκτικὴ· π. χ. Ἄν ἐγγὺς ἔλθῃ θάνατος, οὐδεὶς βουλεται θνήσκειν (=ὁσάκις ἂν ἔλθῃ).—Εἰ τινὰ που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας (=ὁσάκις ἔβλεπεν).

ΣΗΜ. Λοιπὸν αἱ ὑποθετ. προτάσεις, καθὼς καὶ αἱ ἀναφορικαὶ καὶ αἱ χρονικαί, ὅταν ἔχωσιν ὑποθετικὴν σημασίαν, ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν μὲν μετὰ τοῦ ἂν, (τὸ ὅποιον συνάπτεται μετὰ τοῦ εἰ καὶ γίνεται εἰάν ἂν, ἦν), ὅταν σημαίνωσι τὸ ἐπαναλαμβανόμενον τώρα καὶ πάντοτε, καὶ τότε ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τὸ ῥῆμα εἶναι κατ' ἐνεστώτα τῆς ὀριστικῆς ἢ γνωμικὸν ἀόρ., οἷτινες καὶ αὐτοὶ σημαίνουσι τὸ ἐπαναλαμβανόμενον τώρα καὶ πάντοτε· κατ' εὐκτικὴν δέ, ὅταν σημαίνωσι τὸ ἐπαναλαμβανόμενον εἰς τὸ παρελθόν, καὶ τότε ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τὸ ῥῆμα εἶναι κατὰ παρατατικὸν τῆς ὀριστικῆς.

6) Ερωτηματικά προτάσεις.

§ 38. Αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν συνδέσμων, ἀρα; μή; οὐκοῦν; πότερον; κλπ.

1. Ἡ ἐρώτησις εἶναι ἢ ἀπλή ἢ σύνθετος. Καὶ ἀπλή μὲν λέγεται ἢ ἐρώτησις, ὅταν γίνεταί περὶ ἑνὸς μόνον προσώπου ἢ πράγματος· π. χ. *Τίς ἦλθεν;* — *Πῶς ἔχεις;* — Σύνθετος δὲ λέγεται ἢ ἐρώτησις, ὅταν γίνεταί περὶ δύο ἢ πλείονων, ὅτε ἐκφέρεται διὰ τοῦ πότερον — ἢ· π. χ. *Πότερον ζῆ ἢ τέθνηκεν;*

2. Ἀρ' ἐτέρου ἢ ἐρώτησις εἶναι ἢ εὐθεία ἢ πλαγία. Καὶ εὐθεία μὲν λέγεται ἢ ἐρώτησις, ὅταν γίνεταί κατ' εὐθείαν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἐρωτῶντος καὶ δὲν εἶναι ἐξηρημένη; πλαγία δὲ λέγεται ἢ ἐρώτησις ὅταν δὲν ἐκφέρεται κατ' εὐθείαν, ἀλλ' ἐξαρτᾶται ἐκ τινος ῥήματος σημαίνοντος ἀπορίαν ἢ ἐρώτησιν: *Εἰς τὴν εὐθείαν ἐρώτησιν τίθεται ἐν τῷ τέλει τὸ ἐρωτηματικὸν σημεῖον (ε), οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὴν πλαγίαν· π. χ. Πῶς ἐσώθης ἐκ τῆς μάχης;* (εὐθεία ἐρώτησις). — *Μάθε πρῶτον αὐτῶν, τίνας εἰσὶν (πλαγία ἐρώτησις).*

3. Ἐὸ ῥῆμα εἰς τὰς εὐθείας ἐρωτήσεις τίθεται ἀναλόγως τῆς σημασίας των· α') Καθ' ὀριστικὴν μὲν, ὅταν τὸ ἐρωτώμενον ἦναι ἀληθὲς καὶ πραγματικόν· π. χ. *Τίς κόπτει τὴν θύραν;* — β') Καθ' ὑποτακτικὴν δέ, ὅταν ἢ ἐρώτησις ἐκφράζῃ ἀπορίαν περὶ τοῦ πρακτέου· π. χ. *Ἡ καὶ ἐγὼ εἶπω, ὅτι γιγνώσκω;* (νὰ εἶπω καὶ ἐγὼ κλπ.). — γ') Κατ' εὐκτικὴν δὲ μετὰ τοῦ ἂν, ὅταν ἢ ἐρώτησις γίνεταί περὶ τοῦ δυνατοῦ γενέσθαι· π. χ. *Πῶς ἂν σωθῆιμεν;*

4. Ἡ πλαγία ἐρώτησις ἐκφέρεται συνήθως μὲν διὰ τῶν πλαγίων ἐρωτηματικῶν ἢ ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ ἐπιρρήματων, ὅστις, ὅπόσος, ὅποδος, ὀπηλίκος, ὅπου, ὅπως, ὀπότερος, ὀπότε, κλπ. ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν, ὅπως καὶ ἢ εὐθεία. εἰς τὴν

5. Ἄν ἢ πλαγία ἐρώτησις ἐξαρτᾶται ἐκ χρόνου ἀρκτικοῦ, τὸ ῥῆμα αὐτῆς τίθεται, ὅπως καὶ εἰς τὴν εὐθείαν ἀναλόγως τῆς σημασίας· ἂν δὲ ἐξαρτᾶται ἐκ χρόνου ἱστορικοῦ, τὸ ῥῆμα αὐτῆς τίθεται συνήθως κατ' εὐκτικὴν ἄνευ τοῦ ἂν, ἢ μετὰ τοῦ ἂν, ὅταν ἢ

ἐρώτησις ἦναι περὶ τοῦ δυνατοῦ γενέσθαι· π. χ. Οἶδα ὅπῃ οἴχονται. — Οὐκ ἔχω ἔγωγε, πῶς εἶπω. — Οὐκ οἶδ', εἴ τις οὕτως ἀνδράγα ἐργάζοιτο. — Ἦρετο, ὅ,τι εἶη τὸ σύνθημα. Οὐκ εἶχεν, ὅπως ἀφελοίη.

6. Πλαγία ἐρώτησις ἐξαρτᾶται καὶ ἀπὸ ῥήματα φροντίδος σημαντικά, ὅτε ἐκφέρεται διὰ τοῦ ὅπως καὶ μέλ. ὀριστικῆς· π. χ. Τὸν ποιμένα ἐπιμελεῖσθαι δεῖ, ὅπως σῶναι ἔσονται αἱ οἴες.

7. Τὰ φόβου καὶ μερίμνης σημαντικὰ ῥήματα συντάσσονται μετὰ πλαγίας ἐρωτήσεως διὰ τοῦ μὴ ἐκφερομένης καθ' ὑπότακ. μέν, ὅταν τὸ φόβου σημαντικὸν ῥήμα ἦναι χρόνου ἀρκτικοῦ, καθ' εὐκτικὴν δέ, ὅταν ἦναι ἱστορικοῦ· π. χ. Φοβεῖται, μὴ τὰ ἔσχατα πάθῃ. — Οἱ δὲ πολέμιοι δείσαντες μὴ ἀποκλεισθῆσαν, φεύγουσιν (= ἔφυγον). — Ὅρα, μὴ περὶ τοῖς φιλτάτοις κινδυνεύης.

§ 59. Οὗτοι λοιπὸν αἱ προτάσεις συνδεόμεναι πρὸς ἀλλήλας εἴτε κατὰ παράταξιν εἴτε καθ' ὑπόταξιν σχηματίζουσι λόγους. Οἱ δὲ λόγοι πάλιν συνδεόμενοι πρὸς ἀλλήλους πολυτρόπως καὶ αὐτοὶ εἴτε κατὰ παράταξιν εἴτε καθ' ὑπόταξιν σχηματίζουσι περιόδους καὶ ἐκ τῶν περιόδων σχηματίζονται κεφάλαια ὀλόκληρα καὶ λόγοι μεγάλοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

§ 60. Πολλάκις και προτάσεις και λόγοι σχηματίζονται ἄλλως ἢ κατὰ τοὺς συνήθεις κανόνας διὰ τέχνην ἢ καλλωπισμόν. Αἱ διάφοροι αὗται συντάξεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι ὀρθαὶ καὶ λογικαί, ἀλλὰ παρὰ τοὺς συνήθεις κανόνας λέγονται **σχήματα**.

Τῶν σχημάτων τὰ κυριώτερα εἶναι τὰ ἑξῆς.

α') Σχῆμα κατὰ σύνεσιν.

§ 61. Σχῆμα κατὰ σύνεσιν ἢ κατὰ τὸ νοούμενον λέγεται πᾶσα σύνταξις, ἣτις γίνεται κατὰ τὴν ἔννοιαν καὶ οὐχὶ κατὰ τὸν γραμματικὸν τύπον τῶν λέξεων.

Κατὰ τὸ σχῆμα τοῦτο γίνονται αἱ ἐπόμεναι συντάξεις.

α') Ἡ Ἀττικὴ σύνταξις ἢ Ἀττικὸν σχῆμα, καθ' ἣν οὐδέτερον πληθ. ὑποκείμενον συντάσσεται μετὰ ἐνικοῦ ῥήματος. π. χ. Τὰ παιδιά παίζει.

β') Ἡ τῶν περιληπτικῶν σύνταξις, καθ' ἣν ὄνομα περιληπτῶν (δηλ. εἰς ἐνικὸν ἀριθμὸν σημαῖνον πολλὰ) συντάσσεται μετὰ πληθυντικοῦ ῥήματος· π. χ. Τὸ πλῆθος οἴονται. — Ὁ στρατὸς ἀπέβρινον.

Ἡ ἐν γένει εἰς περιληπτικὸν ὄνομα ἐνικοῦ ἀριθμοῦ τίθεται προσδιορισμὸς κατὰ πληθ. ἀριθμὸν· π. χ. Ὁχλος περιεχεῖτο πολλὰς φοβούμενοι. — Ἐάν τις φανερός γένηται κλέπτων, τούτοις θάνατός ἐστιν ἡ ζημία.

Χ ^{απο} ^{αδω} ^{αδω} β') Σχήμα ἑλλείψεως.

§ 62. Σχήμα ἑλλείψεως εἶναι εἰς πᾶσαν σύνταξιν, εἰς τὴν ὁποίαν παραλείπεται τι, τὸ ὁποῖον εὐκόλως ἐννοεῖται. Οὕτω λοιπὸν ἑλλείψις εἶναι, ὅταν παραλείπεται τὸ ὑποκμ., τὸ κατηγρμ., τὸ συνδετικόν, τὸ ῥῆμα, ἢ ὀλόκληρος πρότασις. π. χ. Ἐλληνές ἐσμεν (ἑλλείπει τὸ ὑποκμ. ἡμεῖς).—Σοφὸν τὸ σαφές (ἑλλείπει τὸ ἐστί).—Ἐς κόρακας (ἑλλείπει ἡ πρότασις σὺ ἔβρε).

γ. Εἶδος ἑλλείψεως εἶναι καὶ ἡ βραχυλογία. Λέγεται δὲ βραχυλογία ἡ σύνταξις, καθ' ἣν χάριν συντομίας παραλείπεται τι, τὸ ὁποῖον ἐννοεῖται ἐκ τῶν προηγουμένων ἢ ἐκ τῶν ἐπομένων. π. χ. Ἴστε γὰρ αὐτά, ὥσπερ καὶ ἐγὼ (ἐνν. οἶδα ἐκ τοῦ ἡγουμένου ἴστε).

2. Ἐτι δὲ εἶδος ἑλλείψεως εἶναι καὶ τὸ λεγόμενον ἀσύνδετον σχῆμα, δηλ. ἡ σύνταξις, καθ' ἣν ἔννοια ἢ προτάσεις παρατάσσονται ἄνευ συνδέσμου, ὅταν δηλοῦται πάθος καὶ ταραχὴ τῆς ψυχῆς. π. χ. Συμβαλόντες τὰς ἀσπίδας ἐωθοῦντο, ἐμάχοντο, ἀπέκτεινον, ἀπέθνησκον. ^{ὡς εἶπε}

+ γ') Σχήμα πλεονασμοῦ.

§ 63. Πλεονασμὸς εἶναι εἰς πᾶσαν σύνταξιν, ὅπου λέξεις τινὲς φρίνονται ὅτι πλεονάζουσι, διότι ἡ ἔννοια αὐτῶν περιέχεται εἰς ἄλλην λέξιν τῆς προτάσεως. π. χ. Φύσει πεφυκώς.—Νῦν ἐν τῷ παρόντι.—ψεύδεται καὶ οὐκ ἀληθῆ λέγει. ^{ται}

δ') Σχήμα ἑλξεως.

§ 64. Σχήμα ἑλξεως λέγεται ἡ σύνταξις, καθ' ἣν λέξεις τις ἔλκεται ὑπὸ ἄλλης καὶ ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτήν, δηλ. συμφωνεῖ μὲ αὐτήν, ἐνῶ δὲν ἔπρεπε. π. χ. Κῦρος ἀπέπεμπε τοὺς δασμοὺς τῷ βασιλεῖ ἀπὸ τῶν πόλεων, ὧν Τισσαφέρνης ἐτύγχανεν ἔχων (ἀντὶ ἀς).—Τὸ διάζωμα, ὃ καλοῦνται φρένες (ἀντὶ καλεῖται).

1. Εἶδος ἑλξεως εἶναι τὸ λεγόμενον σχῆμα καθ' ὄλον καὶ μέρος, τούτεστιν ἡ σύνταξις, καθ' ἣν τὸ ὄλον ἀντὶ νὰ τεθῆ κατὰ γεν. διαιρετικὴν, ἐλκόμενον ὑπὸ τοῦ μέρους τίθεται ὁμοιοπτῶτως μὲ αὐτό. π. χ. Οὗτοι (ἀντὶ τούτων) ἄλλος ἄλλα λέγει. — Αἱ οἰκίαι (ἀντὶ τῶν οἰκιῶν) αἱ μὲν πολλαὶ πεπτῶκεσαν, ὀλίγαι δὲ περιῆσαν.

2. Ἐπι δὲ εἶδος ἑλξεως εἶναι καὶ ἡ πρόληψις, καθ' ἣν τὸ ὑποκείμεν. τῆς ἐξηρητημένης προτάσεως ἔλκεται ὑπὸ τῆς κυρίας καὶ γίνεσθαι ἀντικείμεν. ἡ προσδιορισμὸς αὐτῆς. π. χ. Ἐσκόπει τοὺς αὐτοῦ ἐπιτηδείους, εἰ παρείησαν (= εἰ παρείησαν οἱ αὐτοῦ ἐπιτηδείοι). — Ἦλθεν ἡ ἀγγελία τῶν πόλεων, ὅτι ἀφεττᾶσιν (αἱ πόλεις).

3. Καὶ τὸ χιαστὸν σχῆμα εἶναι εἶδος ἑλξεως. Λέγεται δὲ χιαστὸν σχῆμα ἡ σύνταξις, καθ' ἣν δύο λέξεις ἢ προτάσεις ἀναφέρονται εἰς δύο προηγουμένας κατ' ἀντίστροφον τάξιν. π. χ. Τὴν τῶν προγόνων ἀρετὴν.

τὴν τῶν

X

προγόνων ἀρετὴν

4. Εἰς τὴν ἑλξιν ὑπάγεται καὶ τὸ ὑπερβατὸν σχῆμα, κατὰ τὸ ὅποιον λέξεις τις χωρίζεται ἀπὸ ἄλλης λέξεως, μεθ' ἧς συντάσσεται, ἐπειδὴ παρεντίθενται ἄλλαι λέξεις. π. χ. Καὶ τοῖς θηρίοις πόθος τις ἐγγίγνεται τῶν συντρόφων.

ε') Ἀνακόλουθον σχῆμα.

§ 65. Ἀνακόλουθον λέγεται τὸ σχῆμα, κατὰ τὸ ὅποιον ἡ σύνταξις ἀρχίζει κατὰ τινὰ τρόπον καὶ ὕστερον μεταβάλλεται καὶ οὕτω τὸ τέλος τῆς φράσεως εἶναι διάφορον τῆς ἀρχῆς. π. χ. Ἀποβλέψας πρὸς τοῦτον τὸν στόλον ἔδοξέ μοι πάγκαλος εἶναι. — Τοῖς Συρακοσίοις κατὰ πληξίς οὐκ ὀλίγη ἐγένετο ὀρώντες. — Ἐκείνοι δὲ εἰσελθόντες... εἶπεν ὁ Κριτίας.

ΤΕΛΟΣ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εἰσαγωγή.	σελ. 7
Κεφάλ. Α'. Περὶ προτάσεως.	9
Περὶ ὑποκειμένου.	9
Περὶ κατηγορήματος.	9
Ἑλληνικῆς πρότασις.	13
Προσδιορισμένη πρότασις.	15
Ἀντικείμενον.	15
Προσδιορισμοί.	21
Ὀνομαστικοὶ προσδιορισμοί.	21
Ἐπιθετικοὶ » 	21
Ὀυσιαστικοὶ » 	22
Παράθεσις.	22
Ἐπεξήγησις.	22
Ἐπιμερισμός.	23
Ἑτερόπρωτοι προσδιορισμοί.	23
Ἐπιρρήματικοὶ » 	25
Προσδιορισμὸς τοῦ τόπου.	26
» » χρόνου.	27
» » τρόπου.	27
» » ποσοῦ.	28
» » κατὰ τι.	28
» » αἰτίου.	29
Παράρτημα. Α' περὶ ῥήματος.	30
Αἱ διαθέσεις τοῦ ῥήματος.	30
Ἀπρόσωπα ῥήματα.	34
Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος α'. ἐν τῇ ὀριστικῇ.	35
» » » » β'. εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις.	39
Αἱ ἐγκλίσεις τοῦ ῥήματος.	39

Οἱ ὀνομαστικοὶ τύποι τοῦ ῥήματος »	42
Περὶ ἀπαρσεμφάτου. »	42
Περὶ μετοχῆς. »	46
Περὶ τῶν εἰς -τός καὶ -τέος ῥηματικῶν ἐπιθέτων. . . »	50
Β' Περὶ ἄρθρου. »	51
Γ' Περὶ ἀντωνυμιῶν. »	53
Δ' Περὶ προθέσεων. »	55
Μονόπτωτοι προθέσεις »	56
Δίπτωτοι προθέσεις. »	57
Τρίπτωτοι προθέσεις. »	59
Ε' Περὶ ἀποφατικῶν μορίων. »	61
Κεφάλ. Β' Περὶ λόγου. »	63
Κατὰ παράταξιν σύνδεσις. »	64
Καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις. »	65
Οὐσιαστικαὶ προτάσεις, εἰδικαί. »	65
Ἐπιθετικαὶ προτάσεις, ἀναφορικαί. »	66
Ἐπιῤῥηματικαὶ προτάσεις. »	67
Χρονικαὶ προτάσεις. »	67
Αἰτιολογικαὶ προτάσεις. »	68
Τελικαὶ προτάσεις. »	68
Συμπερασματικαὶ προτάσεις. »	69
Ὑποθετικαὶ προτάσεις. »	69
Ἐρωματικαὶ προτάσεις. »	71
Κεφάλ. Γ' Περὶ σχημάτων. »	73
Σχῆμα κατὰ σύνεσιν. »	73
» ἐλλείψεως. »	74
» πλεονασμοῦ. »	74
» ἔλξεως. »	74
» ἀνακόλουθον. »	75

1-8
2-12
3-15
4-18
5-21
6-24
7-27
8-30
9-31

ΕΚΔΟΣΗ

